

МОРИС
МЕТЕРЛИНК

.....

СЪНЯТА
ВЪТЪЩА

МОРИС МЕТЕРЛИНК
СИНЯТА ПТИЦА
ФЕЕРИЯ В 6 ДЕЙСТВИЯ И 12
КАРТИНИ

Превод: Невена Стефанова

chitanka.info

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

ТИЛТИЛ
МИТИЛ
Майката ТИЛ
Бащата ТИЛ
Бабата ТИЛ
Дядото ТИЛ
Братчето ПИЕРО
Братчето РОБЕР
Нероденото братче
Сестричката ЖАНЕТ
Сестричката МАДЛЕН
Сестричката ПИЕРЕТ
Сестричката ПОЛИН
Сестричката РИКЕТ
ФЕЯТА
ХЛЯБЪТ
ОГЪНЯТ
ВОДАТА
МЛЯКОТО
ЗАХАРТА
КУЧЕТО
КОТКАТА
СВЕТЛИНАТА
НОЩТА
СЪНЯТ
СМЪРТТА
ХРЕМАТА
ВРЕМЕТО
ДЕЦАТА В СИНЬО
ГОЛЕМИТЕ ЩАСТИЯ
МАЛКИТЕ ЩАСТИЯ

Щастието-да-си-здрав, Щастието-на-чистия въздух, Щастието-
да-обичаш-родителите-си, Щастието-на-синьото-небе, Щастието-на-
гората, Щастието-на-слънчевите-часове, Щастието-на-залеза,
Щастието-да-виждаш-изгряващите-звезди, Щастието-на-дъжда,

Щастието-на-зимния-огън, Щастието-на-невинните-мисли, Щастието-да-тичаш-бос-по-росата...

Радостта-да-бъдеш-справедлив, Радостта-да-бъдеш-добър,
Радостта-от-славата, Радостта-да-мислиш, Радостта-да-вникваш,
Радостта-да-виждаш-хубавото, Радостта-да-обичаш, Майчината
обич, Непознатите радости
СЪСЕДКАТА БЕРЛИНГО
Нейната внучка...

КОСТЮМИ

ТИЛТИЛ — облеклото на Палечко от приказката на Перо: яркочервени панталонки, къса, нежносиня горна дрешка, бели чорапи, обувки или ботушки от жълта кожа.

МИТИЛ — дрешките на Гретел или на Червената шапчица.

СВЕТЛИНАТА — в рокля с лунен цвят — бледозлатна със сребристи отблясъци, прозрачни воали със святкащи нишки, наподобяващи лъчи... Новогръцки или англогръцки стил от вида на Уолтър Крейн или дори повече или по-малко ампир. Висок ръст, голи ръце, на главата — диадема или дори лека корона...

ФЕЯТА БЕРИЛЮН и **СЪСЕДКАТА БЕРЛИНГО** — класическата дреха на беднячките от приказките. Превръщането на феята в принцеса в първо действие може да се избегне.

БАЩАТА, МАЙКАТА, БАБАТА, ДЯДОТО ТИЛ — в дрехи на немски дървари и селяни от приказките на братя Грим.

БРАТЧЕТАТА И СЕСТРИЧЕТАТА НА ТИЛТИЛ — варианти на дрехите на Палечко.

ВРЕМЕТО — в класическата дреха на Времето: широка черна или тъмносиня мантия, бяла развяваща се брада, коса, пясъчен часовник...

МАЙЧИНАТА ОБИЧ — облечена подобно на Светлината в гъвкави и почти прозирни воали, колкото е възможно по-бели, като на гръцка статуя. Бисери и скъпоценни камъни колкото искате, но да не нарушават чистата и невинна хармония на цялостната представа.

ГОЛЕМИТЕ РАДОСТИ — както е казано в самия текст — дрехи с бляскави, тънки и нежни нюанси: пробуждането на зората, усмивката на водата, кехлибарената роса, лазура на зората и т.н.

ДОМАШНИТЕ РАДОСТИ — в дрехи с различни цветове или — по желание — дрехи на селяни, овчари, секачи и т.н., но идеализирани и интерпретирани по-феерично.

ГОЛЕМИТЕ ЩАСТИЯ — преди промяната — в тежки и широки мантии от червен и жълт бродат, огромни и тежки украшения и т.н. След промяната — в кафяво или шоколадено трико, като наподобяват палячовци от надут черва.

НОЩТА — в широки черни одежди, тайнствено осеяни със звезди, със златистожълти отражения. Воали, тъмни макове и пр.

ВНУЧКАТА НА СЪСЕДКАТА — руси, блестящи коси, дълга бяла рокля.

КУЧЕТО — в червено жакетче, бели гащи, лачени ботушки, мушамена шапка. Костюмът напомня повече или по-малко този на Джон Бул.

КОТКАТА — в черно копринено трико с пайети.

За тези две действащи лица би било подходящо главите им леко да наподобяват съответните животни.

ХЛЯБЪТ — в пищна и широка роба на паша от коприна или тъмночервено кадифе, извезана със злато. Голяма чалма, ятаган. Огромен корем, червено лице и изключително дебели бузи.

ЗАХАРТА — в копринена роба от рода на тези на евнусите, наполовина бяла, наполовина синя, за да напомня опаковката на захарните блокчета. На главата — чалма като на пазачите на харемите.

ОГЪНЯТ — червено трико, манто в яркочервено с преливащи се оттенъци, на главата — качулка от разноцветни пламъци.

ВОДАТА — дрехата от „цвета на времето“ от приказката „Магарешката кожа“ — това значи синкава или синкавозелена, с прозрачни отражения, ефект на струящи, прозирни газове, също в стил ново или англогръцки, но по-широки, раздвижени. На главата — венец от цветя, водорасли или тръстики...

ЖИВОТНИТЕ — народни (селски) облекла.

ДЪРВЕТАТА — нюансирани в зелено или в цвета на стеблата роби. Атрибути — листа или клони, по които се разпознават.

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

ПЪРВА КАРТИНА

ХИЖАТА НА СЕКАЧА

Сцената представлява вътрешността на дърварска хижа — проста, селска, но не бедна. В огнището тлее пън. Кухненски съдове; скрин, ракла за хляба, стенен часовник с топузи, чекрък, чешма и пр. На масата — запалена лампа. Свити на кълбо, с муцуни в опашките, от двете страни на скрина спят Кучето и Котката. Между тях е поставена голяма бучка захар, обвита в хартия на бели и сини ивици. На стената е закачена кръгла клетка с гугутка. В дъното два прозореца, чиито вътрешни капаци са затворени. Под единия прозорец — малка стълбичка. Наляво е входната врата на жилището, с голяма ключалка. Надясно — друга врата. Стълба, която води към тавана. Също надясно — двете креватчета на децата. В горния им кран — на два стола — грижливо сгънати, дрешките им. При вдигането на завесата Тилтил и Митил спят дълбоко. Майката Тил подгъва краищата на завивката им за последен път, навежда се над тях, съзерцава ги в съня им и повиква Бащата Тил, който подава глава през откренатата врата. Тя му дава знак с пръст върху устните да пази тишина, после, като загася лампата, излиза на пръсти през дясната врата. За миг сцената остава тъмна, но една светлина, която постепенно се усилва, прониква през пролуките на капациите. Лампата на масата от само себе си се запалва. Двете деца като че ли се събуждат и присядат.

ТИЛТИЛ

Митил?

МИТИЛ

Тилтил?

ТИЛТИЛ

Спиш ли?

МИТИЛ

А ти?

ТИЛТИЛ

Нали ти говоря, значи, не спя...

МИТИЛ

Сега Коледа ли е?

ТИЛТИЛ

Още не е. Утре. Но тая година Дядо Коледа няма да ни донесе нищо.

МИТИЛ

Защо?

ТИЛТИЛ

Чух мама да казва, че не могла да отиде в града да го предизвести. Но догодина щял да дойде.

МИТИЛ

Догодината не е ли дълга?

ТИЛТИЛ

Не е много къса. Но той ще дойде тази нощ при богатските деца.

МИТИЛ

А?!

ТИЛТИЛ

Я, мама е забравила лампата... Хрумна ми нещо...

МИТИЛ

?!

ТИЛТИЛ

Ще станем...

МИТИЛ

Не позволяват...

ТИЛТИЛ

Понеже няма никой... Виждаш ли капаците?

МИТИЛ

Ама че са светли!

ТИЛТИЛ

От празничните светлини...

МИТИЛ

Кой празнува?

ТИЛТИЛ

Богатските деца. Отсреща. Там има елха. Хайде да отворим
капаците.

МИТИЛ

Може ли?

ТИЛТИЛ

Разбира се... щом сме сами. Чуваш ли музиката? Да станем...

*Двете деца се вдигат, изтичват до единия прозорец, качват се по стълбичката и бутат
капаците. В стаята прониква ярка светлина. Децата жадно гледат навън.*

ТИЛТИЛ

Всичко се вижда.

МИТИЛ (не намира сигурно място на стълбичката)

Аз пък нищо не виждам.

ТИЛТИЛ

Вали сняг... А, две каляски с шест коня...

МИТИЛ

Оттам излизат дванайсет момченца.

ТИЛТИЛ

Глупаче, това са момиченца.

МИТИЛ

С панталонки са...

ТИЛТИЛ

Много ти разбира главата! Не ме бутай!

МИТИЛ

Не съм те и докоснала...

ТИЛТИЛ (*който е заел цялата стълбичка*)

Да, да... Заела си цялата стълбичка.

МИТИЛ

Да, да, заела съм! Никакво място не си ми оставил.

ТИЛТИЛ

Мълчи. Дървото се вижда...

МИТИЛ

Какво дърво?

ТИЛТИЛ

Елхата, какво! Ти стената ли гледаш?

МИТИЛ

Стената, понеже няма място...

ТИЛТИЛ (*отстъпва ѝ свидливо местенце на стълбичката*)

Така! Стига ли ти? Най-хубавото място. Ама светлина, а? Какво нещо-о-о!

МИТИЛ

Какви са тия, дето вдигат такъв голям шум?

ТИЛТИЛ

Те свирят музика.

МИТИЛ

Ама сърдити ли са?

ТИЛТИЛ

Не, но е уморително.

МИТИЛ

Още една каляска, впрегната с бели коне.

ТИЛТИЛ

Мълчи и гледай!

МИТИЛ

А какво е туй златното, дето виси между клоните?

ТИЛТИЛ

Играчките, глупаче. Саби, пушки, войници, топове...

МИТИЛ

А сложили ли са кукли?

ТИЛТИЛ

Кукли? Това е глупаво, не е интересно.

МИТИЛ

А какво е това на масата?

ТИЛТИЛ

Сладки, плодове, торти...

МИТИЛ

Аз ядох веднъж, когато бях малка...

ТИЛТИЛ

И аз. По е хубаво от хляба, само че е много малко...

МИТИЛ

Ама на ония не им е много малко. Масата им е отрупана. Дали всичко ще излапат?

ТИЛТИЛ

Ами сигурно, какво ще ги правят...

МИТИЛ

Тогава защо не започват да ядат?

ТИЛТИЛ

Защото не са гладни.

МИТИЛ (*удивено*)

Не са гладни ли? Защо?

ТИЛТИЛ

Защото си ядат, когато си щат.

МИТИЛ (*с недоверие*)

Как? Всеки ден ли?

ТИЛТИЛ

Така казват хората.

МИТИЛ

А сега всичко ли ще излапат? Няма ли да дадат нещичко?

ТИЛТИЛ

На кого?

МИТИЛ

Ами... на нас.

ТИЛТИЛ

Те не ни познават...

МИТИЛ

Ако им поискаме?

ТИЛТИЛ

Това не се прави.

МИТИЛ

Защо?

ТИЛТИЛ

Защото е забранено.

МИТИЛ (*пляска с ръце*)

Ох, че са хубави-и-и!

ТИЛТИЛ (*въодушевено*)

И се смеят, и се смеят!

МИТИЛ

Виж малките как танцуват!

ТИЛТИЛ

Да, да, хайде и ние!

Тропкат от радост върху стълбичката.

МИТИЛ

Ох, че е забавно!

ТИЛТИЛ

Ето, вече им раздават сладкишите. Взимат ги. Ядат, ядат, ядат...

МИТИЛ

И най-малките и те ядат! Дават им по две, по три, по четири...

ТИЛТИЛ (*опиянен от радост*) Ох, че е вкусно! Колко е вкусно!
Колко е вкусно!

МИТИЛ (*брои въобразяемите сладки*)
На мен ми дадоха дванайсет!

ТИЛТИЛ
На мене четири пъти по дванайсет! Но ще ти дам от тях...

Чука се на вратата на хижата.

ТИЛТИЛ (*изведнъж се опомня и изплашва*)
Кой може да бъде?

МИТИЛ (*ужасена*)
Сигурно е татко!

Докато се бавят да отворят, голямото резе се вдига от само себе си със скърцане. Вратата се открява, за да даде път на една дребна старица, облечена в зелено с червена шапчица. Тя е гърбава, куца, едноока. Крачи презгърбена и се опира на тояжка. Няма съмнение, че е Фея.

ФЕЯТА
Тук има ли пееща трева или синя птица?

ТИЛТИЛ
Трева има, но тя не пее...

МИТИЛ
Тилтил има птица.

ТИЛТИЛ
Но не си я давам.

ФЕЯТА
Защо?

ТИЛТИЛ
Защото си е моя.

ФЕЯТА

Това е основание, разбира се. Къде е тази птица?

ТИЛТИЛ (*показва клетката*)

В клетката...

ФЕЯТА (*слага си старовремските очила, за да огледа птицата*)

Не я ща. Не е достатъчно синя. Ще трябва да тръгнете да търсите такава, каквато ми е нужна.

ТИЛТИЛ

Ами като не знам къде...

ФЕЯТА

И аз не знам. Затова трябва да се търси. В края на краищата мога да се откажа от пееща трева, но Синята птица ми е абсолютно необходима за внучката ми, която е много болна.

ТИЛТИЛ

Какво ѝ е?

ФЕЯТА

Не се знае точно. Иска да бъде щастлива...

ТИЛТИЛ

А?!

ФЕЯТА

А вие знаете ли аз коя съм?

ТИЛТИЛ

Приличате ми малко на нашата съседка госпожа Берлинго.

ФЕЯТА (*изведнъж се ядосва*)

От къде на къде? Аз нямам нищо общо... Отвратително! Аз съм Феята Берилюн.

ТИЛТИЛ

Така ли? Чудесно!

ФЕЯТА

Трябва веднага да се тръгне.

ТИЛТИЛ

А вие ще дойдете ли с нас?

ФЕЯТА

Абсолютно невъзможно, защото тази сутрин сложих гърнето на огъня, а то бърза да изкипи всеки път, когато отсъствам повече от час... *(Последователно сочи тавана, комина на огнището, прозореца.)* Оттук ли искате да излезете? Оттам ли или пък отсам?

ТИЛТИЛ *(плахо показва към вратата)*

Предпочитам оттам.

ФЕЯТА *(отново неочаквано се ядосва)*

Абсолютно невъзможно. Това е една отвратителна привычка. *(Посочва прозореца.)* Ще излезем ей оттам. Е?! Какво чакате? Обличайте се веднага!

Децата се подчиняват и бързо започват да се обличат.

Аз ще помогна на Митил...

ТИЛТИЛ

Нямаме обувки...

ФЕЯТА

Няма значение. Аз ще ви дам една чудотворна шапчица. Родителите ви къде са?

ТИЛТИЛ *(показва към вратата вдясно)*

Там. Спят...

ФЕЯТА

А дядо ви и баба ви?

ТИЛТИЛ

Те са умрели...

ФЕЯТА

А братчета и сестричета — имате ли братчета и сестричета?

ТИЛТИЛ

Да, три братчета...

МИТИЛ

И четири сестричета...

ФЕЯТА

Къде са?

ТИЛТИЛ

И те са умрели...

ФЕЯТА

Искате ли да ги видите?

ТИЛТИЛ

О, да! Веднага! Покажете ни ги...

ФЕЯТА

Да не са в джоба ми! Но това е чудесно съвпадение. Ще можете да ги видите, когато минавате през Страната на Спомена. То е по пътя към Синята птица. След третия кръстопът, веднага вляво... А вие какво правехте, когато потропах?

ТИЛТИЛ

Ядяхме на ужким сладки.

ФЕЯТА

Имате ли сладки? Къде са?

ТИЛТИЛ

В двореца на богатските деца... Елате да видите колко е хубаво... *(Повлича Феята към прозореца.)*

ФЕЯТА *(на прозореца)*

Но там други лапат сладките!...

ТИЛТИЛ

Да, ама нали всичко се вижда...

ФЕЯТА

Ти не им ли завиждаш?

ТИЛТИЛ

Защо да им завиждам?

ФЕЯТА

Защото ще изядат всичко. Мисля, че е несправедливо, дето не ти дават от тях...

ТИЛТИЛ

А, не, понеже те са богати. Ех, че е хубаво у тях!

ФЕЯТА

Не е по-хубаво, отколкото у вас.

ТИЛТИЛ

Ами-и... При нас е по-тъмно, по-тясно... без сладки...

ФЕЯТА

Абсолютно същата работа, само че ти не виждаш.

ТИЛТИЛ

Как да не виждам, много хубаво си виждам. Виждам например циферблата на черквата, който татко не вижда...

ФЕЯТА (*внезапно се ядосва*)

Казвам ти, че не виждаш! Я кажи, мене каква ме виждаш? Как изглеждам?

Стеснително мълчание на Тилтил.

Хайде! Отговори ми, за да знам дали виждаш... Красива ли съм, грозна ли съм?

Още по-конфузно мълчание.

Не искаш да ми отговориш, така ли? Кажи — млада ли съм или стара? Румена ли съм или бледа? Може би имам гърбица?

ТИЛТИЛ (*помирително*)

Не, не, не е голяма...

ФЕЯТА

Да, ама ако се съди по израза на лицето ти, може да се помисли, че е огромна. Да не би носът ми да е крив, а лявото око да го няма?

ТИЛТИЛ

Не, не, не съм казал такова нещо... Кой ви го извади?

ФЕЯТА (*все по-разгневена*)

Не е извадено! Нахалник!... Нещастник!... По-хубаво е от другото. По-голямо, по-ясно. Синьо е като небето. А косите ми виждаш ли? По-руси от житата. Човек би рекъл — самородно злато... И са толкова гъсти, че главата ми тежи... Разпуснати, те се разпиляват на всички страни. Виждаш ли ги по ръцете ми? (*Тя протяга две тънки кичурчета сива коса.*)

ТИЛТИЛ

Да, виждам няколко...

ФЕЯТА (възмутена)

Няколко? Класове! Снопи! Китки! Златни потоци... Много добре знам, че хората казват, че не ги виждат; но предполагам, ти не си от тези слепи, зли хора.

ТИЛТИЛ

Не, не, много добре виждам онези, които не са скрити...

ФЕЯТА

Но ти трябва да виждаш със същата дързост и останалите... Много интересно, след като феите изпомряха, хората вече нищо не виждат и не подозират... За щастие аз винаги нося със себе си, каквото трябва, за да просветля отново угасналите им очи... Какво вадя от торбата си?

ТИЛТИЛ

О, че хубавичка зелена шапчица! Какво е това, дето блести отпред?

ФЕЯТА

Това е големият Диамант. Той дава възможност да се вижда...

ТИЛТИЛ

А?!

ФЕЯТА

Да, щом човек си сложи шапчицата на главата и завърти малко Диаманта: отдясно наляво например, ей така, виждаш ли? Диамантът натиска една издатинка на главата, която никой не подозира и която отваря очите...

ТИЛТИЛ

Да не би да боли?

ФЕЯТА

Напротив, той е чудотворен... Още при завъртването започва да се вижда същността на нещата. Душата на хляба например, на виното, на пипера...

МИТИЛ

Ами на захарта?

ФЕЯТА *(внезапно се ядосва)*

Това се подразбира. Не обичам глупави въпроси. Душата на Захарта не е по-интересна от тая на Пипера. Ето, давам ви каквото имам, за да ви помогна в търсенето на Синята птица... Знам много добре, че Пръстенът, който прави хората невидими, или Хвърчащото килимче щяха да ви бъдат по-полезни, но съм загубила ключа от скрина, дето са прибрани... Ах, щях да забравя! *(Показва Диаманта.)* Когато се държи ей тъй, виждаш ли — едно превъртане в повече и се вижда миналото... Още едно превъртане — ето ти го и бъдещето... Интересно, удобно и не произвежда никакъв шум...

ТИЛТИЛ

Татко ще ми го вземе!

ФЕЯТА

Няма да го види. Никой не може да го види, когато е на главата ти. Искаш ли да го опиташ? *(Тя слага зелената шапчица на главата на Тилтил.)* Завърти сега Диаманта! Веднъж, а после...

Едва Тилтил завърта Диаманта, всичко се променя. Старата Фея изведнъж се превръща в чудно красива принцеса; камъните от градежа на хижата блясват синкави като сапфири, стават прозрачни, искрят ослепително. Същински скъпоценни камъни. Скромната мебелировка се оживява и преобразява. Небоядисаната дървена маса става солидна, благородна като мраморна; циферблатът на часовника мига с око, усмихва се приветливо, вратичката, зад която се движи махалото, се открехва и оттам се измъкват часовете, заловени за ръце, те се смеят и започват да танцуват под звуците на чаровна музика. Тилтил, разбира се, е удивен и се провиква, като сочи часовете.

ТИЛТИЛ

Кои са тези красиви дами?

ФЕЯТА

Не се бой, това са часовете на живота ти. Щастливи са, че могат да бъдат свободни и видими поне за малко.

ТИЛТИЛ

А защо стените са така светли? От захар ли са или от скъпоценни камъни?

ФЕЯТА

Всички камъни са еднакви, всички са скъпоценни, но човек вижда само някои...

Докато тя говори, феерията продължава. Душите на домашните хлябове, като добродушни дебелаци в трико с цвѳета на хлебна кора, глуповати, оваляни в брашно, се измъкват от раклата и подскачат около масата, където ги настига Огънят, изскочил от огнището в трико, с цвят на сѳара и киновар. Той ги преследва, като се превива от смях.

ТИЛТИЛ

А какви са тия грозни дебеланковци?

ФЕЯТА

Нищо особено, това са душите на селските хлябове. Те се възползват от царуването на истината, за да излязат от раклата, дето са били натясно.

ТИЛТИЛ

А големият червен дявол с лоша миризма?

ФЕЯТА

Ш-шт! Не говори толкова високо, това е Огънят — има лош характер.

Диалогът не прекъсва феерията. Кучето и Котката, свити на кълбо при краката на скрина, надават едновременно вик, изчезват в един капак на пода и на тяхно място изскачат два образа: единият — с маска на булдог, другият — с котешка глава. Занапред този с маската на булдога ще наричаме Кучето, другия — Котката. Кучето се устремява към Тилтил, прегръща го буйно, обсипва с милувки, докато Котката се сресва, мие си лапките и си гладни мустаците, преди да се приближи до Митил.

КУЧЕТО (*ръмжи, подскача, разблъсква всичко, става непоносимо*)

Мое малко божество! Добър ден! Добър ден! Най-после, мое малко божество, най-после мога да говоря. Толкова неща имам да ти кажа. Досега напразно джафках, махах с опашка, ти нищо не разбираше. Но сега... Добър ден! Добър ден! Обичам те. Обичам те. Искаш ли да направя нещо учудващо? Например — стойка? Или да се изправа на задни лапи? Ако искаш, да танцувам на въже?

ТИЛТИЛ (*на Феята*)

Кой е този господин с глава на пес?

ФЕЯТА

Ами че не виждаш ли? Това е душата на Тило, която ти освободи.

КОТКАТА (*като се приближава до Митил и ѝ подава лапа церемониално, с въздържаност*)

Добър ден, госпожице, колко сте хубава тази сутрин!

МИТИЛ

Добър ден, госпожо... (*На Феята.*) Коя е тази?

ФЕЯТА

Не виждаш ли — душата на Тилет ти подава ръка. Прегърни я!

КУЧЕТО (*избутва Котката*)

Аз също искам да прегърна малкото божество, да прегърна момиченцето... Прегръщам целия свят! Прекрасно! Ще се забавляваме! Ей сега ще уплаша Тилет... Бау-бау-бау!

КОТКАТА

Господине, не ви познавам...

ФЕЯТА (*заплашва Кучето с пръчката си*)

Ей, ти, я се дръж кротко, защото инак ще те върна в мълчанието вовеки веков...

Феерията продължава. Чекръкът започва да се върти главозамайващо в своя ъгъл, като изприда лъчи от светлина. Чешмата в другия ъгъл запява със свръхтънничък гласец и се превръща в блестящ фонтан, залива умивалника с бисери и смарагди, изсред които избликва душата на Водата — подобна на младо момиче, струяща, с разпуснати коси, плачлива — тя ще води несекваща борба с Огъня.

ТИЛТИЛ

А мократа госпожица?

ФЕЯТА

Не бой се, това е Водата.

Гърнето с млякото се преобръща, пада от масата, счупва се на пода и от разляното мляко се надига едра фигура, бяла и плашлива, която, изглежда, се бои от всичко.

ТИЛТИЛ

Кое е пък това уплашено момиче по риза?

ФЕЯТА

Млякото, дето строши гърнето си.

Пакетът със захар, поставен до краката на скрина, нараства, издига се, разкъсва обвивката си. Отдолу се подава сладниково и лицемерно същество, облечено в някаква дълга; синьо-бяла платнена дреха. Усмивва се престолено и се отправя към Митил.

МИТИЛ (с безпокойство)

Какво иска?

ФЕЯТА

Това е душата на Захарта.

МИТИЛ (успокоена)

А има ли захарни пръчици?

ФЕЯТА

Да, джобовете ѝ са пълни и самите ѝ пръсти са захарни.

Лампата пада от масата и при самото ѝ падане фитилът се изправя и се превръща в сияйна девойка с неизразима красота. Облечена е в дълги, прозрачни и ослепителни воали и стои неподвижна като в някакъв екстаз.

ТИЛТИЛ

Тази сигурно е царица!

МИТИЛ

Светата Дева!

ФЕЯТА

Не, деца, това е Светлината!

В същото време тенджерите на полицата се превъртат като холандски пумпали, долапът с бельото разтваря шумно крилата си и отвътре започват да се източват кой от кой по-великолепни платове с цвѐта на луната и слънцето. Към тях се примесват не по-малко бляскави парцали и дрипи, които слизат по таванското стълбище. Но ето че се чуват три доста силни почуквания на дясната врата...

ТИЛТИЛ (уплашено)

Това е татко! Той ни е чул!...

ФЕЯТА

Завърти Диаманта! Отляво надясно!

Тилтил рязко го завърта.

Не тѝй бързо!... Боже мой! Твърде късно е... Ти много рязко го завъртя. Няма да имат време да се върнат по местата си и ще имаме доста неприятности.

Феята пак се превръща в старица, стените на хижата угасват блясъка си, часовете се връщат в стенния часовник, чекръкът спира и т.н. Но в общата суматоха, докато Огънят обикаля помещението в търсене на огнището, единият от хлябовете, като не може да си намери място в раклата, избухва в плач и крещи от ужас.

ФЕЯТА

Какво има?

ХЛЯБЪТ

Няма място в раклата...

ФЕЯТА *(като се надвесва над раклата)*

Има, има! *(Бута другите хлябове, за да ги намести в първоначалните им места.)* Я да видим! Бързо влизай!

Пак припряно хлопане на вратата.

ХЛЯБЪТ *(объркан, напразно се мъчи да влезе в раклата)*

Няма начин! Първи ще бъда изяден!

КУЧЕТО *(като подскача около Тилтил)*

Мое малко божество! Аз още съм тук! Още мога да говоря! Още мога да прегръщам! Още, още, още...

ФЕЯТА

Как?! И ти ли си още тук?

КУЧЕТО

Имам късмет. Не можех да се върна в мълчанието; капакът се затвори много бързо.

КОТКАТА

И аз... Какво ще стане сега? Не е ли опасно?

ФЕЯТА

Ох, боже, трябва да ви кажа истината. Всички, които ще придружат двете деца в пътешествието им, накрая ще умрат.

КОТКАТА

А тия, дето няма да ги придружат?

ФЕЯТА

Те ще поживеят още няколко минути...

КОТКАТА *(на Кучето)*

Ела да се мушнем през капака в мазето!

КУЧЕТО

Не, не! Не ща! Искам да придружа малкото божество... Искам да му говоря през цялото време...

КОТКАТА

Глупак!

На вратата ново похлопване.

ХЛЯБЪТ *(плаче с едри сълзи)*

Не искам да умра на края на пътешествието! Искам да си вляза веднага в раклата!

ОГЪНЯТ *(не е престанал главозамайващо да обикаля помещението, като изпуска свистения от ужасно безпокойство)*

Не мога да си намеря огнището!

ВОДАТА *(след напразни старания)*

Не мога да се мушна в чучура!

ЗАХАРТА *(развълнувана около разкъсаната си обвивка)*

Разкъсана ми е цялата опаковка!

МЛЯКОТО *(избледняло и свенливо)*

Гърнето ми е счупено...

ФЕЯТА

Ей, че са глупави, боже мой! Глупави и страхливи! Значи, вие предпочитате да продължите живуркането си във вашите грозни

опаковки, дупки, чешми, вместо да придружите децата, които отиват да търсят Птицата!

ВСИЧКИ (*с изключение на Кучето и на Светлината*)

Да, да! Веднага! Чучура ми... Раклата ми... Огнището ми...
Отвора ми!

ФЕЯТА (*на Светлината, която мечтателно гледа останките от своята лампа*)

А ти, Светлина, какво ще кажеш?

СВЕТЛИНАТА

Аз ще придружа децата!

КУЧЕТО (*джавка радостно*)

Аз също, аз също!

ФЕЯТА

Ето, това са съвестните! А за останалите вече е много късно да се измъкнат. Няmate друг избор. Всички ще излезете заедно с нас. Но ти, Огън, не се доближавай до никого, ти, Куче, не се задявай с Котката, а ти, Вода, се дръж изправена и гледай да не се изпоразлееш насам-натам...

Отново силни удари на вратата вдясно.

ТИЛТИЛ (*ослушва се*)

Татко е! Станал е, чувам му стъпките...

ФЕЯТА

Да излезем през прозореца! Ще дойдете у дома, там аз ще облека подходящо... (*Към Хляба.*) Ти, Хляб, дръж клетката за Синята птица. Ти ще я пазиш. Бързо, бързо, да не губим време!

Прозорецът се удължава като врата, всички излизат, след това, все така бързо, приема обикновената си форма и невинно се затваря. Стаята отново се затъмнява и двете

креватчетата потъват в сянка. Вратата вдясно се открява, в отвора подават глави Бащата и Майката Тил.

БАЩАТА ТИЛ

Нищо няма... Свирукало си е щурчето.

МАЙКАТА ТИЛ

Виждаш ли ги?

БАЩАТА ТИЛ

Разбира се, спят си кротко...

МАЙКАТА ТИЛ

Чувам дишането им...

Вратата се закрива.

Завеса

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

ВТОРА КАРТИНА

ПРИ ФЕЯТА

Великолепен вестибюл в палата на Феята Берилюн. Колони от светъл мрамор със златни и сребърни капители, портици, балюстради.

Вдясно, откъм дъното, идват, тържествено облечени, Котката, Захарта и Огънят. Те излизат от един апартамент, откъдето струят лъчи светлина — там е гардеробът на Феята. Котката е заметнала лек воал върху черното копринено трико; Захарта е навлякла копринена роба, наполовина бяла, наполовина светлосиня; а Огънят — с многоцветна качулка на главата, дълга, пурпурна мантия, подплатена в златно.

Те прекосяват цялата зала и застават на преден план вдясно, където Котката ги събира под една арка.

КОТКАТА

Оттук! Аз знам всичките входове и изходи на тоя палат. Феята Берилюн го наследи от Синята брада... Докато децата и Светлината са на посещение при внучката на Феята, да се възползваме от последните мигове на свобода. Накарах ви да се съберем, за да ви изясня в какво положение сме. Всички ли са тук?

ЗАХАРТА

Ето го и Кучето, излиза от гардероба на Феята.

ОГЪНЯТ

Ама че се е докарало!

КОТКАТА

Взело е ливреята на един от лакеите в колесницата на Пепеляшка. Точно това му подхожда. Има душа на прислужник. Но да се поприкрием зад парапета. Странно му нямам доверие. По-добре да не чуе това, което ще ви кажа...

ЗАХАРТА

Късно е, то ни подуши...

КУЧЕТО *(подскача)*

Ето, ето... Нали сме много хубави? Я вижте дантелите, бродериите. Те са от злато. От истинско.

КОТКАТА *(на Водата)*

Това е роклята „цвета на времето“ от приказката „Магарешката кожа“. Струва ми се, че я знам.

ВОДАТА

Да, тя най-много ми отиваше...

ОГЪНЯТ *(изсъсква през зъби)*

Тя пак не си носи чадъра!

ВОДАТА

Моля?

ОГЪНЯТ

Нищо, нищо...

ВОДАТА

Помислих да не би да говорите нещо за един огромен червен нос, който ми се мярна онзи ден...

КОТКАТА

Вижте, хайде да не се караме, защото имаме по-важни неща. Чакаме само Хляба, къде е той?

КУЧЕТО

Още се чуди какъв костюм да си избере...

ОГЪНЯТ

Наистина е трудно, когато имаш глупава мутра и такъв корем...

КУЧЕТО

Накрая се спря на един турски халат, украсен със скъпоценни камъни, грабна и един ятаган, чалма на главата...

КОТКАТА

Ето го, взел е най-хубавия халат на Синята брада...

Хлябът влиза в току-що описаната дреха. Коприната до скъсване се е опънала на огромния му корем. С една ръка е хванал дръжката на ятагана, затъкнат в пояса, а в другата — клетката, предназначена за Синята птица.

ХЛЯБЪТ (като се поклаща суетно)

Е, как ме намирате?

КУЧЕТО (подскача около Хляба)

Колко е хубав! Колко е глупав! Колко е хубав! Колко глупав!

КОТКАТА (на Хляба)

Децата облякоха ли се?

ХЛЯБЪТ

Да, господин Тилтил взе червеното жакетче, белите чорапни и сините панталонки на Палечко, а пък госпожица Митил — рокличката на Гретел и пантофките на Пепеляшка. Най-голямата мъчнотия беше да се облече Светлината!

КОТКАТА

Защо?

ХЛЯБЪТ

Защото Феята я намира за толкова красива, че въобще не искаше да ѝ слага дрехи. Аз протестирах от висотата на нашето достойнство — на основни и извънредно почитани съставки. Накрая заявих, че при тези условия ще откажа да тръгна с нея.

ОГЪНЯТ

Трябва да ѝ се купи един абажур.

КОТКАТА

А Феята какво отговори?

ХЛЯБЪТ

Удари ме няколко пъти с тояжката си по главата и корема.

КОТКАТА

И после?

ХЛЯБЪТ

После бързо се съгласих, но в последния миг Светлината реши да облече роклята „цвета на луната“, която се намираше на дъното на сандъка със съкровищата от „Магарешката кожа“...

КОТКАТА

Хайде, стига сме бърбали, времето тече. Касае се за нашето бъдеще. Вие сами чухте — Фейта каза, че края на пътешествието означава и края на нашия живот. Следователно трябва да го продължим колкото е възможно повече и с всички възможни средства... Но има и друго: трябва да мислим и за съдбата на нашата раса и за ориста на децата си...

ХЛЯБЪТ

Браво! Браво! Котката има право!

КОТКАТА

Изслушайте ме! Ние, всички тук присъстващи, неща и елементи, притежаваме души, които човекът още не познава. Благодарение на това, че още пазим някаква независимост. Но ако намери Синята птица, той ще узнае всичко, ще може да вижда всичко и ние ще зависим напълно от неговото благоволение... Току-що научих това от моята стара приятелка Нощта, която е същевременно и пазителка на тайните на живота. Тъй че в наш интерес е на всяка цена да попречим да се намери птицата, та ако ще дори животът на децата да бъде изложен на опасност.

КУЧЕТО (възмутено)

Я тая пък какво разправя? Я повтори още веднъж да чуя!

ХЛЯБЪТ

Тихо! Нямайте думата. Събранието ръководя аз!

ОГЪНЯТ

Кой пък ви избра за ръководител?...

ВОДАТА *(на Огъня)*

Тихо! Вие какво се бъркате?

ОГЪНЯТ

Бъркам се, където трябва! Вашите забележки не са ми нужни...

ЗАХАРТА *(помирително)*

Вижте какво, хайде да не се караме... И без това моментът е напрегнат, а пък се касае преди всичко да се разберем какво да предприемем...

ХЛЯБЪТ

Напълно споделям мнението на Захарта и Котката.

КУЧЕТО

Ама че идиотски приказки! Човекът е преди всичко. И туйто! Трябва да му се подчиняваме и да правим, каквото той поиска. Това е истината. Не признавам никого освен него. Да живее Човекът! На живот, на смърт — всичко за Човека. Човекът е бог!

ХЛЯБЪТ

Напълно споделям мнението на Кучето!

КОТКАТА *(на Кучето)*

Но трябва да изложите съображенията си...

КУЧЕТО

Няма съображения! Обичам човека, и туйто! Ако предприемете нещо срещу него, най-напред ще ви удуша, а после ще ида и всичко ще му разкрия.

ЗАХАРТА *(намесва се със сладникава доброта)*

Вижте какво... Да не изостряме спора. От известна гледна точка и единият, и другият имат право. Значи — и „за“, и „против“...

ХЛЯБЪТ

Напълно споделям мнението на Захарта!

КОТКАТА

А няма всички ние тук: и Водата, и Огънят, и вие също, Хляб и Куче, не сме жертви на една тирания, която няма равна на себе си? Я си спомнете времената, когато деспотът още не беше дошъл и ние волно скитахме по земята... Водата и Огънят не бяха ли единствените господари на света? А вижте сега в какво окаяно положение са... Що се отнася до нас, хилавите потомци на великия род на хищниците... Внимание, престорете се на невинни! Виждам, че Феята и Светлината идват насам. Светлината е застанала на страната на Човека. А тя е нашият най-голям враг... Ето ги...

Отдясно влизат Феята и Светлината, следвани от Тилтил и Митил.

ФЕЯТА

Е?! Какво става тук? Какво правите там в къшето? Приличате на съзаклятници... Време е да тръгвате. Току-що реших предводителка да ви стане Светлината. Трябва да ѝ се подчинявате, както се подчинявате на мен. Аз ѝ поверявам своята вълшебна пръчица. Тази вечер децата ще посетят умрелите си баба и дядо. Няма да ги придружавате от дискретност. Те ще прекарат вечерите сред покойните от семейството. А в това време вие ще подготвите всичко необходимо за утрешния, доста дълъг преход... Хайде, готови на път и всеки на мястото си!

КОТКАТА *(лицемерно)*

Точно това им казвах и аз, госпожо Фейо... Убеждавах ги, че трябва да изпълняват съзнателно и смело задълженията си, но за жалост Кучето непрестанно ме прекъсваше...

КУЧЕТО

Какво каза тя? Чакай аз да я...

Понечва да се хвърли върху Котката, но Тилтил, предвидил намеренията му, го спира със заплашителен жест.

ТИЛТИЛ

Куш, Тило! Внимавай, ако още веднъж посмееш да...

КУЧЕТО

Ти не знаеш, мое малко божество, че тя...

ТИЛТИЛ (*заплашва го*)

Млък!

ФЕЯТА

Хайде да приключим! Хлябът тази вечер да предаде клетката на Тилтил. Възможно е Синята птица да се крие в Миналото, при старите родители. Във всеки случай това е една възможност, която не бива да се пренебрегва. Е, Хляб, хайде, къде е клетката?

ХЛЯБЪТ (*тържествено*)

Само за момент, ако обичате, госпожо Фейо... (*Заема позата на оратор, който е взел думата.*) Вие всички бъдете свидетели, че тази сребърна клетка, която ми бе поверена от...

ФЕЯТА (*прекъсва го*)

Стига! Стига приказки! Ние ще излезем оттук, а пък децата оттам...

ТИЛТИЛ (*силно обезпокоен*)

Съвсем самички ли ще излезем?

МИТИЛ

Гладна съм!

ТИЛТИЛ

И аз...

ФЕЯТА *(на Хляба)*

Я разтвори твоя турски халат и им дай по един резен от хубавия си корем!

Хлябът разгръща робата си, изважда ятагана и отрязва от големия си корем две филии, които подава на децата.

ЗАХАРТА *(отива към децата)*

Позволете ми в същото време да ви предлага няколко захарни пръчици!

Чупи един след друг петте си пръста на лявата си ръка и им ги подава.

МИТИЛ

Какво прави тя — изпочупи си пръстите!...

ЗАХАРТА *(прелъстително)*

Вкусете ги! Превъзходни са... Истински захарни пръчки...

МИТИЛ *(като смуче един от пръстите)*

Божке, че било хубаво! Имаш ли още от тях?

ЗАХАРТА *(скромно)*

Колкото щеш...

МИТИЛ

Не те ли боли много, когато ги чупиш?

ЗАХАРТА

Никак. Напротив, много е полезно: те веднага порастват отново и по този начин винаги имам чисти и нови пръсти.

ФЕЯТА

Хайде, деца мои, не яжте толкова много захар. Не забравяйте, че след малко ще вечеряте при баба и дядо...

ТИЛТИЛ

Те тук ли са?

ФЕЯТА

Ей сега ще ги видите...

ТИЛТИЛ

Как ще ги видим, като са умрели?

ФЕЯТА

Те не са мъртви, щом живеят във вашия спомен. Хората не знаят тази тайна, защото те изобщо много малко знаят. Докато ти, благодарение на Диаманта, сега ще видиш, че умрелите, за които си спомняме, живеят така щастливо, като че ли никога не са умирали...

ТИЛТИЛ

Светлината ще дойде ли с нас?

СВЕТЛИНАТА

Не! По-добре ще бъде тази среща да стане в тесен семеен кръг. Аз ще чакам тук наблизко, за да не се натрапвам... Пък и не съм и поканена...

ТИЛТИЛ

А ние откъде да минем?

ФЕЯТА

Оттам... Сега сте пред прага на Страната на Спомена. Щом завъртиш Диаманта, ще видиш едно дебело дърво с надпис, който ще ти покаже, че си пристигнал. Но не забравяйте, че и двамата трябва да се върнете в девет без четвърт. Това е извънредно важно... Преди всичко бъдете точни, защото, ако закъснеете, всичко ще бъде загубено. До скоро виждане! (*Вика Котката, Кучето, Светлината и пр.*) Ние оттук, а малките — оттам...

Излиза вдясно със Светлината, животните и пр. — докато децата излизат вляво.

Завеса

ТРЕТА КАРТИНА

СТРАНАТА НА СПОМЕНА

*Гъста мъгла, из която вдясно, съвсем на преден план, прозира дънерът на дебел дъб с надпис.
Млечна, размита, непроницаема светлина.*

Тилтил и Митил се озовават в подножието на дъба.

ТИЛТИЛ

Ето го дървото!

МИТИЛ

И надписа!

ТИЛТИЛ

Не мога да го прочета... Чакай да се покатеря по този корен...
Точно така е. Ето, пише: „Страната на Спомена!“

МИТИЛ

Оттук ли започва?

ТИЛТИЛ

Да. Има стрелка...

МИТИЛ

Добре, къде са тогава добричките ни дядо и баба...

ТИЛТИЛ

Зад мъглата. Да отидем да видим.

МИТИЛ

Аз не виждам нищо... Нито краката си, нито ръцете си. (Хленчи.)
И ми е студено. Не искам да пътувам повече... Искам да се върна у
дома.

ТИЛТИЛ

Чакай, защо непрекъснато плачеш като Водата... Не те ли е срам! Толкова голямо момиче, пък... Гледай, мъглата вече се вдига. Сега ще видим какво има зад нея...

Мъглата наистина се раздвижва, олеква, просветва, разпръсва се и се изпарява. Скоро в прозрачната светлина все повече и повече се очертава под зеления свод приветлива селска къщичка, обвита в пълзящи растения. Прозорците и вратите са отворени. Под навеса се виждат кошери, саксии с цветя на прозорците, клетка, където спи един кос, и пр. Пред вратата — пейка, на която седят, дълбоко заспали, стар селянин и селянка — дядото и бабата Тил.

ТИЛТИЛ (*тутакси ги разпознава*)

Ето ги дядо и баба!

МИТИЛ (*пляска с ръце*)

Да, да... Те са! Те са!

ТИЛТИЛ (*все още малко подозрителен*)

Чакай! Още не мога да разбера дали мърдат... Да постоим зад дървото...

Бабата Тил отваря очи, вдига глава, протяга се, въздиша и гледа дядо Тил, който също бавно се разсънва.

БАБА ТИЛ

Нещо ми подсказва, че днес ще ни споходят живите ни внучета...

ДЯДО ТИЛ

Сигурно си мислят за нас, защото и аз започнах да се усещам — кракът ми е изтръпнал...

БАБА ТИЛ

Струва ми се, че са съвсем наблизко, защото радостни сълзи ми заиграха пред очите...

ДЯДО ТИЛ

Не, не, трябва да са още доста далече... Още се чувствам слаб...

БАБА ТИЛ

Казвам ти, че са тъдява. На мен ми се възвърна цялата сила.

ТИЛТИЛ и **МИТИЛ** (*втурват се иззад дъба*)

Ето ни, ето ни! Дядо, бабо! Ние сме, ние сме...

ДЯДО ТИЛ

Виждаш ли! Какво ти казвах аз! Знаех си, че днес ще дойдат.

БАБА ТИЛ

Тилтил! Митил! Вие сте, нали? Те са... (*Мъчи се да притича към тях.*) Ох, не мога да бързам... Пустият ми ревматизъм...

ДЯДО ТИЛ (*куцука забързано*)

И аз съм на тоя хал с дървения крак — нали си счупих своя, когато паднах от големия дъб...

Дядото, Бабата и децата радостно се прегръщат.

БАБА ТИЛ

Колко си пораснал и заякнал, Тилтил!

ДЯДО ТИЛ (*гали Митил по косите*)

А Митил! Я виж... Хубави косички, хубави очички... А пък колко хубаво ухаят...

БАБА ТИЛ

Хайде пак да ви прегърна! Елате в скута ми...

ДЯДО ТИЛ

Ами при мене? Никой ли няма да дойде?

БАБА ТИЛ

Не, не! Най-напред при мен! Как са татко и мама Тил?

ТИЛТИЛ

Много добре, бабинко... Когато ние излязохме, те спяха.

БАБА ТИЛ *(като ги съзерцава и отрупва с милувки)*

Боже, колко са ми хубави и издокарани! Мама ли ви издокара така? Чорапките не са ли пробити? По-рано аз ги кърпех. Защо не идвате по-често при нас? Това толкова ни радва. По цели месеци ни забравяте и никого не виждаме...

ТИЛТИЛ

Ние самички не можехме, бабинко, сега благодарение на Феята...

БАБА ТИЛ

Ние сме си все тук, все чакаме да намине някой от живите, но те идват толкова рядко. Я да видим кога за последен път се отбихте? Кога? Кога?... На Задушница, когато биеше камбаната...

ТИЛТИЛ

На Задушница?! Че ние тогава не сме излизали, защото бяхме много хремави...

БАБА ТИЛ

Не сте, но нали помислихте за нас?

ТИЛТИЛ

Да...

БАБА ТИЛ

А, видяхте ли — винаги, когато помислите за нас, ние се събуждаме и пак се срещаме...

ТИЛТИЛ

Значи, достатъчно е само...

БАБА ТИЛ

Ама ти не знаеше ли?

ТИЛТИЛ

Не, не знаех...

БАБА ТИЛ *(на дядо Тил)*

Да не им се начуди човек на ония там горе... Все още не знаят...
Нищо ли не научавате?

ДЯДО ТИЛ

И по наше време беше така. Живите са винаги глупави, когато става дума за другите...

ТИЛТИЛ

През цялото време ли спите?

ДЯДО ТИЛ

Да, хубаво си спим в очакване да ни събуди някой спомен на живите. Е, добре се спи, когато животът вече е свършил. Но не е зле и да се събуждаш от време на време...

ТИЛТИЛ

Значи... вие не сте умрели истински?

ДЯДО ТИЛ *(подскача)*

Какво говориш? Какви ги приказва той? Виж го ти! Употребява думи, които ние вече не ги разбираме. Дали не е някоя нова дума, някоя нова измишльотина?

ТИЛТИЛ

Думата „смърт“ ли?

ДЯДО ТИЛ

Да, тая... Какво ще рече тя?

ТИЛТИЛ

Ами... ще рече, че вече не си жив.

ДЯДО ТИЛ

Ей, че са глупави там горе!

ТИЛТИЛ

А тук добре ли е?

ДЯДО ТИЛ

Ами да... Не е зле... И особено ако се молят там горе...

ТИЛТИЛ

Татко вика, че не бива да се молим...

ДЯДО ТИЛ

Ами, ами!... Да се молиш, значи да си спомняш.

БАБА ТИЛ

Да, да, всичко щеше да бъде чудесно, ако по-често идвахте да ни видите... Спомняш ли си, Тилтил, последния път бях направила чудесна торта с ябълки. Ти толкова много яде, че ти стана лошо...

ТИЛТИЛ

Торта с ябълки не съм вкусвал от миналата година. Тази година нямаше ябълки.

БАБА ТИЛ

Хайде, не говори глупости. Тук винаги има.

ТИЛТИЛ

Не е същото...

БАБА ТИЛ

Как?! Не е същото ли? Няма никаква разлика, щом можем да се целунем...

ТИЛТИЛ *(като гледа ту дядо си, ту баба си)*

Никак не си се променил, деденце, никак... И ти, бабке, и ти никак не си се променила... Дори сте по-хубави.

ДЯДО ТИЛ

Вярно, не сме зле. Ние повече не стареем. А вие растете... И здравата сте се източили!... Я да видим на вратата — там бяхме отбелязали последния път... На Задушница... Я се изправи да видим!

Тилтил застава прав до вратата.

Четири пръста! Че туй е страшно много...

И Митил застава до вратата.

А Митил — четири и половина... Ах ти, калпазанка... Нищо, нека растат, нека растат...

ТИЛТИЛ (оглежда се очарован)

Как всичко си е същото, всичко си е на мястото. Но как всичко изглежда по-хубаво! Ето го и стенния часовник — нали аз счупих върха на голямата му стрелка?

ДЯДО ТИЛ

Ето и супника, който ти нащърби!

ТИЛТИЛ

Ето и дупката на вратата — направих я веднъж, като намерих свредела...

ДЯДО ТИЛ

Да, да, сума пакости извърши: ето я и сливата — толкова обичаше да се катериш по нея, когато ме нямаше. По нея винаги има от онези червените, хубавите сливи.

ТИЛТИЛ

Сега са още по-хубави!

МИТИЛ

А ето го и стария кос! Още ли пее?

Косът се събужда и започва пронизително да свири.

БАБА ТИЛ

Видя ли, че щом помислиш за него...

ТИЛТИЛ *(забелязва с удивление, че косът е съвсем син)*

Ама той е син! Значи, това било Синята птица, която трябва да занесе на Феята! Защо не казахте, че е при вас? Ах, че е син, син, син като сините стъклени топчета! *(Умолително.)* Деденце, бабенце, нали ще ми го дадете?

ДЯДО ТИЛ

Добре, защо не! Ти, бабо Тил, на какво мнение си?

БАБА ТИЛ

Разбира се, разбира се... За какво ни е тук! Все спи, никога не го чуваме...

ТИЛТИЛ

Ще го сложа в моята клетка... Я, къде ми е клетката? А, вярно, забравих я зад голямото дърво... *(Изтичва зад дървото, донеся клетката и прехвърля коса в нея.)* Ама нали наистина ми го давате? Колко доволна ще бъде Феята. И Светлината също!

ДЯДО ТИЛ

Виж какво, не отговаряме за птицата... Много ме е страх, че няма да може да свикне с бурния живот горе и ще се върне тук при първия благоприятен случай... Но да се опитаме... Остави го там и ела да видиш кравата.

ТИЛТИЛ *(забелязва кошерите)*

Ами пчелите?... Добре ли са?

ДЯДО ТИЛ

Не са зле. И те не са живи, както вие там казвате, но здравата работят...

ТИЛТИЛ (*приближава се към кошерите*)

О, как ухае на мед! Питите сигурно са пълни! Тук всички цветя са толкова красиви! Ами сестричките ми, които умряха, и те също ли са тук?

МИТИЛ

А трите ми братчета, дето ги погребяха, къде са?

При тези думи седем различни по ръст дечица, под звуците на флейта, излизат едно след друго от хижата.

БАБА ТИЛ

Ето ги, ето ги! Щом помислиш за тях, щом заговориш, те веднага пристигат, малчуганите!

Тилтил и Митил се втурват към децата, бутат се и прегръщат, танцуват и се въртят с радостни викове.

ТИЛТИЛ

Я, Пиеро!

Хващат се за косите.

Ще се бием ли пак както преди? И Робер... Добър ден, Жан! Фарфалакът ти къде е — загуби ли го? Ето Мадлен и Пиерет, Полин и Рикет накрая...

МИТИЛ

О, Рикет, Рикет! Тя още лази на четири крака!

БАБА ТИЛ

Да, тя не расте повече...

ТИЛТИЛ (*забелязва малкото кученце, което джафка около тях*)

Ей го и Кики с одрязаната опашка... Аз му я... с ножицата на Полин. И той никак не се е изменил...

ДЯДО ТИЛ (*поучително*)

Не, тук нищо не се променя.

ТИЛТИЛ

А Полин пак има пъпчица на носа!

БАБА ТИЛ

Да, не се махна. Нищо не може да се направи...

ТИЛТИЛ

Ох, че добре изглеждат! Колко са пълнички и какви лъскави бузи имат! Изглежда, че са добре хранени...

БАБА ТИЛ

Откакто не са живи, те са по-добре... Няма повече от какво да се боим — не боледуваме, нямаме тревоги...

Часовникът в хижата отброява осем.

БАБА ТИЛ (*изумена*)

Това какво е?

ДЯДО ТИЛ

Честна дума, не знам... Трябва да е часовникът...

БАБА ТИЛ

Не може да бъде. Той никога не бие!

ДЯДО ТИЛ

Не бие, понеже ние вече не мислим за часа... Някой помислил ли е за часа?

ТИЛТИЛ

Да, аз. Колко е?

ДЯДО ТИЛ

Честна дума, вече не знам... Загубил съм навика. Осем пъти удари, трябва да е това, което горе наричат осем часа.

ТИЛТИЛ

Светлината ме чака в девет без четвърт... Заради Феята. Много е важно. Ще бягам...

БАБА ТИЛ

Нима ще ни оставите точно сега, пред вечеря? Бързо, бързо да сложим масата навън. Тъкмо имам чудесен борш и вкусен сладкиш със сливи.

Изнасят масата, поставят я пред вратата, донасят прибори, чинни и т.н. Всички помагат.

ТИЛТИЛ

Право да си кажа, ще остана. Имам си вече Синята птица, а такъв борш от сума време... Откакто сме на път... Такова нещо не може да се намери в хотелите...

БАБА ТИЛ

Ето! Готово е! На масата, деца! Щом бързате, да не губим никакво време...

Запалват лампата, сервират супата. Старците и децата са насядали около масата сред бутаници, блъсканици, викове и радостни смехове.

ТИЛТИЛ (лакомо яде)

Ох, че вкусно! Боже, че е хубаво! Искам още, още! (Размахва дървената си лъжица и чука по чинията.)

ДЯДО ТИЛ

Я, я! Малко по-кратко. Все си такъв невъзпитан. И ще строшиш чинията.

ТИЛТИЛ (*полуизправя се на своето трикрако столче*)

Искам още, още! (*Придърпва към себе си супника, който се преобръща и супата се разлива по масата, а оттам по коленете на сътрапезниците. Викове и хленч от опарването.*)

БАБА ТИЛ

Видя ли, хем ти казах!

ДЯДО ТИЛ (*зашлевява на Тилтил една звънка плесница*)

Ето ти!

ТИЛТИЛ (*един миг смутен, после изведнъж слага ръка на бузата си, във възторг*)

О, да, точно такива бяха шамарчетата, които ни пляскаше, когато беше жив! Добре беше, деденце, и полезно... Дай да те целуна!

ДЯДО ТИЛ

Добре, добре... Имам още, щом ти се услаждат. Часовникът удря осем и половина.

ТИЛТИЛ (*подскача*)

Осем и половина! (*Хвърля лъжицата си.*) Хайде, Митил, нямаме никакво време...

БАБА ТИЛ

Чакайте де! Още няколко минутки... Не гори къщата я! Толкова рядко се виждаме...

ТИЛТИЛ

Невъзможно! Светлината е толкова добра и... При това й обещах... Хайде, Митил, хайде!

ДЯДО ТИЛ

Боже, колко са досадни живите с всичките им там работи и вълнения!

ТИЛТИЛ (*грабва клетката и бързешката обхожда, прегръща всички*)

Сбогом, деденце! Сбогом, бабинко! Сбогом, братчета, сестричета! Пиеро! Робер! Полин! Мадлен! Рикет! Сбогом и на тебе, Кики! Съзнавам, че повече не бива да оставаме тук! Не плачи, бабинко, често ще идваме!

БАБА ТИЛ

Идвайте всеки ден!

ТИЛТИЛ

Да, да! Ще идваме колкото е възможно по-често.

БАБА ТИЛ

Това ни е единствената радост и такъв празник е, когато вашите мисли ни спохождат...

ДЯДО ТИЛ

Ние нямаме други развлечения...

ТИЛТИЛ

Бързо! Бързо! Клетката ми... Птицата ми...

ДЯДО ТИЛ (*подава му клетката*)

Ето я! Само, ще знаеш, за нея не ти гарантирам. И ако този цвят не е подходящият...

ТИЛТИЛ

Сбогом! Сбогом!

БРАТЧЕТАТА И СЕСТРИЧЕТАТА ТИЛ

Сбогом, Тилтил! Сбогом, Митил! Не забравяйте за захарните пръчици! Сбогом! Пак елате! Пак елате!

Всички размахват кърпички, Тилтил и Митил бавно се отдалечават. Но докато още изговарят последните реплики, мъглата от началото на картината постепенно се сгъстява и звуците заглъхват, така че на края на сцената всичко изчезва в мъгла и в мига, когато завесата се спуска, само Тилтил и Митил се виждат под големия дъб.

ТИЛТИЛ

Оттук, Митил!

МИТИЛ

Ами Светлината къде е?

ТИЛТИЛ

Не знам... *(Гледа птицата в клетката.)* Я, птицата вече не е синя! Почерняла е!

МИТИЛ

Братче, подай ми ръка... Хем ме е страх, хем ми е студено...

Завеса

ТРЕТО ДЕЙСТВИЕ

ЧЕТВЪРТА КАРТИНА

ДВОРЕЦЪТ НА НОЩТА

Огромна зала със студено великолепие, суровост, металност, гробовност. Навява мисъл за гръцки или египетски храм, чиито колони и архитаври, плочи и орнаменти са от черен мрамор, злато и абанос. Залата има трапецовидна форма. Базалтови стъпала почти по цялата ѝ ширина я разделят на три последователни плана, които постепенно се извишават към дъното. Вдясно и вляво между колоните — тъмни бронзови врати. В дъното — монументална порта от бронз. Разлята светлина, като че ли се излъчва от блясъка на мрамора и абаноса, единствена осветява двореца. При вдигането на завесата Нощта, много красива жена, обвита в дълги черни одежди, е приседнала на стъпалата на втория план между две деца — едното е почти голо, като Любовета, усмихнато в дълбок сън, докато другото, право, неподвижно, с воалирано от главата до петите. Вдясно, на преден план, излиза Котката.

НОЩТА

Кой броди там?

КОТКАТА (пада от изнемога на мраморните стъпала)

Аз съм, майко Нощ, вече сили не ми останаха...

НОЩТА

Какво ти е, дете мое? Ти си бледа, отслабнала, окаляна чак до мустаците... Пак ли си се била по улуците, под снега и дъжда?

КОТКАТА

Не ми е до улуците! Отнася се за нашата тайна. Това е началото на края! Едва успях да се измъкна за миг, за да ви предупредя. Обаче много се боя, че нищо не можем да направим...

НОЩТА

Какво? Какво се е случило?

КОТКАТА

Аз вече ви бях споменала за малкия Тилтил, сина на секача, и за чудотворния Диамант... И ето че той идва сега да търси от вас Синята

птица...

НОЩТА

Не я притежавам още...

КОТКАТА

Ако не направим чудо, скоро ще я има в ръцете си. Ето какво се случи: Светлината, нашата предателка, го води, защото изцяло застана на страната на Човека. Та тя, Светлината, току-що научи, че Синята птица, истинската, единствената, която може да живее на дневна светлина, се крие тук сред сините птици на сънищата, дето се хранят с лунни лъчи и умират, щом видят слънцето... Тя знае, че ѝ е забранено да прекрачи прага на вашия дворец, затова ще изпроводи тук децата, и тъй като вие не сте в състояние да спрете Човека да отвори вратите на вашите тайни, съвсем не знам как ще завърши цялата работа... Но във всеки случай, ако те, за наше нещастие, пипнат Синята птица, всички ние сме загубени...

НОЩТА

Боже, боже, в какви времена живеем! Нямам нито минутка спокойствие. От няколко години вече не разбирам Човека. Къде иска да стигне той? Трябва ли да знае всичко? Той вече е разкрил една трета от тайните ми, моите Ужаси се боят и вече не смеят да се покажат. Привиденията ми се разбягаха, повечето от Болестите ми не се чувстват добре...

КОТКАТА

Зная, майко моя Нощ, зная, времената са тежки и почти единствено ние воюваме срещу Човека. Но ето, чувам, че те се приближават. Според мен има само едно средство: тъй като те са деца, трябва така да ги изплашим, че да не посмеят да настояват, нито да отворят голямата врата в дъното, зад която са птиците на Луната. Тайните на другите пещери ще им бъдат достатъчни, за да отклонят вниманието им или да ги поразят...

НОЩТА *(ослушва се в шума отвън)*

Какво чувам? Та тук идват много повече...

КОТКАТА

Не се безпокойте — това са наши приятели: Хлябът и Захарта, Водата е неразположена, а Огънят няма как да дойде, защото е родственик на Светлината... Така че само Кучето ще бъде против нас, а него няма начин да го отстраним...

Вдясно, на преден план, влизат нерешително Тилтил, Митил, Хлябът, Захарта и Кучето.

КОТКАТА *(избързва към Тилтил)*

Оттук, оттук, мой малки господарю! Аз вече предупредих Нощта и тя е очарована да ви приеме... Моли само да я извините, че е малко болна и затова не може да ви посрещне...

ТИЛТИЛ

Добър ден, госпожо Нощ!

НОЩТА *(засегната)*

Добър ден ли? Такъв поздрав не познавам. Би могъл да ми кажеш: „Добра нощ!“ или поне „Добър вечер!“

ТИЛТИЛ *(смутен)*

Простете, госпожо... Не знаех... *(Сочи с пръст двете деца.)* Тези момченца ваши ли са? Много са милички...

НОЩТА

Да, това е Сънят...

ТИЛТИЛ

А защо е толкова пълничък?

НОЩТА

Защото добре си поспива.

ТИЛТИЛ

А другото, дето се крие? Защо си е покрило така лицето? Да не е болно? Как се казва?

НОЩТА

Тя е сестра на Съня. Но по-добре да не я назовавам...

ТИЛТИЛ

Защо?

НОЩТА

Ами... защото нейното име никой не обича да го чува. Но да говорим за други неща! Котката току-що ми събщи, че вие идвате тук да търсите Синята птица.

ТИЛТИЛ

Точно така, госпожо, ако позволите... Бихте ли ми казали къде е тя?

НОЩТА

Нищо не знам, приятелче. Единственото, в което мога да ви уверя, е, че не е тук. И никога не съм я виждала...

ТИЛТИЛ

Не, не! Светлината ми каза, че е тук! А тя, Светлината, знае какво говори... Бихте ли ми дали вашите ключове?

НОЩТА

Слушай, малки ми приятелю, много добре разбираш, че не мога да давам ключовете си на първия срещнат... Аз съм пазителка на всички тайни на Природата, отговорна съм за тях и ми е абсолютно забранено да ги предавам на когото и да било, а особено на едно дете...

ТИЛТИЛ

Знам, че ако Човекът ги поиска, вие нямате право да му откажете...

НОЩТА

От кого си научил това?

ТИЛТИЛ

От Светлината.

НОЩТА

Пак Светлината! Винаги Светлината! В края на краищата какво се бърка тя?

КУЧЕТО

Искаш ли да ѝ взема насила ключовете, мое малко божество?

ТИЛТИЛ

Мълчи! Стой мирно и се старай да бъдеш учтив! *(На Ноцта.)*
Вижте какво, Госпожо, дайте ми, ако обичате, вашите ключове!

НОЩТА

Носиш ли поне знака? Я го покажи!

ТИЛТИЛ *(докосва шапчицата си)*

Виждате ли Диаманта?...

НОЩТА *(отстъпва пред неизбежното)*

Щом е така... Ето, с този се отварят всички врати в залата... Но ако те постигне нещастие, толкова по-зле за тебе... Аз не нося никаква отговорност.

ХЛЯБЪТ *(силно обезпокоен)*

Нима е опасно?

НОЩТА

Опасно е, разбира се... И аз самата не знам как бих могла да се измъкна, когато някоя от бронзовите врати се разтвори към бездната... Базалтовите пещери около тази зала са пълни с всички злини, всички бедствия, всички болести, всички ужаси, всички нещастия, всички тайнствени сили, които сполитат живота, откак свят светува... Доста

усилия положих, докато ги затворя там с помощта на Съдбата и ви уверявам, никак не е лесно да поддържам малко ред сред тези непокорни същества. Известно е какво се случва, когато някое от тях успее да се измъкне и да се появи на земята...

ХЛЯБЪТ

Моята солидна възраст, моят жизнен опит и моята преданост ме правят естествен покровител на тези две деца. И ето защо, госпожо Нощ, ще ми позволите да ви поставя един въпрос...

НОЩТА

Слушам...

ХЛЯБЪТ

В случай на опасност откъде може да се избяга?

НОЩТА

Няма начин да се избяга.

ТИЛТИЛ (*взима ключа и изкачва първите стъпала*)

Да започнем оттук... Какво има зад тази бронзова врата?

НОЩТА

Мисля, че там са Привиденията... От много време не съм я отваряла и те не са излизали...

ТИЛТИЛ (*поставя ключа в ключалката*)

Сега ще видя... (*На Хляба.*) Носите ли клетката на Синята птица?

ХЛЯБЪТ (*тракайки със зъби*)

Не че се боя, но не ви ли се струва, че е за предпочитане да не отваряме вратата, а да погледнем през ключалката?

ТИЛТИЛ

Не ви питам за мнението ви!

МИТИЛ (*изведнџж се разплаква*)

Страх ме е!... Къде е Захарта? Искам да се върна и къщи!...

ЗАХАРТА (*забързано, угоднически*)

Тук, госпожице, тук съм! Не плачете, ще ви отчупя един от моите пръсти и ще си имате захарна пръчица...

ТИЛТИЛ

Стига вече...

Завъртва ключа и открява предпазливо вратата; оттам веднага се измъкват пет-шест Привидения, различни и странни по външност. Те се пръсват на всички страни. Хлябът, ужасен, хвърля клетката и побягва да се скрие в дъното на залата, докато Ноцта, преследвайки Привиденията, вика на Тилтил.

НОЦТА

Бързо! Бързо! Затвори вратата! Всичките ще се измъкната и после няма да успеем да ги натикаме... Те умират от скука там, откакто Човекът вече престана да ги възприема на сериозно. (*Тя продължава да гони Привиденията с помощта на един камшик от змии, за да ги подкара към вратата на техния затвор.*) Помогнете ми, оттук, оттук!

ТИЛТИЛ (*към Кучето*)

Помогни й, Тило! Върви!

КУЧЕТО (*подскача и лае*)

Да, да, да!

ТИЛТИЛ

А Хлябът къде е?

ХЛЯБЪТ (*от дъното на залата*)

Тук... Застанах до вратата, за да им попреча да излязат...

Едно Привидение се приближава към него и той побягва, колкото краката му държат, с виковете на ужас.

НОЩТА *(на три Привидения, които е хванала за яката)*
Ей, вие, другите, оттук! *(На Тилтил.)* Открехни малко вратата!
(Тя блъска Привиденията вътре в пещерата.) Вървете там! А така!...

Кучето ѝ докарва още две.

Ето и тия! Хайде бързо, наредете се! Знаете много добре, че излизате само на Задушница..._ *(Затваря вратата.)*_

ТИЛТИЛ *(отива до друга врата)*
Какво има зад нея?

НОЩТА
Безсмислено е. Нали ти казах: Синята птица никога не е идвала тук. Но като искаш. Отвори я, щом ти прави удоволствие... Там са Болестите...

ТИЛТИЛ *(с ключ в ключалката)*
Трябва ли да бъда предпазлив при отварянето?

НОЩТА
Не, няма смисъл... Те, горкичките, са много кротки. Нещастници! Човекът от известно време им е обявил такава война... Особено откакто откри микробите. Впрочем отвори, ще видиш...

ТИЛТИЛ *(отваря съвсем вратата, но нищо не се появява)*
Защо не излизат?...

НОЩТА
Предупредих те: всичките са болнави и много обезкуражени... Лекарите не са никак любезни с тях. Влез за миг да ги видиш...

Тилтил влиза в пещерата и тутакси излиза.

ТИЛТИЛ

Синята птица не е там! Тези ваши болести наистина изглеждат много болни. Дори не вдигнаха глава...

Една малка Болест, по чехли, халат и памучно боне, се измъква от пещерата и започва да подскача из залата.

Я, една се измъкна! Коя е тя?

НОЩТА

Нищо особено — най-малката, Хремата. Тя е от тия, дето най-малко ги преследват, и затова се чувства добре... (Повиква Хремата.) Ела тук, малка моя! Много рано е още... Трябва да се изчака пролетта!

Хремата киха, кашля и си бърше носа, влиза в пещерата и Тилтил затваря вратата.

ТИЛТИЛ (отива към следващата врата)

Я да видим тук... Какво има вътре?

НОЩТА

Внимавай! Там са Войните... Те никога не са били по-страшни и по-могъщи... Един господ знае какво ще се случи, ако някоя от тях се измъкне... За щастие, те са доста дебели и им липсва пъргавина... Но нека бъдем готови да блъснем вратата, докато ти хвърлиш бърз поглед в пещерата...

Тилтил доста предпазливо открява вратата, така че да се образува малка пролука, където би могъл да прилепи око. Но веднага подпира вратата, като се развиква.

ТИЛТИЛ

Бързо! Бързо! Бутайте! Те ме видяха... Всички се надигнаха... Отварят вратата...

НОЩТА

Хайде, всички... Здраво натискайте! Хей там, Хляб, какво чакаш? Натискайте всички! Да, те са ужасно силни... А така! Отстъпиха... Още малко и... Видя ли ги?

ТИЛТИЛ

Да, да — те са огромни, чудовищни! Не, не вярвам Синята птица да е при тях...

НОЩТА

Разбира се, къде при тях! Те веднага биха я изяли. Е, не ти ли е достатъчно? Увери ли се, че нищо не може да се направи?

ТИЛТИЛ

Не, трябва да видя навсякъде. Светлината ми каза...

НОЩТА

Светлината каза!... Когато някого го е страх и си стои у дома, лесно му е да говори...

ТИЛТИЛ

Хайде сега следващата... Какво има там?

НОЩТА

Там съм затворила Мрачините и Ужасите.

ТИЛТИЛ

Може ли да се отвори?

НОЩТА

Разбира се... Те са доста тихи, като Болестите.

ТИЛТИЛ (*открехва вратата с известно недоверие и се престрашава да погледне в пещерата*)

Не са там...

НОЩТА (*поглежда на свой ред*)

Ей, Мрачини, какво правите? Излезте за миг, това е полезно за вас, ще ви ободри. Елате и вие, Ужаси! Няма от какво да се боите.

Няколко Мрачини и няколко Ужаса, като жени, покрити с черни и зелени воали, предпазливо правят няколко крачки пред пещерата и при един жест на Тилтил бързо се връщат.

Я се дръжте де! Той е дете, нищо лошо няма да ви стори... (На Тилтил). Станали са извънредно страхливи с изключение на онези там, по-големите, които стоят в дъното...

ТИЛТИЛ (*вглежда се в дъното на пещерата*)

О, колко са страшни!

НОЩТА

Оковани са... Те единствено не се страхуват от Човека. Но да затворим да не би да се разсърдят.

ТИЛТИЛ (*отива на следващата врата*)

Я! Защо тази е по-тъмна? Какво има зад нея?

НОЩТА

Зад нея няма много Тайни... Ако непременно държиш, можеш също да я отвориш... Но не влизай! Бъди предпазлив, а ние отново нека бъдем готови да блъснем вратата, както направихме с Войните!

ТИЛТИЛ (*открехва с крайна предпазливост и пъха страхливо глава в пролуката*)

О, какъв студ! Засмъдяха ме очите! Затваряйте бързо! Блъскайте! Затворете!

Нощта, Кучето, Котката и Захарта блъскат вратата.

Ох, видях!

НОЩТА

Какво толкова?

ТИЛТИЛ (*потресен*)

Не знам, но беше ужасно! Всичките седяха като чудовища без очи. Кой беше великанът, който искаше да ме хване?

НОЩТА

Трябва да е било Мълчанието. То е пазач на тази врата. Изглежда, че е било много страшно за тебе. Ти още си съвсем блед и целият трепериш...

ТИЛТИЛ

Да, никога не бих повярвал... Не бях виждал досега... И ръцете ми се вледениха...

НОЩТА

Още по-лошо ще стане, ако продължаваш...

ТИЛТИЛ (отива към следващата врата)

А тази тук? И зад нея ли е така страшно?

НОЩТА

Не, вътре има по малко от всичко... Там съм сложила Звездите без предназначение, своите лични Парфюми, някои светлици, които ми принадлежат като блуждаещите огънове, светулките: там съм затворила също Росата, Песента на Славеите и така нататък...

ТИЛТИЛ

Така, така... Звездите. Песента на Славеите... Значи, и тя трябва да е там...

НОЩТА

Отвори я, щом настояваш. Всичко зад нея е безопасно.

Тилтил отваря широко вратата. Звездите — красиви момичета, обвити в светещи, разноцветни воали, тутакси излизат от своя затвор, пръсват се из залата и образуват по стъпалата и около колоните грациозни хороводи, окъпани в светли полусенки. Парфюмите на Нощта, почти невидими. Блуждаещите огънове, Светулките, прозрачната Роса, се присъединяват към тях, а Песента на Славеите излиза на вълни от пещерата и залива целия нощен дворец.

МИТИЛ (*възхитена, пляска с длани*)
О, колко красиви госпожи!

ТИЛТИЛ
И колко хубаво танцуват!

МИТИЛ
И колко благоухаят!

ТИЛТИЛ
И колко хубаво пеят!

МИТИЛ
А онези там, дето едва се виждат, какви са те?

НОЩТА
Парфюмите на моята сянка.

ТИЛТИЛ
А другите, ей там, дето са източени от стъкло?

НОЩТА
Росата от горите и равнините. Но стига им толкова. Това няма край... Започнат ли веднъж да танцуват, и дяволът не може да ги накара да се приберат... (*Пляска с ръце.*) Хайде, Звезди, бързо! Времето не е подходящо за танци! Небето е покрито с големи облаци. Хайде, прибирайте се бързо, иначе ще ида да повикам някой слънчев лъч...

Звездите, Парфюмите и останалите хукват уплашени, влизат в пещерата, която затварят след тях. В същото време заглъхва и Песента на Славейте.

ТИЛТИЛ (*отива към вратата в дъното*)
Ето я голямата врата!

НОЩТА (*сериозно*)
Не я отваряй!

ТИЛТИЛ

Защо?

НОЩТА

Забранено е...

ТИЛТИЛ

Да, там се крие Синята птица. Светлината ми каза...

НОЩТА (майчински)

Чуй ме, дете мое. Досега бях добра и благосклонна. Направих за теб това, което не съм правила за никого. Разкрих ти всичките си тайни. Обичам те, жал ми е за младостта и невинността ти, говоря ти като майка. Послушай ме и ми повярвай, дете мое. Откажи се, не върви по-нататък, не предизвиквай Съдбата, не отваряй тази врата!

ТИЛТИЛ (доста разколебан)

Но защо?

НОЩТА

Защото не искам да се погубиш. Защото никой от онези, чуваш ли ме, никой от онези, които са я открявали дори на косъм, не се е върнал жив. Защото всичко, което можеш да си представиш като най-страшно, всички страхотии, всички ужаси, за които се говори на земята, не са нищо в сравнение с най-невинните от тези вътре. Те връхлитат върху човека още щом зърне първите заплахи на бездната, която никой не смее да назове. Но щом настояваш, въпреки всичко, да отвориш тази врата, искам поне да почакаш аз самата да се приютя в моята кула без прозорци. Сега сам мисли, сам решавай...

*Митил, цяла в сълзи, надава нечленоразделни викове на страх и се мъчи да дръпне оттам
Тилтил.*

ХЛЯБЪТ (трака със зъби)

Не го правете, мой малки господарю! (Хвърля се на колене.)
Имайте милост към нас!... На колене ви се моля! Виждате, че Нощта е

права...

КОТКАТА

Вие жертвите живота на всички.

ТИЛТИЛ

Трябва да я отворя...

МИТИЛ (*тропа с крачета през сълзи*)

Не искам! Не искам!

ТИЛТИЛ

Нека Захарта и Хлябът хванат за ръце Митил и се спасяват заедно с нея!... Аз ще отворя...

НОЩТА

Да се спасява кой както може. Елате бързо, няма време за губене!
(Побягва.)

ХЛЯБЪТ (*побягва обезумял*)

Почакайте поне да стигнем до края на залата!

КОТКАТА (*също бяга*)

Почакайте! Почакайте!

Скриват се зад колоните на другия край на залата. Тилтил остава сам с Кучето пред внушителната врата.

КУЧЕТО (*задъхано и хълцащо от съдържан ужас*)

Аз оставам, оставам... Не ме е страх... Оставам... Оставам при моето малко божество... Оставам... Оставам...

ТИЛТИЛ (*гали Кучето*)

Добре, Тило, добре! Прегърни ме!... Двама сме. Сега се пази...

Поставя ключа в ключалката. Вик на ужас от другия край на залата, където са се събрали страхливците. Ключът едва докосва вратата, нейните крила се разтварят откъм средата,

плъзват се в страни и изчезват, наляво и надясно в стените и изведнъж се разкрива нереална, невъобразима, най-неочакваната от всички градини на бяновете и на нощната светлина, където между звездите и планетите, от един скъпоценен камък до друг скъпоценен камък, от един лунен лъч до друг лунен лъч, осветяващи всичко, до което се докосват, летят феерично сини птици. Те непрестанно и плавно се носят до края на хоризонта, неизброими, като че ли са самият дъх, лазурната атмосфера, самата същност на чудната градина.
Тилтил стои очарован, възхитен в светлината на градината.

О, небето! (Обръща се към всички избягали.) Елате бързо, там са! Те са! Те са! Най-после ще ги хванем... Хиляди сини птици. Милиони!... Милиарди!... Безброй... Ела, Митил! Ела, Тило! Елате всички. Помогнете ми! (Хвърля се сред птиците.) Ето, не е трудно да се ловят с ръце! Те не са диви! Не се боят от нас. Насам! Насам!

Притичва Митил, а след нея и останалите. Всички влизат в ослепителната градина освен Нощта и Котката.

Гледайте! Колко са много... Сами кацат на ръцете ми... Я вижте, те се хранят с лунни лъчи! Митил, къде си? Толкова сини крила! Толкова падащи перца, че просто нищо не се вижда! Тило, да не ги ухапеш! Не им прави нищо лошо! Хващай ги съвсем леко...

МИТИЛ (сред сините птици)

Вече улових седем. О, как пляскат с криле! Не мога да ги задържа...

ТИЛТИЛ

Аз също... Много са... Изплъзват ми се... Връщат се... Тило също е уловил... Те ще ни отвлекат! Ще ни отнесат в небето... Ела да излезем оттук. Светлината ни чака. Тя ще бъде доволна. Насам, насам!

Те се измъкват от градината с ръце пълни с птици, които се мъчат да се освободят, пресичат цялата зала сред лудото пляскане на лазурни криле и излизат вдясно, последвани от Хляба и Захарта, които не са уловили птици. Останали сами, Нощта и Котката се изкачват към дъното и гледат тревожно в градината.

НОЩТА

Не са ли я хванали?

КОТКАТА

Не са... Виждам я върху един луен лъч... Не са могли да я достигнат — тя стои много високо...

Завесата пада. Веднага след това пред завесата влизат едновременно — отляво Светлината, отдясно — Тилтил, Митил и Кучето, целите отрупани с уловените птици. Но те вече са бездушни, с увиснали глави, сломени крила. В ръцете на децата има само безжизнени останки.

СВЕТЛИНАТА

Е, хванахте ли я?

ТИЛТИЛ

Да, да... Колкото си искахме. Имаше хиляди... Ето ги! Виждаш ли ги? *(Сам гледа птиците, които поднася на Светлината, и забелязва, че те са мъртви.)* Я виж! Вече не са живи! Какво им направихме? И твоите ли не са живи, Митил? И ти Тило също... *(Хвърля ядосано труповете на птиците.)* Ех, че неприятно. Какво ли ги е убило? Много съм нещастен. *(Скрива глава в ръцете си, разтърсен от плач.)*

СВЕТЛИНАТА *(майчински го прегръща)*

Не плачи, дете мое... Ти не си хванал онази, която може да живее на дневна светлина. Тя е отишла другаде... Ще я намерим...

КУЧЕТО *(гледайки мъртвите птици)*

Могат ли да се ядат?

Всички излизат вдясно.

ПЕТА КАРТИНА

ГОРАТА

Гора, нощ, лунна светлина. Стари дървета от различни видове: дъб, бук, бряст, топола, ела, кипарис, липа, кестен и др.

Влиза Котката.

КОТКАТА (*поздравява дърветата подред*)
Здравейте, Дървета!

ШЕПОТ НА ЛИСТА
Здравей...

КОТКАТА

Днешният ден е съдбовен за нас. Нашият враг идва да освободи силите ви и сам да се предаде. Това е Тилтил, синът на секача, който ви е причинил толкова злини. Той търси Синята птица, която единствено знае нашата тайна и която вие криете от Човека, откакто свят светува. (*Шепот на листа.*) Какво казахте? А, Тополата говори... Да, той притежава един Диамант, който има свойството мигновено да освобождава нашите души; може да ни принуди да предадем Синята птица, а стане ли това, ние ще бъдем изцяло в негова власт. (*Шепот на листа.*) Кой говори? А, Дъбът? Как сте? (*Шепот в листата на Дъба.*) Пак ли си хремав? Сладката папрат не се ли грижи вече за вас? Пак ревматизъм? Повярвайте ми, мъхът е причината. Твърде много си завивате краката с него. Синята птица още ли е при вас? (*Шепот в листата на Дъба.*) Така ли? Да, няма какво да се колебаем, а да се възползваме, той трябва да изчезне. (*Шепот в листата.*) Моля, какво казахте? Да, той е със сестричката си. И тя също трябва да умре... (*Шепот в листата.*) Да, Кучето ги придружава. Няма начин да го отстраним... (*Шепот в листата.*) Какво? Да го подкупим? Невъзможно... опита всичко. (*Шепот в листата.*) А, ти ли си, Ела? Да, да, пригответи четири дъски... Да, с тях са още Огънят, Захарта,

Водата, Хлябът. Всички са на наша страна с изключение на Хляба, който е доста съмнителен. Единствена Светлината е благосклонна към Човека, но тя няма да дойде. Аз успях да убедя малките, че трябва да се измъкнат тайно, докато тя спи... Това е последната възможност. *(Шепот в листата.)* А, вие сте Букът. Да, имате право, трябва да предупредим животните. Заекът носи ли своя барабан? При вас ли е? Добре, нека веднага да бие за сбор! Ето ги!

Чува се отдалечаващото се биене на барабана на Заека.

Влизат Тилтил, Митил и Кучето.

ТИЛТИЛ

Тук ли е?

КОТКАТА *(мазно, угоднически, бързо се устремява към децата)*

Ах, ето ви, ето ви, мой малък господарю! Колко добре изглеждате, колко сте хубав тази вечер! Изпреварих ви, за да известя за вашето пристигане... Всичко е наред. Този път съм сигурна, че ще хванем Синята птица. Току-що изпратих Заека да бие за сбор — тук трябва да се призват най-главните животни. Чуват се вече в шумака... Слушайте... Те са малко плахи и не смеят да се приближат... *(Шум от различни животни: крави, свине, коне, магарета и т.н. Тихо към Тилтил, като го дръпва настрана.)* Защо доведохте и Кучето? Нали вече ви казах, че то е в лоши отношения с всички, дори с Дърветата... Страхувам се, че гнусното му присъствие ще провали всичко.

ТИЛТИЛ

Не можах да се отърва от него... *(На Кучето, като го заплашва.)* Ще се махнеш ли най-после, противно животно?

КУЧЕТО

Кой? Аз?... Защо?... Какво съм направил?

ТИЛТИЛ

Казах ти, върви си. Много просто — нямаш работа тук. Ти ни пречиш!

КУЧЕТО

Аз ще си мълча... Ще ви следвам отдалече... Никой няма да ме види... Искаш ли да направя стойка?

КОТКАТА *(тихо на Тилтил)*

Как търпите подобно неподчинение? То наистина е непоносимо. Ударете му няколко тояги по носа!

ТИЛТИЛ *(бие Кучето)*

На, да се научиш да се подчиняваш веднага!

КУЧЕТО *(скимти)*

Ох, ох, ох...

ТИЛТИЛ

Какво рече?

КУЧЕТО

Трябва да те целуна, защото ме наби. *(Буйно прегръща и гали Тилтил.)*

ТИЛТИЛ

Е, добре, стига толкова!... Върви си!

МИТИЛ

Не, не, искам да остане. Страх ме е от всичко, когато не е с нас...

КУЧЕТО *(подскача и едва не прекатурва Митил, като я отрупва с бързи и възторжени ласки)*

О, доброто момиченце! Колко е хубава, колко е добричка! Колко е хубава! Колко е сладка! Искам да те целуна... Още, още, още!

КОТКАТА

Какъв глупак! Ще се разправим ние с тебе... Но сега да не губим време... Завъртете Диаманта!

ТИЛТИЛ

Къде трябва да застана?

КОТКАТА

В този лунен лъч — по-ясно се виждате. Тук! Завъртете го леко...

Тилтил завъртва Диаманта. Тутакси продължителна тръпка раздвижва листата и клоните. Най-старите и най-величествени дънери се открехват, за да освободят душата, която е била затворена в тях. Видът на всяка Душа съответства на вида на дървото, което представлява. Душата на Бряста например е задъхан, шкембест, мрачен гном. Душата на Липата е миролюбива, жизнерадостна, дружелюбна. Душата на Бука — елегантна и пъргава, на Брезата — бяла, резервирана, неспокойна; на Върбата — хилава, разчорлена, плачлива; на Елата — източена, измършавяла, мълчалива; на Кипариса — трагична; на Кестена — превзета, малко снобска; на Тополата — игрива, досадна, бърлива. Едни излизат бавно от своите стволоче, изтръпнали, протягат се като след пленничество или вековен сън, други се освобождават с един скок, бодри, забързани, всички се струпват около двете деца, като застават колкото се може по-близо до дървото, от което са се родили.

ТОПОЛАТА (притичва първа и вика оглушително)

Хора! Малки хора! Ще можем да им говорим. Свърши се с мълчанието! Свърши се! Откъде идват? Кои са? (На Липовото дърво, което се приближава, невъзмутимо пушейки лулата си.) Ти, Липово дърво, познаваш ли ги?

ЛИПАТА

Не си спомням да съм ги виждала...

ТОПОЛАТА

Ами, ами! Ти познаваш всички хора, постоянно се навърташ край домовете им.

ЛИПАТА (взира се в децата)

Не, не, уверявам ви... Не ги познавам... Те са още малки. Аз познавам само влюбените, които идват да ме видят на лунна светлина, или пияниците, дето вдигат наздравица под клоните ми...

КЕСТЕНА (*важно слага монокъла си*)

Какво е това? А, селски беднячета?

ТОПОЛАТА

Ех и вие, господин Кестен, откакто посещавате само булевардите на големите градове...

ВЪРБАТА (*приближава, стенийки, обута в дървени обувки сабо*)

Боже, боже, пак са дошли да ми секат главата и ръцете, за да си правят снопи...

ТОПОЛАТА

Тишина! Дъбът излиза от двореца си! Тази вечер видът му е много измъчен. Не намирате ли, че е остарял? На колко ли години е вече? Елата казва, че бил на четири хиляди години, но съм сигурна, че преувеличава. Внимание, той ще ни каже какво става тук...

Дъбът бавно се приближава. Приказно стар, с корона от бял имел, облечен в дълга зелена роба, извезана с мъх и лишеи. Сляп е, бялата му брада се развява от вятъра. С едната си ръка се обляга на чепата тояга, а с другата се държи за едно младо Дъбче, което му е водач. Синята птица е кацнала на рамото му. Раздвижване на почит при приближаването му. Дърветата се нареждат и се покланят.

ТИЛТИЛ

Той носи Синята птица!... Бързо, бързо! Насам! Дайте ми я!

ДЪРВЕТАТА

Тишина!

КОТКАТА (*на Тилтил*)

Свалете си шапката, това е Дъбът!

ДЪБЪТ (*на Тилтил*)

Кой си ти?

ТИЛТИЛ

Тилтил, господине. Кога ще мога да взема Синята птица?

ДЪБЪТ

Тилтил, синът на секача?

ТИЛТИЛ

Да, господине.

ДЪБЪТ

Баща ти ни е сторил много зло. Само в моето семейство той е причинил смъртта на шестстотин мои синове, четиристотин седемдесет и пет чичовци и лели, хиляда и двеста братовчеди и братовчедки, триста и осемдесет невести и дванадесет хиляди правнуци.

ТИЛТИЛ

Не знам, господине... Сигурно не го е направил нарочно.

ДЪБЪТ

А ти какво търсиш тук и защо накара душите ни да излязат от своите покои?

ТИЛТИЛ

Господине, моля да ме извините за безпокойството, но Котката ми беше казала, че вие бихте могли да ни съобщите къде се намира Синята птица.

ДЪБЪТ

Да, знам, търсиш Синята птица, или, с други думи, великата тайна за нещата, за щастието, за да могат Хората да направят още по-тежко нашето робство.

ТИЛТИЛ

Не, господине, не е за това. Тя е нужна на внучката на феята Берилюн, която е много болна...

ДЪБЪТ *(налага му да млъкне)*

Стига!... Не чувам животните. Къде са те? Тях това ги засяга толкова, колкото и нас. Ние, Дърветата, не бива сами да понесем отговорността за тежките мерки, които се налага да вземем. Денят, в който Хората научат, че сме извършили това, което сега ще извършим, ще има страхотни репресалии... Тъй че се налага нашето съгласие да бъде единодушно, за да бъде единодушно и мълчанието ни.

ЕЛАТА (*гледа над останалите дървета*)

Животните пристигат. Заекът ги предвожда. Ето душата на Коня, на Бика, на Вола, на Кравата, на Вълка, на Овена, на Прасето, на Петела, на Козата, на Магарето и на Мечката...

По реда на изброяването влизат последователно душите на Животните, приближават се и сядат между дърветата; прави изключение само душата на Козата, която шари насам-натат, и на Прасето, което рови корени...

ДЪБЪТ

Всички ли са налице?

ЗАЕКЪТ

Кокошката не дойде, понеже мъти яйцата си. Дивият заек беше зает с бягане, Елена го боляха рогата, Лисицата се чувства неразположена — ето нейното медицинско... Гъската не можа да схване за какво става дума, а пък Пуякът се ядоса.

ДЪБЪТ

Трябва много да се съжалява за тези въздържали се от гласуването. Въпреки това ние имаме достатъчно гласове. Вие, братя мои, знаете по какъв въпрос сме се събрали. Тук присъстващото дете, благодарение на един талисман, откраднат от Силите на Земята, може да обсеби Синята птица и по такъв начин да изтръгне тайната, която ние пазим, откакто свят светува. Но тъй като ние познаваме много добре Човека, не храним никакво съмнение за съдбата, която ни очаква, щом той завладее тайната... Ето защо всяко колебание ми се струва не само глупаво, но и престъпно. Часът е тежък, детето трябва да изчезне, преди да е станало късно...

ТИЛТИЛ

Какво каза той?

КУЧЕТО (*обикаля около Дъба и се зъби*)

Виждаш ли зъбите ми, стара сванто?

БРЯСТЪТ (*възмутен*)

То обижда Дъба!

ДЪБЪТ

Кучето ли е? Да се изхвърли оттук! Не бива да търпим предател между нас...

КОТКАТА (*тихо на Тилтил*)

Отдалечете Кучето, това е някакво недоразумение... Оставете ме сама да действам, аз ще оправя нещата. По-скоро го махнете!...

ТИЛТИЛ (*на Кучето*)

Върви си, ако обичаш.

КУЧЕТО

Нека му разкъсам пантофите от мъх на този стар ревматик. Голям смях ще падне!

ТИЛТИЛ

Млък! Върви си... Хайде, махай се, противно животно!

КУЧЕТО

Добре, добре, ще си отида... Но когато ще имаш нужда от мене, ще се върна...

КОТКАТА (*тихо на Тилтил*)

По-благоразумно ще бъде да го вържем, инак ще прави бели. Дърветата ще се разсърдят и всичко ще отиде по дяволите...

ТИЛТИЛ

Как да го вържа? Някъде съм загубил верижката му...

КОТКАТА

А, ето, навреме се приближава Бръшлянът със здравите си върви...

КУЧЕТО *(ръмжейки)*

О, ще се върна! Аз ще се върна! Подагра такава! Бронхит такъв! Купчина хилави стари клони и гнили корени... Котката обърква всичко това. Но аз ще ѝ дам да се разбере... Какво шушукаш там, Юда такава, тигър, маршал Базен! Ау, ау, ау!

КОТКАТА

Чухте ли? Всички ни обижда.

ТИЛТИЛ

То наистина е непоносимо и вече не можем да се разбираме... Господин Бръшлян, бихте ли го завързали?

БРЪШЛЯНЪТ *(приближава се доста боязливо към Кучето)*
Няма ли да ме ухапе?

КУЧЕТО *(ръмжейки)*

Напротив! Напротив! Ще те разцелувам. Опитай, ще видиш!... Приблужи се, приблужи се... Купчина стари върви!

ТИЛТИЛ *(заплашва го с тояжка)*

Тило!

КУЧЕТО *(влачи се в краката му и върти опашка)*

Какво да правя, мое малко божество!

ТИЛТИЛ

Да легнеш по корем! Да се подчиниш на Бръшляна. Остави се да те върже здраво, иначе...

КУЧЕТО *(ръмжи със стиснати зъби, докато Бръшлянът го връзва)*

Каква ти връвчица. Това е въже за бесене! Синджир за телета. Връв за свинчета. Мое малко божество, той ми връзва и лапите! Души ме!

ТИЛТИЛ

Нека! Заслужаваш... Млък там, стой мирен, ти наистина си непоносим.

КУЧЕТО

Ти грешиш, но все едно... Те имат мръсни намерения, пази се, мое малко божество. Запушват ми устата... не мога повече да говоря...

БРЪШЛЯНЪТ (омотал Кучето като вързон)

Къде да го занеса? Така го омотах, че дума вече не може да изрече...

ДЪБЪТ

Да се завърже здраво ей там зад моя дънер, на големия ми корен. После ще решим какво да правим с него.

Бръшлянът, подпомогнат от Тополата, отмъква Кучето зад дънера на Дъба.

Готово ли е? Ето сега, когато вече се отървахме от този неудобен свидетел, от този ренегат, нека обсъдим всичко според нашата истина, нашето правосъдие... Няма да крия, вълнението ми е дълбоко и мъчително... За пръв път ни се отдава възможност да съдим Човека и да го накараме да почувства нашето могъщество. Не вярвам, че след злото, което ни е причинил, след чудовищната несправедливост, понесена от нас, ще има и най-малко съмнение относно присъдата, която го очаква...

ВСИЧКИ ДЪРВЕТА И ВСИЧКИ ЖИВОТНИ

Не! Не! Не! Без колебание! Бесилка! Смърт! Той беше много несправедлив... Прекалено много злоупотреби. Твърде дълго търпяхме от него... Да го смажем! Да го изядем! Още сега! Още сега!

ТИЛТИЛ *(на Котката)*

За какво става въпрос? Недоволни ли са от нещо?

КОТКАТА

Не се безпокойте. Малко са сърдити, понеже Пролетта е закъсняла... Оставете на мене, аз ще оправя всичко...

ДЪБЪТ

Вашето единодушие беше неминуемо. Сега, за да избегнем последствията от отмъщението, трябва да уточним кое наказание ще бъде най-изгодно, най-удобно, най-бързо и най-сигурно. Освен това трябва да оставим колкото се може по-малко улики, та когато хората намерят телцата им в гората...

ТИЛТИЛ

Какво значи всичко това? За какво намеква той? На мен взе да ми омръзва... Щом той притежава Синята птица, да ми я даде и толкоз...

БИКЪТ *(приближава се)*

Най-практично и най-сигурно е едно мушване с рога в корема и готово. Да го бодна ли?

ДЪБЪТ

Кой казва това?

КОТКАТА

Бикът...

КРАВАТА

По-добре да си кротува... Аз не се бъркам. И без това имам да опаса цялата трева на онова пасбище под синята лунна светлина... Имам си доста работа...

ВОЛЪТ

И аз... Впрочем, предварително съм съгласен с всичко.

БРЯСТЪТ

Аз пък предлагам най-високия си клон, за да ги обесим!

БРЪШЛЯНЪТ

Аз ще направя примката...

ЕЛАТА

От мен четирите дъски за сандъчето...

КИПАРИСЪТ

От мен — отстъпка на място за вечни времена...

ВЪРБАТА

Най-просто би било да ги удавим в една от моите реки... Аз ще се заема с това.

ЛИПАТА *(помирително)*

Чакайте, чакайте... Дали е необходимо да стигаме до такива крайности? Те са още много млади. Чисто и просто би могло да им се попречи да злосторничат, като ги отворим зад една ограда. Аз сама се наемам да я издигна, като се посадя наоколо.

ДЪБЪТ

Кой каза това? Струва ми се, че разпознах медения нас на Липата...

ЕЛАТА

Точно така!

ДЪБЪТ

Значи, и между нас има отстъпник, както и между животните! Досега ние се оплаквахме само от измяната на плодните Дървета, но те не са истински дървета...

СВИНЯТА *(като върти лакомите си очички)*

Аз мисля, че най-напред трябва да излапаме момиченцето... То май е доста крехко...

ТИЛТИЛ

Какво каза? Чакай малко, мръсен...

КОТКАТА

Не знам какво им става, но работата взема лош обрат...

ДЪБЪТ

Тишина! Въпросът е да определим кой от нас ще има честта да нанесе първия удар, който ще отстрани надвисналата над нашите върхари най-голяма опасност, която ни е грозла, откакто се е появил Човекът...

ЕЛАТА

Тази чест се пада вам, царю наш и наш патриарх!

ДЪБЪТ

Елата ли каза нещо? Уви! Много съм стар... Сляп, недъгав, ръцете ми са схванати и вече не ми се подчиняват... На вас, сестро, винаги зелена, винаги изправена, вие, която сте видели раждането на повечето от тези дървета, на вас се пада, вместо на мен, славата от благородната постъпка за нашето освобождаване...

ЕЛАТА

Благодаря ви, дълбокоуважаеми отче, но тъй като вече ми се падна честта да погребва двете жертви, боя се, че ще възбудя справедливата завист на моите колеги и съм убедена, че след нас най-стар и най-достоеен е Букът. При това притежава най-добрия кривак...

БУКЪТ

Нали знаете, че съм прояден от червеи и кривакът ми съвсем не е сигурен... Но мисля, че Брястът и Кипарисът имат мощни оръжия...

БРЯСТЪТ

Няма нищо по-добро за мен, но едва се държа на краката си. Тази нощ една къртица ми навехна палеца...

КИПАРИСЪТ

Що се отнася до мен, аз съм готов... Но както и нашата добра сестра, Елата, аз получих вече ако не привилегията да ги погребя, поне преимуществото да стоя и да плача над гроба им... Би било незаконно да се заемат няколко длъжности. Обърнете се към Тополата...

ТОПОЛАТА

Защо към мен? За какво ме мислите? Моето дърво е по-крехко от плътта на детенце. И после... просто не знам какво ми е. Треперя от треска... Погледнете листата ми. Сигурно днес призори съм се простудила...

ДЪБЪТ (*избухва от негодувание*)

Страх ви е от Човека! Дори тези малки деца, сами и безпомощни, ви вдъхват тайнствения ужас, който ни направи завинаги негови роби. Е-е, не! Стига! Щом е тъй, щом е дошъл часът, аз ще тръгна сам, стар, парализиран, треперещ, сляп, срещу вековния враг. Къде е той? (*Като опипва с тоягата си, тръгва към Тилтил.*)

ТИЛТИЛ (*вади нож от джоба си*)

На мене ли се заканва този старик с грамадната си тояга?

Всички останали дървета надават вик на ужас при вида на ножа — тайнственото и непобедимо оръжие на Човека. Те застават помежду им и задържат Дъба.

ДЪРВЕТАТА

Ножът! Внимавайте... Ножът!

ДЪБЪТ (*мъчи се да се освободи*)

Оставете ме! Не ме интересува! Нито нож, нито секира... Кой ме спира? Кой? Вие всички? Всички вие искате да ме спрете?! (*Хвърля тоягата си.*) Добре, така да бъде! Позор за нас! Нека животните ни освободят!

БИКЪТ

Точно така! Аз се наемам... Едно ръгване и...

ВОЛЪТ И КРАВАТА (*задържат го за опашката*)

Ти защо се бъркаш? Я не прави глупости! Тая работа е нечиста. Зле ще свърши... И накрая какво! Ние ще оперем пешкира... Не се бъркай — нека дивите животни я свършат...

БИКЪТ

Не, не! Моя работа е! Чакайте! Я ме дръжте по-здраво, че ще направя някоя беля...

ТИЛТИЛ (*към Митил, която вика уплашено*)

Не се бой, застани зад мен... Имам нож...

ПЕТЕЛЪТ

Брей, че е решителен малкият!

ТИЛТИЛ

Значи, сте се заели с мен, така ли?

МАГАРЕТО

Разбира се, малкият! Ти чак сега ли се усети?

СВИНЯТА

Можеш да си прочетеш молитвата, хайде, че дойде последният ти час! И не крий момиченцето. Дай да му се насладя. Първо него ще излапам...

ТИЛТИЛ

Какво съм ви направил?

ОВЕНЪТ

Нищо, малкият — изял си само братчето ми, двете ми сестри, тримата ми чичовци, леля ми, дядо, баба... Чакай, чакай, когато паднеш, ще видиш, че и аз съм имал зъби...

МАГАРЕТО

А пък аз — копита.

КОНЯТ (*горделиво рови с предни копита*)

Ще видите това, което... ще видите... Как предпочитате: да го разкъсам със зъби или да го стъпча с копита? *(Той величествено се приближава към Тилтил, който застава срещу него и вдига ножа. Обхванат изведнъж от паника, Конят обръща гръб и побягва с всички сили.)* А, не! Не е честно... Това не влиза в играта! Той се защитава...

ПЕТЕЛЪТ *(не може да спре възторга си)*

Малкият никак не си поплюва!

СВИНЯТА *(на Вълка и Мечката)*

Предлагам да се втурнем заедно... Аз ще ви поддържам тила. Ще ги съборим и ще си поделим малката, щом я проснем...

ВЪЛКЪТ

Вие отвлечете вниманието им... а пък аз ще ги заобиколя... *(Той напада Тилтил изотзад и почти го поваля.)*

ТИЛТИЛ

Ах, че подлост! *(Той се изправя на едно коляно и размахва ножа, като прикрива сестричката си, която надава отчаяни викове. Като го виждат почти повален, Дърветата и Животните се приближават и се опитват да му нанесат удари. Внезапно става тъмно, Тилтил отчаяно вика за помощ.)* Помощ! Помощ!... Тило!... Тило!... Къде е Котката? Тило? Тилет! Тилет! Елате, елате!

КОТКАТА *(лицемерно, настрана)*

Не мога... Изкълчих си лапата...

ТИЛТИЛ *(отбива ударите и се отбранява както може)*

Помогнете ми! Тило! Тило! Не мога повече... Те са много! Мечката, Свинята, Вълкът, Магарето, Елата, Букът... Тило! Тило!

Влачейки скъсаните върви, Кучето изскача зад гърба на Дъба, разблъсква Дърветата и Животните, хвърля се пред Тилтил и го защитава с настървение.

КУЧЕТО *(хапе с все сила)*

На ти! На ти! С теб съм, мое малко божество! Умея здраво да хапя! На ти, Мечко, и на тебе по грамадния ги дирник! Някой да иска още? Ето и за Прасето, ето и за Коня, ето и за опашката на Бика! Раздрах гащите на Бука, полите на Дъба... Елата се изпари... Ами да, щом стана горещо...

ТИЛТИЛ (*съсипан*)

Не мога повече. Кипарисът ме удари силно по главата...

КУЧЕТО

Ох! Върбата ме цапна и ми счупи лапата...

ТИЛТИЛ

Отново настъпват... Всички заедно... Този път Вълкът...

КУЧЕТО

Остави, аз ще се справя с него!

ВЪЛКЪТ

Глупак такъв! Уж си наш брат!... Родителите му са удавили твоите малки!

КУЧЕТО

Много правилно. По-добре. Те приличаха на тебе!

ВСИЧКИ ДЪРВЕТА И ЖИВОТНИ

Родоотстъпник! Глупак! Предател! Изменник! Простак! Юда! Остави момчето — то носи смърт! Върни се при нас!

КУЧЕТО (*опиянено от бойна страст и жертвоготовност*)

Не! Не! Дори и сам срещу всички... Не, не! Верен на божествата! На най-добрите, на най-великите... (*На Тилтил.*) Внимавай — Мечката... Пази се от Бика! Аз ще му скоча на врата! Ох, някой ме ритна... Магарето ми счупи два зъба...

ТИЛТИЛ

Не мога повече, Тил! Ох... Брястът ме удари... Виж, ръката ми кърви... Това е от Вълка или от Свинята...

КУЧЕТО

Почакай, мое малко божество... Дай да те целуна... Да ти оближа раната. Ще ти стане по-добре. Закрий се зад мен. Няма да посмеят да се доближат... А?! Пак идват! А този път ще бъде здрав удар! Да не се предаваме...

ТИЛТИЛ (*пада на земята*)

Не, не мога повече...

КУЧЕТО

Някой идва! Чувам и подушвам...

ТИЛТИЛ

Кой? Къде?

КУЧЕТО

Ей там! Светлината... Тя ни намери... Спасени сме, мой малки господарю! Прегърни ме! Спасени! Виж, те се изплашиха — отстъпват... Страх ги е.

ТИЛТИЛ

Светлина! Светлина! Елате! Побързайте! Те се бяха разбунтували — всички са против нас...

Влиза Светлината. Колкото повече се приближава, Зората изгрява и осветява гората.

СВЕТЛИНАТА

Какво става тук, какво има? Но, клетнико, не се ли досети? Завъртваш Диаманта и — готово. Те веднага ще се върнат в Мрака и Мълчанието, никога повече няма да видиш техните страсти.

Тилтил завъртва Диаманта. Душите на дърветата тутакси се спускат към своите стволоче и те се затварят. Духовете на животните също изчезват и в далечината се виждат да

пасат кротко една крава и един овен. Гората отново става невинна. Учуден, Тилтил се оглежда наоколо.

ТИЛТИЛ

Къде са? Какво им беше станало? Подлудели ли бяха?

СВЕТЛИНАТА

Не, те са си все същите, но ние не знаем това, защото не ги виждаме. Нали те предупредих — опасно е да ги събуждаш, когато не съм тук...

ТИЛТИЛ *(бърше ножа си)*

Нищо, но без Кучето и ако няхах този нож... Никога не бих повярвал, че са толкова зли...

СВЕТЛИНАТА

Увери ли се, че Човекът е съвсем сам срещу всички на този свят?

КУЧЕТО

Боли ли те много, мое малко божество?

ТИЛТИЛ

Нищо особено. Митил така и не докоснаха. Ти как си, мой добричък Тило? Виждам — устата ти е в кръв, а лапата ти — счупена.

КУЧЕТО

Да не говорим за това. Утре и помен няма да остане... Но битката беше гореща...

КОТКАТА *(излиза из един храст, като накуцва)*

И аз съм на същото мнение... Бикът така ме ръгна в корема, че... Няма белег, но много боли... И Дъбът ми счупи лапата...

КУЧЕТО

Много бих искал да зная коя.

МИТИЛ *(гали Котката)*

Наистина ли, бедничка моя Тилет? А ти къде беше, не те забелязах...

КОТКАТА (*лицемерно*)

Ранена бях, мъничка майчице, още от самото начало, когато атакувах отвратителното Прасе, дете искаше да те изяде... Тогава Дъбът ме удари така, че ме замая...

КУЧЕТО (*на Котката, през зъби*)

Виж какво, ела да ти кажа две думи... Нищо няма да загубиш, ако ги чуеш...

КОТКАТА (*плачливо на Митил*)

Мъничка майчице, той ме обижда! Искане да ми стори зло!...

МИТИЛ (*на Кучето*)

Ще я оставиш ли на мира, противно същество?

Всички излизат.

Завеса

ЧЕТВЪРТО ДЕЙСТВИЕ

ШЕСТА КАРТИНА

ПРЕД ЗАВЕСАТА

Влизат Тилтил, Митил, Светлината, Кучето, Котката, Хлябът, Огънят, Захарта, Водата и Млякото.

СВЕТЛИНАТА

Получих една бележка от феята Берилюн, в която ми съобщава, че Синята птица е може би „тук“...

ТИЛТИЛ

Къде е това „тук“?

СВЕТЛИНАТА

ТУК, в гробището зад стената. Изглежда, някой от мъртвите я крие в гроба си. Остава само да разберем кой. Май ще се наложи да ги огледаме един по един.

ТИЛТИЛ

Да ги огледаме? Как ще стане това?

СВЕТЛИНАТА

Много просто. В полунощ, за да не ги безпокоим, ти ще завъртиш Диаманта. Ще наблюдаваме как излизат от земята, а ще забележим и кои не излизат...

ТИЛТИЛ

Няма ли да се сърдят?

СВЕТЛИНАТА

Не, ни най-малко. Дори няма да се усъмнят. Те не обичат да ги безпокоят, но тъй или иначе, имат навик да излизат в полунощ и това съвсем няма да ги притесни.

ТИЛТИЛ

Защо Хлябът, Захарта и Млякото са така пребледнели и не продумват нищо?

МЛЯКОТО (*олюлява се*)

Усещам, че ще се пресека...

СВЕТЛИНАТА (*тихо на Тилтил*)

Не им обръщай внимание. Те се боят от мъртвите.

ОГЪНЯТ (*подскачайки*)

Мен не ме е страх! Свикнал съм да ги горя. По-рано ги изгарях всичките. По-забавно беше, отколкото днес.

ТИЛТИЛ

А Тило защо трепери? Да не би и той да се страхува?

КУЧЕТО (*трака със зъби*)

Аз ли? Не треперя, аз никога не се боя. Но ако ти решиш да си отидеш, и аз ще си отида...

ТИЛТИЛ

И Котката нищо не продумва...

КОТКАТА (*тайнствено*)

На мен ми е ясно...

ТИЛТИЛ (*на Светлината*)

Ти ще дойдеш ли с нас?

СВЕТЛИНАТА

Не. За предпочитане е с Нещата и Животните да остана на входа на гробището. Още не е дошло времето... Светлината все още не може да прониква при Мъртвите. Ще ви оставя сами с Митил.

ТИЛТИЛ

А Тило няма ли да може да остане с нас?

КУЧЕТО

Да, да, оставам, оставам. Искам да остана с моето малко божество!

СВЕТЛИНАТА

Невъзможно! Заповедта на Феята е изрична, пък и наистина няма от какво да се боиш...

КУЧЕТО

Добре, добре. Толкова по-зле! Ако са лоши, мое малко божество, ти ще подсвирнеш ей тъй... *(Подсвирва.)* И ще видиш... Ще стане същото като в гората. Ау-ау-ау!

СВЕТЛИНАТА

Хайде, довиждане, мили мои... Няма да бъда далече. *(Прегръща децата.)* Тези, които ме обичат и които аз обичам, ще ме намерят винаги... *(На Нещата и на Животните.)* Вие, останалите, насам!

Излиза с тях. Децата са сами в средата на сцената. Завесата се открива за седма картина.

СЕДМА КАРТИНА

ГРОБИЩЕТО

Нощ е. Лунна светлина. Селско гробище. Много гробове, могилки, покрити с трева, дървени кръстове, надгробни плочи и т.н.

Тилтил и Митил стоят до една надгробна колона.

МИТИЛ

Страх ме е!

ТИЛТИЛ (*доста неуверено*)

Аз никога не се страхувам...

МИТИЛ

Кажи, умрелите лоши ли са?

ТИЛТИЛ

Не, нали не са живи!

МИТИЛ

Виждал ли си досега някой умрял?

ТИЛТИЛ

Да, веднъж, на времето си, когато бях съвсем малък.

МИТИЛ

Как изглеждаше?

ТИЛТИЛ

Много бял, много спокоен, съвсем студен и не говори.

МИТИЛ

Ще ги видим ли?

ТИЛТИЛ

Разбира се, щом Светлината ни е обещала...

МИТИЛ

Къде са сега умрелите?

ТИЛТИЛ

Тук, под тревата или под големите плочи...

МИТИЛ

През цялата година тук ли стоят?

ТИЛТИЛ

Да.

МИТИЛ (*показва надгробните плочи*)

Това вратите на къщите им ли са?

ТИЛТИЛ

Да.

МИТИЛ

И излизат ли, когато времето е хубаво?

ТИЛТИЛ

Те могат да излизат само нощем.

МИТИЛ

Защо?

ТИЛТИЛ

Защото са по ризи...

МИТИЛ

И когато вали, пак ли излизат?

ТИЛТИЛ

Когато вали, си остават у тях...

МИТИЛ

Дали е хубаво у тях?

ТИЛТИЛ

Казват, че било тясно...

МИТИЛ

Имат ли си дечица?

ТИЛТИЛ

Сигурно. Всички, които са умрели...

МИТИЛ

С какво ли живеят?

ТИЛТИЛ

Ядат корени...

МИТИЛ

Ще ги видим, нали?

ТИЛТИЛ

Разбира се, щом завъртя Диаманта, всичко се вижда.

МИТИЛ

Ами какво ще кажат?

ТИЛТИЛ

Нищо няма да кажат, защото не говорят.

МИТИЛ

Как така не говорят?

ТИЛТИЛ

Няма какво да кажат...

МИТИЛ

Как така няма какво да кажат?...

ТИЛТИЛ

Е-е, досаждаш ми! Мълчание.

МИТИЛ

Кога ще завъртиш Диаманта?

ТИЛТИЛ

Много добре знаеш какво каза Светлината — да почакаме до полунощ, тогава по-малко ще ги обезпокоим...

МИТИЛ

Защо по-малко ще ги обезпокоим?

ТИЛТИЛ

Защото по това време излизат да се разведрят.

МИТИЛ

Вече не е ли полунощ?

ТИЛТИЛ

Виждаш ли циферблата на черквата?

МИТИЛ

Виждам дори малката стрелка...

ТИЛТИЛ

Е! Полунощ ще удари... Ето! Точно... Чуваш ли?

Чуват се дванадесет удара на камбана.

МИТИЛ

Искам да си отивам.

ТИЛТИЛ

Вече няма време... Ще завъртя Диаманта...

МИТИЛ

Не! Не! Недей! Искам да си вървя. Страх ме е, братче, ужасно ме е страх...

ТИЛТИЛ

Няма нищо опасно.

МИТИЛ

Не искам да гледам мъртви! Не искам да ги гледам!

ТИЛТИЛ

Добре, няма да ги гледаш, ще си затвориш очите...

МИТИЛ (*хваща се за дрехата на Тилтил*)

Не искам, Тилтил! Не, не бива! Те ще излязат от земята...

ТИЛТИЛ

Не трепери така! Ще излязат само за малко...

МИТИЛ

Ама и ти трепериш! Сигурно ще бъдат страхотни!

ТИЛТИЛ

Време е, да не пропусна часа...

Тилтил завъртва Диаманта. Напрегнат миг на мълчание и неподвижност. След това кръстовете се разклащат, могилките се разтварят бавно, надгробните плочи се повдигат.

МИТИЛ (*сгушва се в Тилтил*)

Излизат... Ето ги!

Сега от всички разтворени гробове започва постепенно едно разцъфване — отпърво крехко, нерешително, като водни изпарения, после — с девствена белота — все по-гъсто и кичесто, все по-високо, изобилно и разкошно, малко по малко то завладява всичко, превръща гробището във вълшебна сватбена градина, над която не закъсняват да се издигнат първите лъчи на зората. Росата блещука, цветовете се разцъфват, вятърът шушне в листата, жужат пчели, птиците се пробуждат и изпълват пространството с първото опиянение на химните за слънцето и за живота.

Потресени и възхитени, Тилтил и Митил се държат за ръце и пристъпват сред цветята, търсейки следите от гробовете...

А къде са умрелите? (Гледа в тревата.)

ТИЛТИЛ (също търси)

Няма умрели...

Завеса

ОСМА КАРТИНА

ПРЕД ЗАВЕСАТА, КОЯТО ПРЕДСТАВЛЯВА НЕБЕ С КРАСИВИ ОБЛАЦИ.

Влизат Тилтил, Митил, Светлината, Кучето, Котката, Хлябът, Огънят, Захарта, Водата, Млякото.

СВЕТЛИНАТА

Вярвам, че този път ще хванем Синята птица. Трябваше още по-рано да се сетя... И едва тази сутрин, докато възстановявах силите си в зората, като лъч от небето ми хрумна една идея. Ние сме до входа на вълшебните градини, където се намират събрани под охраната на Съдбата всички човешки Радости и Щастия...

ТИЛТИЛ

Много ли са? Ще получим ли някоя от тях? Големи ли са, или са малки?

СВЕТЛИНАТА

Има и по-едри, и по-дребни, и пълни, и деликатни, много красиви и други — не чак толкова приятни... Но най-грозните преди известно време бяха изгонени от Градините и се приютиха при Нещастията. Трябва да се отбележи, че Нещастията обитават едно леговище в съседство с Градината на Щастията и са отделени само с една тъничка завеса от изпарения, която вятърът всеки миг повдига... Той пък духа от висините на Справедливостта или откъм недрата на Вечността. Сега трябва да се уговорим за всичко и да вземем някои предохранителни мерки... Общо взето, Щастията са много добродушни, но все пак има някои по-опасни и по-коварни и от най-големите Нещастия...

ХЛЯБЪТ

Хрумна ми нещо! Ако са опасни и коварни, няма ли да е за предпочитане да чакаме тук на вратата, за да можем да се притечем на помощ на децата, ако им се наложи да бягат?

КУЧЕТО

Няма нужда! Няма нужда! Аз искам да придружавам навсякъде моите малки божества... Който се бои, да остане на вратата! Нямаме нужда (*гледа към Хляба*) от страхливци... (*Гледа към Котката.*) Нито от предатели...

ОГЪНЯТ

И аз ще отида! Изглежда, че е забавно... Там танцували непрекъснато...

ХЛЯБЪТ

Ами ядат ли?

ВОДАТА (*хленчи*)

Не познавам дори и най-малкото щастие... И аз искам най-сетне да ги видя...

СВЕТЛИНАТА

Мълчете, моля ви се, никой не ви пита! Ето какво реших: Кучето, Хлябът и Захарта ще придружават децата. Водата няма да влезе, защото е много студена, нито Огънят, защото е много немирен. Настоявам Млякото да остане при вратата, защото е много впечатлително; колкото до Котката — да прави каквото иска...

КУЧЕТО

И тя е страхлива...

КОТКАТА

Пътем ще се отбия да поздравя някои Нещастия, те са ми стари приятели и са се разположили недалеч от Щастията...

ТИЛТИЛ

А ти, Светлина, ще дойдеш ли с нас?

СВЕТЛИНАТА

Не мога в този вид да вляза при Щастията: болшинството от тях не ме понасят... Но имам едно плътно покривало, намятам го, когато посещавам щастливите хора... *(Тя разгъва едно дълго покривало и грижливо се обвива.)* Не бива дори един лъч от душата ми да ги изплаши, защото много от Щастията са плашливи и не са щастливи. Ето, по този начин и по-малко красивите, и дори най-дебелите няма от какво да се боят...

Завесата се вдига, за да открие новата картина.

ДЕВЕТА КАРТИНА

ГРАДИНАТА НА ЩАСТИЯТА

Когато завесата се вдига, на преден план се открива нещо като зала, образувана от високи мраморни колони, между които, закривайки изцяло фона, са изопнати тежки драперии от пурпур на златни възгета. Архитектурата напомня най-чувствените и най-пищни етапи на венецианското или на фламандското Възраждане (Веронезе или Рубенс). Гирлянди, рогове на изобилието, ресни, вази, статуи, щедро позлатени, на всички страни.

В средата, масивна и възхитителна — трапеза от яспис и позлатено сребро, отрупана със свещници, кристални чаши, златни и сребърни съдове, приказни ястия. Около масата най-големите Щастия на земята ядат, пият, викат, пеят, вълнуват се, търкалят се или дремят сред дивеча, чудните плодове, ибриците и преобърнатите амфори. Те са огромни, необикновено пълни, червенобузи; облечени са във велур и брокат, обсипани с перли и скъпоценни камъни, със златни венци.

Красиви робини носят безспир блюда, украсени с пера и пенливи напитки. Музиката е просташка, весела и груба: доминират медните инструменти.

Тежка червена светлина залива сцената.

Тилтил, Митил, Кучето, Хлябът и Захарта, отначало доста боязливо, се показват вдясно, на преден план около Светлината. Котката, без да продума, се отправя към дъното, пак вдясно, повдига една тъмна завеса и изчезва.

ТИЛТИЛ

Какви са тия тлъсти господа, дето се забавляват и ядат толкова вкусни неща?

СВЕТЛИНАТА

Това са най-големите Щастия на земята. Те могат да се видят и с просто око. Възможно е, макар все пак да не съм убедена, Синята птица за миг да се мерне всред тях. Затова не завъртай още Диаманта. За всеки случай да прегледаме най-напред тази част на залата.

ТИЛТИЛ

Може ли да се приближим?

СВЕТЛИНАТА

Разбира се! Те не са лоши, макар че са груби и обикновено — доста зле възпитани.

МИТИЛ

Какви хубави сладкиши имат!

КУЧЕТО

И дивеч! И колбаси! И овнешки бутчета! И телешки дроб! (Заявява тържествено.) На света няма нищо по-хубаво, нищо по-добро и по-вкусно от телешкия дроб!

ХЛЯБЪТ

Освен симидите от най-фино пшеничено брашно! Ето ги тук, чудесни са. Колко са хубави! Колко са хубави! Те са по-големи от мене...

ЗАХАРТА

Извинете, извинете... Хиляди извинения... Позволете, позволете... Никога не искам да обиждам, но не забравяйте, че гордостта на тази трапеза са захарните изделия и — ако смея така да се изразя — техният блясък и великолепиe надминават всичко останало в тази зала, а може би и навсякъде другаде...

ТИЛТИЛ

Колко щастливи и доволни изглеждат. И кряскат, и се смеят, и пеят... Мисля, че ни видяха...

И наистина, дванадесетина от най-тлъстите Щастия се надигат от столовете си и приближават с усилие към групата, като поддържат коремите си.

СВЕТЛИНАТА

Не се бой, те са много приветливи. Сигурно ще те поканят на вечеря. Не приемай, нищо не приемай, иначе може да забравиш мисията си...

ТИЛТИЛ

Как?! Дори едно малко сладкишче? Те изглеждат толкова вкусни, толкова пресни, с такава захарна корица, украсени със захаросани плодове и преливащи от крем...

СВЕТЛИНАТА

Опасни са и ще сломят волята ти. Трябва да жертваш нещо в изпълнение на дълга. Откажи учтиво, но твърдо. Ето ги...

НАЙ-ДЕБЕЛОТО ЩАСТИЕ (*подава ръка на Тилтил*)

Здравей, Тилтил!

ТИЛТИЛ (*учуден*)

Значи... вие ме познавате? Кое сте вие?

НАЙ-ДЕБЕЛОТО ЩАСТИЕ

Аз съм Най-дебелото щастие, Щастието да бъдеш богат. Идвам от името на моите братя и сестри да ви помоля, вас и вашето семейство, да почетете с присъствието си нашия безкраен обяд. Ще се озовете сред най-истинските и тлъсти Щастия на земята. Позволете ми да ви представя по-главните от тях. Ето моя зет — Щастието-да-бъдеш-собственик, с корем като круша. Ето и Щастието-на-удовлетворената-суета. Лицето му е толкова миловидно-бузесто.

Щастието-на-удовлетворената-суета кимва с покровителствен израз.

Ето и Щастието-да-пиеш-когато-не-си-повече-жаден и Щастието-да-ядеш-когато-не-си-повече-гладен — те са близнаци и имат макаронени крака.

Те кимат, като се олюляват.

Ето и Щастието-нищо-да-не-знаеш, което е глухо като риба калкан... Щастието-нищо-да-не-разбираш — сляпо като къртица; Щастието-нищо-да-не-вършиш и Щастието-да-спиш-повече-отколкото-е-нужно, на които ръцете им са от мекото на хляба, а очите

— от прасково желе. А ето го и Грубия смях — устата му е разцепена чак до ушите и никой не може да му устои...

Грубият смях кима, като се превива.

ТИЛТИЛ (*сочи с пръст едно дебело Щастие, което се държи малко настрана*)

А онова там, дето не смее да се приближи и ни е обърнало гръб?

НАЙ-ДЕБЕЛОТО ЩАСТИЕ

Не настоявайте, то малко се смущава и не е за показване пред децата. (*Хваща Тилтил за ръцете.*) Но елате! Започваме отново пиршеството!... За дванадесети път от разсъмване насам. Само вас чакаме... Чувате ли — всички сътрапезници ви зоват! Не мога да ви представя всичките — те са безчет... (*Предлага ръката си на двете деца.*)

ТИЛТИЛ

Много ви благодаря, господин Най-дебело щастие, съжалявам, но засега не мога. Имаме много важна работа — търсим Синята птица. Дали случайно не знаете къде се крие?

НАЙ-ДЕБЕЛОТО ЩАСТИЕ

Синята птица ли? Чакайте! Да, да, спомням си... Споменавали са ми някога... Това е, мисля, една птица, която не може да се яде. Въз всеки случай поне на нашата трапеза не се е появявала, а това означава, че не се цени кой знае колко... Но не се огорчавайте — ние можем да ви предложим толкова други по-хубави неща... Ще поживеете с нас, ще се запознаете с целия ни начин на живот.

ТИЛТИЛ

С какво се занимавате?

НАЙ-ДЕБЕЛОТО ЩАСТИЕ

Непрекъснато се грижим нищо да не вършим. Нямаме мито миг почивка. Трябва да прием, да ядем, да спим. Това поглъща цялото ни

време.

ТИЛТИЛ

Забавно ли е?

НАЙ-ДЕБЕЛОТО ЩАСТИЕ

О, да! Когато на тази земя няма какво друго да се прави...

СВЕТЛИНАТА

Мислите ли?

НАЙ-ДЕБЕЛОТО ЩАСТИЕ (*тихо на Тилтил, като сочи с пръст Светлината*)

Коя е тази млада невъзпитана особа?

През време на целия разговор тълпа от дебели Щастия от втори разред се занимават с Кучето, Захарта, Хлябът и ги повличат към трапезата. Тилтил изведнъж забелязва, че те са се настанили братски до домакините, ядат, пият и се тресат безумно.

ТИЛТИЛ

Тило! Тук, Тило! Ще дойдеш ли веднага тук? Чуваш ли? Ей, вие там, Захарта и Хлябът, кой ви разреши да ме изоставяте? Какво правите, без да сте ме питали?

ХЛЯБЪТ (*с пълна уста*)

Не можеш ли да ми говориш малко по-учтиво?

ТИЛТИЛ

Какво-о?! Един хляб си позволява да ми говори на „ти“! Какво те е прихванало? А ти, Тило? Това подчинение ли се вика? Хайде тук! На колене! На колене! Бързо...

КУЧЕТО (*полугласно и от края на трапезата*)

Когато ям, никой не ме интересува и нищо не чувам...

ЗАХАРТА (*с подмилкване*)

Извинете, но ние не можем току-тъй да напуснем трапезата. Нали ще оскърбим нашите тъй любезни домакини?

НАЙ-ДЕБЕЛОТО ЩАСТИЕ

Виждате ли? Те ви дадоха пример... Елате, очакват ви. Ние не сме свикнали да приемаме откази... Инак ще ви принудим с нежно насилие... Хайде, помогнете ми, вие, най-дебелите Щастия, помогнете ми да ги избутае насила към трапезата, за да ги ощастливим напук на желанието им...

Всички дебели Щастия с радостни викове и подскачайки, колкото могат, повличат децата, които се съпротивляват. В това време Грубият смях сграбчва Светлината през кръста.

СВЕТЛИНАТА

Завърти Диаманта, време е!

Тилтил изпълнява това, което му заповядва Светлината. Сцената изведнъж се огрява от неописуема чиста светлина, божествено розова, лека и хармонична. Тежките украси на преден план, плътните червени тапети се отлепват, изчезват. Разкрива се възшебна мила градина, изпълнена с покой и ведрина, един дворец от зеленина с хармонични очертания, дете великолепието на листата, могъщи и бляскави, буйни и в същото време подчинени на един ред, се съчетава с девственото опиянение на цветята, с ликуващата свежест на водите — течащи, струящи, бликащи от всички страни, като че ли отнасят чак до най-далечните предели самото възплъщение на върховното блаженство.

Трапезата на пиршеството се разпада от само себе си, без да остави каквито и да е следи. Каdifетата, брокатите, короните на дебилите Щастия, в светлия полъх, който изпълва сцената, се раздират и падат, както и смехотворните маски, в нозете на поразените сътрапезници. Те се спъхват пред очите ни като спукани мехури, гледат се един други, мигат под непознатите лъчи, които ги нараняват, и най-накрая се виждат такива, каквито са в действителност: голи, уродливи, мършави и окаяни. Те надават вой на ужас и удивление — сред тях гласът на Грубия смях се различава съвсем ясно, като надмогва другите гласове.

Напълно спокойно е само Щастието-нищо-да-не-разбираш, докато неговите колеги се възнуват отчаяни, търсят да избягат — да се прикрият в ъглите, където се надяват, че е по-тъмно. Но в тая ослепително светла, смайваща градина, няма вече сенки. В отчаяние голямата част от тях се решават да преминат зад застрашителната завеса вдясно, в един ъгъл, която прегражда свода на пещерата на Нещастията. Всеки път, когато някой в паниката си вдигне края на завесата, оттам избликва буря от ругатни, закани и проклетия.

А Кучето, Хлябът и Захарта, с клепнали уши, се присъединяват към децата и — много посрамени — гледат да се прикрият зад тях.

ТИЛТИЛ (гледа бягството на дебилите Щастия)

Боже, че са грозни! Къде хукнаха?

СВЕТЛИНАТА

Честна дума, те май се побъркаха... Отиват да се скрият при Нещастията, откъдето, боя се, вече няма да ги пуснат...

ТИЛТИЛ (*оглежда се наоколо възхитен*)

О, каква чудна градина, каква прекрасна градина! Къде сме?

СВЕТЛИНАТА

Все тук сме, на същото място, само че твоите очи гледат другояче... Сега виждаме нещата истински, а след малко ще можем да видим и душите на онези Щастия, които понасят светлината на Диаманта...

ТИЛТИЛ

Колко е красиво, колко е красиво! Като че ли е настъпило лятото... Май че идва някой, който ще се занимае с нас?

И наистина, градините започват да се изпълват с ангелоподобни същества, които сякаш излизат от дълбок сън и се плъзгат плавно сред дърветата. Те са облечени в блестящи дрехи с нежни нюанси: събудането на розата, усмивката на водата, лазура на зората, кехлибара на росата и т.н.

СВЕТЛИНАТА

Ето, приближават се няколко мили и любезни Щастия. Те ще ни упътят...

ТИЛТИЛ

Ти познаваш ли ги?

СВЕТЛИНАТА

Да, познавам всичките. Често ги навестявам, без да знаят коя съм...

ТИЛТИЛ

Колко са много, много! Прииждат от всички страни...

СВЕТЛИНАТА

На времето имаше много повече. Дебелите Щастия им причиняваха много неприятности...

ТИЛТИЛ

И все пак не са малко.

СВЕТЛИНАТА

Щом влиянието на Диаманта се разпростре над градините, ще видиш още много други... На земята има много повече щастия, отколкото си представяме. Но голямата част от хората изобщо не ги откриват...

ТИЛТИЛ

И мъничките, и те се приближават. Да изтичаме да ги посрещнем!

СВЕТЛИНАТА

Няма смисъл — тези, които ни интересуват, ще минат оттук. Нямаме време да се запознаем с всички...

Един хоровод малки Щастия, като подскачат и се смеят звънко, нахлуват откъм дъното на градината и танцуват около децата.

ТИЛТИЛ

Ех, че са хубави-и-и! Откъде идват? Кой са?

СВЕТЛИНАТА

Това са детските Щастия...

ТИЛТИЛ

Може ли да ги заговорим?

СВЕТЛИНАТА

Няма никакъв смисъл — те могат да пеят, да танцуват, да се смеят, но още не са проговорили...

ТИЛТИЛ *(като подскача от радост)*

Здравейте! Здравейте! Виж го това пълничкото, дето се смее! Ох, че хубави бузки! Ох, че хубави дрешки! Тук всички ли са богати?

СВЕТЛИНАТА

Не, разбира се, и тук, както навсякъде, има много повече бедни, отколкото богати...

ТИЛТИЛ

Къде са бедните?

СВЕТЛИНАТА

Не могат да се различат... Щастieto на едно дете винаги е облечено с най-хубавото на земята и на небето.

ТИЛТИЛ *(вече не може да стои от нетърпение)*

Искам да потанцувам с тях...

СВЕТЛИНАТА

Абсолютно невъзможно! Нямаме никакво време... Освен това виждам, че Синята птица не е при тях. А и те самите бързат — виждаш ли, вече отминаха... Те също нямат време за губене, защото детството е кратко...

*Друг хоровод Щастия, малко по-големи, се втурват през градината, като пеят оглушително:
„Ето ги! Ето ги!... Те ни виждат! Те ни виждат!...“, изиграват едно весело хорце около децата и накрая този, който, изглежда, е предводител на групата, се приближава до Тилтил и му подава ръка.*

ЩАСТИЕТО

Здравей, Тилтил!

ТИЛТИЛ

И този ме познава! *(Към Светлината.)* Навсякъде вече започнаха да ме познават... Кой си ти?

ЩАСТИЕТО

А ти не ме позна, нали? Басирам се, че не познаваш никого от тези тук.

ТИЛТИЛ (*доста объркан*)

Не... не... не знам... Не си опомням да съм ви срещал...

ЩАСТИЕТО

Чувате ли? Бях сигурен! Никога не ни бил виждал!

Всички Щастия от групата избухват в смях.

Но ти, мой мъничък Тилтил, не познаваш други освен нас. Ние сме винаги около тебе. Ние ядем, пием, събуждаме се, дишаме, живеем с тебе.

ТИЛТИЛ

Да, да, чудесно, разбира се, спомних си... Но все пак бих искал да зная как се казвате...

ЩАСТИЕТО

Съвсем ясно ми е, че нищо не знаеш... Аз съм предводителят на всичките ти домашни Щастия, а всички тези тук са другите Щастия, които обитават твоя дом...

ТИЛТИЛ

Значи, има и домашни Щастия!?

Всички Щастия избухват в смях.

ЩАСТИЕТО

Чухте ли го? Дали имало Щастия у дома му! Ами че, малки клетнико, те са толкова много, че преливат и през вратите и през прозорците. Ние се смеем, пеем, създаваме толкова радост, че стените ще се издънят и покривът ще отхвъркне. Но щом нищо не си видял и нищо не си чул, напразно сме се старали... Да се надявам, че занапред

ще бъдеш по-разумен... А междувременно ръкувай се сега е най-забележителните: като се върнеш у дома, по-лесно ще ги разпознаваш. И освен това, в края на някой хубав ден, вече ще можеш да ги окуражаваш с усмивка, да им благодариш с добра дума, защото те наистина правят всичко, на което са способни, за да бъде животът ти лек и приятен. Да започна от себе си: аз, твоят покорен слуга, съм Щастието-да-бъдеш-здрав. Не съм най-красивото, но съм пък най-важното. Нали вече ще ме разпознаваш? Ето го и Щастието-от-чистия-въздух, което е почти прозрачно... Ето го и Щастието-да-обичаш-родителите-си. Облечено е в сиво и винаги е малко тъжно, защото никой не го зачита... Ето ти го и Щастието-на-синьото-небе, облечено, разбира се, в синьо... Щастието-на-гората, което също така естествено е облечено в зелено — него ти можеш да виждаш всеки път, когато застанеш на прозореца... Ето го и добродушното Щастие-на-слънчевите часове в преливите на диаманта, и Щастието-на-Пролетта — в ярко смарагдовозелено...

ТИЛТИЛ

И всеки ден ли сте така красиви?

ЩАСТИЕТО

Разбира се, още щом отворят очи, всеки ден във всеки дом е празник. А после, щом вземе да се мръква, ето ти го и Щастието-на-залязващото-слънце, по-красиво от всички царе на света. След него — Щастието-да-виждаш-как-изгряват-звездите, позлатено като някое древно божество. После — развали ли се времето — идва Щастието-на-дъжда, обсипано с бисери; Щастието-на-зимния-огън предлага на премръзналите ти ръце своето пурпурно наметало... Не говоря за най-доброто от всички — то е почти брат на големите чисти Радости, които ей сега ще видите: Щастието-на-невинните-мисли, най-светлото сред нас. И после още... Но те наистина са много, никога няма да ги изброим, а трябва да предупредя и Големите Радости — те са там, в дъното, до небесните порти, и още не знаят, че сте пристигнали. Ще им съобщя по Щастието-да-тичаш-бос-по-росата, което е най-пъргавото... *(На току-що назованото Щастие, което се приближава, подскачайки.)* Върви!

В този миг едно дяволче в черно трико разблъсква всички, крещи несвързано, приближава се към Тилтил, като подрипва лудешки, и започва да му нанася удари по носа, плесници по врата и бързи ритници.

ТИЛТИЛ (объркан и дълбоко възмутен)

Кой е този дивак?

ЩАСТИЕТО

Хубава работа! Удоволствието-да-бъдеш-непоносим пак се е измъкнало от пещерата на Нещастията. Просто не знаят къде да го затворят. Отвсякъде бяга и самите Нещастия вече не желаят да го пазят.

Дяволчето продължава да закача Тилтил, който напразно се мъчи да се отърве... После изведнъж, смейки се, то изчезва, тъй както се беше появило.

ТИЛТИЛ

Какво му е? Да не би да се е побъркало?

СВЕТЛИНАТА

Не знам, но ми се струва, че прилича на тебе, когато си непослушен. Но междуременно трябва да се осведомим за Синята птица. Възможно е предводителят на твоите Щастия-на-дома да знае къде е...

ТИЛТИЛ

Знаеш ли къде се намира тя?

ЩАСТИЕТО

Той не знае къде се намира Синята птица!

Всички Щастия-на-дома прихват да се смеят...

ТИЛТИЛ (притеснен)

Да, вярно, не знам... И няма защо да ми се подигравате.

Смехът избухва отново.

ЩАСТИЕТО

Не се сърди! И после, нека бъдем сериозни... Той просто не знае какво искате, не е по-смешен от по-голямата част от хората. Ето го малкото Щастие-да-тичаш-бос-по-росата — предупредило е вече Големите Радости и те се приближават.

Снажни, красиви ангелоподобни същества , облечени в бляскави одежди, бавно се приближават.

ТИЛТИЛ

Колко са красиви! Но защо не се смеят? Не са ли щастливи?

СВЕТЛИНАТА

Не всякога, когато се смееш, си най-щастлив.

ТИЛТИЛ

А кои са те?

ЩАСТИЕТО

Те са Големите Радости...

ТИЛТИЛ

Знаеш ли как се казват?

ЩАСТИЕТО

Разбира се, ние често си играем заедно... Най-отпред е Голямата-Радост-да-бъдеш-справедлив, която се усмихва всеки път, когато някоя несправедливост се оправи. Аз съм още много млад и затова не съм я виждал да се усмихва. Зад нея е Радостта-да-бъдеш-добър — тя е най-щастливата, но и най-тъжната; много трудно я удържаме да не отиде при Нещастията, които иска да утешава... Вдясно е Радостта-от-извършения-труд, редом с Радостта-да-мислиш... Ето след тях Радостта-да-вникваш, която все търси своето братче — Щастие-то-нищо-да-не-проумяваш...

ТИЛТИЛ

Ами аз видях братчето й! То, заедно с дебелите Щастия, отиде при Нещастията...

ЩАСТИЕТО

Сигурен бях, то се повлия зле, лоши другари го поквариха напълно. Но да не говорим на сестра му за него! Тя все иска да тръгне да го търси и ще загубим една от най-хубавите Радости... Ето между най-големите е и Радостта-да-виждаш-красивото... Тя всекидневно прибавя по няколко лъча към светлината, която цари тук...

ТИЛТИЛ

А хей там, далече, далече, в златните облаци, онази, дето едва я виждам, като се изправя на пръсти — коя е?

ЩАСТИЕТО

Тя е великата Радост-да-обичаш. Но ти напразно се взираш — много си малък, за да я видиш цялата...

ТИЛТИЛ

А хей там, съвсем накрая, онези забулените, дето не се приближават — кои са те?

ЩАСТИЕТО

Това са онези, които хората още не познават...

ТИЛТИЛ

Сърдят ли ни се за нещо другите? Защо се отдръпнаха встрани?

ЩАСТИЕТО

Правят път на една нова Радост, която приближава, може би най-чистата от всички...

ТИЛТИЛ

Коя?

ЩАСТИЕТО

Още ли не можеш да я познаеш? Вгледай се по-добре, отвори очи чак до дълбините на душата си. Тя те забелязва! Притичва, разтворила обятия... Това е Радостта на майка ти, това е Майчината-обич-която-е-несравнима.

След като я приветстват, другите Радости, притекли се от всички сбрани, мълчаливо се отдръпват пред Майчината обич.

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

Тилтил!... Митил!... Ама това сте вие, вие сте! Отново ви намирам тук! Не очаквах... Бях много самотна у дома и — ето ви двамата, изкачили сте се чак до небесата, където в радостта сияе душата на всяка майка. Но най-напред нека ви целувам, целувам, колкото ми държат силите! Елате и двамата в обятията ми, нищо на света не донася повече щастие... Но защо не се смееш, Тилтил? Също и ти, Митил? Не познавате ли обичта на майка си? Но хайде, погледнете ме — не са ли това моите очи, моите устни и моите прегръдки.

ТИЛТИЛ

Да... познах те, разбира се, но не знаех, че... Ти приличаш на мама, но си много по-красива...

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

Разбира се, аз не старея. Всеки изминат ден ми донася сила, младост, щастие... Всяка твоя усмивка ме подмладява с цяла година. В къщи не се забелязва, но тук всичко се вижда и това е истината.

ТИЛТИЛ (гледа я очарован и от време на време я целува)

А тази красива дреха от какво е направена? От коприна ли, от сребро или от бисери?

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

Не, тя е от целувки, милувки, погледи... Всяка получена целувка прибавя по един лунен или един слънчев лъч...

ТИЛТИЛ

Чудно, никога не съм знаел, че си толкова богата! Къде я криеше? В дрешника, който татко заключва?

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

Не, аз съм винаги с нея, но никой нищо не вижда, когато очите са затворени. Всички майки са богати, защото обичат децата си. Сред тях няма бедни, няма грозни, няма стари... Обичта им е най-красивата от всички Радости... Дори когато изглеждат тъжни, достатъчно е да дадат или да получат само една целувка и всичките сълзи да се превърнат в звезди в дъното на очите им...

ТИЛТИЛ *(удивен я съзерцава)*

Ами да — очите ти наистина са пълни със звезди! Това са твоите очи, но много по-прекрасни. И ръката ти е същата, с малкото пръстенче... И белегът от изгаряне, който ти остана оттогава, когато една вечер палеше лампата. Но и самата ти ръка е по-бяла и с такава нежна кожа... Човек би рекъл, че в нея тече светлина! Навярно ти работиш с оная, другата ръка дето е у дома!

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

Но тя е една и съща! Не си ли забелязал досега, че става бяла и се изпълва със светлина, щом те погали?

ТИЛТИЛ

Чудно, мамо! И гласът ти е същият, но говориш много по-хубаво, отколкото у дома...

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

У дома има толкова много неща да се вършат, времето никога не стига... Но и това, дето не се казва с думи, нали все пак се разбира? Сега, след като ме видя такава, ще ме познаеш ли във вехтата рокля, когато утре се върнеш в колибата?

ТИЛТИЛ

Не искам да се връщам. Щом ти си тук, и аз искам да остана тук, докато ти останеш...

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

Но то е същото, аз съм там, ние сме там... Ти дойде тук, за да си дадеш сметка и да научиш как да ме виждаш, когато ме гледаш там у нас. Разбра ли, мой Тилтил? Ти мислиш, че само сега си на небето, но небето е навсякъде, дето ние се прегръщаме. Никой няма по две майки и ти нямаш друга. Всяко дете има само една, винаги същата и винаги най-хубавата, но трябва да я познава и да знае как да я гледа. Я ми кажи какво направи, за да дойдеш тук, и как намери пътя, който хората търсят, откакто живеят на земята.

ТИЛТИЛ (*сочи Светлината, която от деликатност малко се е отдалечила*)

Тя ме доведе...

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

Коя е тя?

ТИЛТИЛ

Светлината...

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

Никога не я бях виждала... Казвали са ми, че тя много ви обича и че е много добра... Но защо се крие? Никога ли не показва лицето си?

ТИЛТИЛ

Показва го, но се бои, че Щастията ще се уплашат, ако видят толкова ясно нещата...

МАЙЧИНАТА ОБИЧ

А тя дори не знае, че ние само нея очакваме! (*Повиква останалите Големи Радости.*) Елате, сестри, елате! Приближете се всички, Светлината най-последно е дошла да ни посети.

*Трепет сред Големите Радости. Те се приближават. Възгласи: „Светлината е тук!
Светлината! Светлината!“*

РАДОСТТА-ДА-ВНИКВАШ (*измества всички останали, за да прегърне Светлината*)

Вие сте Светлината, а ние не сме знаели! Колко години, години и години вече ви чакаме? Познахте ли ме? Аз съм Радостта-да-вникваш... Толкова ви търсех... Ние сме щастливи, но не виждаме нищо извън себе си...

РАДОСТТА-ДА-БЪДЕШ-СПРАВЕДЛИВ (*на свой ред прегръща Светлината*)

Познавате ли ме? Аз съм Радостта-да-бъдеш-справедлив, която тъй отдавна ви молеше да дойдете... Много сме щастливи, но не виждаме по-далеч от сенките си...

РАДОСТТА-ДА-ВИЖДАШ-ХУБАВОТО (*също я прегръща*)

Познахте ме, нали? Аз съм Радостта-да-виждаш-хубавото. Така ви обичам! Много сме щастливи, но не виждаме отвъд бяновете си!

РАДОСТТА-ДА-ВНИКВАШ

Ето, ето, сестро, не ни карайте повече да чакаме! Ние сме достатъчно силни, ние сме достатъчно чисти. Отмахнете вече тези воали, които скриват от нас непознатите още последни истини, последни щастия. Погледнете — всичките ми сестри са коленичили пред нозете ви... Вие сте наша владичица — и наша награда!...

СВЕТЛИНАТА (*още по-плътно се загръща в наметалото си*)

Сестри мои, сестри мои хубавици, аз се подчинявам на повелителя си. Още не е дошло времето, но когато часът удари, ще ви се открия без опасения и без сенки. Сбогом, вдигнете се, да се прегърнем още веднъж като сестри, намерени отново, в очакване на деня, който скоро ще дойде...

МАЙЧИНАТА ОБИЧ (*прегръща Светлината*)

Бяхте толкова добра към моите дечица...

СВЕТЛИНАТА

Винаги ще бъда добра към тези, които се обичат...

РАДОСТТА-ДА-ВНИКВАШ (*пристъпва към Светлината*)
Сложи на челото ми последна целувка...

Те дълго се прегръщат и когато се отделят и вдигат глави, в очите им има сълзи.

ТИЛТИЛ (*учуден*)

Защо плачете? (*Вглежда се и в другите Радости.*) Я, и вие плачете! Защо на всички ви очите са пълни със сълзи?

СВЕТЛИНАТА

Мълчи, дете мое...

Завеса

ПЕТО ДЕЙСТВИЕ

ДЕСЕТА КАРТИНА

ЦАРСТВОТО НА БЪДЕЩЕТО

Огромните зали на Лазурния дворец, дето чакат още неродените деца. Безкрайна перспектива на колони от сапфир, които поддържат тюркоазни сводове. Всички тук, като се започне от светлината, плочите от лазурит чак до замъгляването в далечината, дето се губят последните сводове, и най-дребните подробности — всичко е потопено в някакво нереално синьо, приказно, вълшебно... Единствени капителите, цоклите на колоните, средата на сводовете, няколко кръгли пейки и седалки са от бял мрамор или алабастър. Вдясно — между колоните — огромни опалови врати. Към края на тази картина Времето ще ги разтвори за настоящия живот и пристаните на Зората. Навсякъде, изпълвайки хармонично залата, тълпа от деца, облечени в дълги лазурни дрехи; едни играят, други се разхождат, разговарят, размишляват. Много са спящите, много са и онези, които вече творят между колоните своите бъдещи изобретения. Инструментите им, сечивата, апаратурите, както и растенията, плодовете и цветята, които те вече отглеждат и берат, са също свръхестествено светещосини, както цялата атмосфера в двореца. Между децата, облечени в по-блед и прозрачен лазур, се движат няколко високи фигури с величествена и мълчалива красота, които приличат на ангели.

Вляво, като че ли криейки се между колоните, на преден план излизат Тилтил, Митил и Светлината. Пристигането им предизвиква известно раздвижване сред Сините деца, които притичват от всички страни и се трупат около необикновените посетители, гледат ги с любопитство.

МИТИЛ

Къде са Захарта, Котката и добрият Хляб?

СВЕТЛИНАТА

Те не бива да влязат тук: узнаят ли бъдещето, вече няма да се подчиняват...

ТИЛТИЛ

А Кучето?

СВЕТЛИНАТА

И за него не е добре да научи какво го очаква в следващите векове... Аз ги затворих в подземията на църквата.

ТИЛТИЛ

А ние къде сме?

СВЕТЛИНАТА

Ние сме във владенията на Бъдещето, сред децата, които още не са се родили... И щом Диамантът ни позволява да видим ясно това, което хората изобщо не подозират, доста възможно е именно тук да намерим Синята птица...

ТИЛТИЛ

Разбира се, че и Птицата ще бъде синя както всичко наоколо...
(*Оглежда се.*) Боже, колко е красиво!

СВЕТЛИНАТА

Виж децата, които идват насам.

ТИЛТИЛ

Да не би да се сърдят?

СВЕТЛИНАТА

Съвсем не. Нали виждаш — усмихват се, но все пак са учудени.

СИНИТЕ ДЕЦА (*приближават, все по-многобройни*)

Малки живи! Елате насам да видите Малките живи!

ТИЛТИЛ

Защо ни наричат „Малките живи“?

СВЕТЛИНАТА

Защото те още не са започнали да живеят.

ТИЛТИЛ

Какво правят тогава?

СВЕТЛИНАТА

Очакват часа на своето раждане...

ТИЛТИЛ

Часа на своето раждане?

СВЕТЛИНАТА

Да, оттук идват всички деца, които се появяват на нашата земя. Всяко очаква своя дом... Когато бащите и майките поискат деца, отварят се хей онези там врати вдясно и малките излизат...

ТИЛТИЛ

Колко са много!

СВЕТЛИНАТА

Те са много повече. И не можем да видим всичките... помисли си само: толкова са, че земята може да се насели чак до края на времето... Никой не може да ги преброи...

ТИЛТИЛ

А кои са тези по-големите сини личности?

СВЕТЛИНАТА

Не се знае точно. Предполагам, че са пазителките на децата. А други казват, че те щели да населят земята след хората... Забранено е да се разпитват.

ТИЛТИЛ

Защо?

СВЕТЛИНАТА

Защото е тайна на земята!

ТИЛТИЛ

Ами с другите, с малките, може ли да се разговаря?

СВЕТЛИНАТА

Разбира се, трябва да се запознаете. Ето ти едно по-любопитно от другите, приближи се до него, заговори му!

ТИЛТИЛ

Какво да му кажа?

СВЕТЛИНАТА

Каквото искаш, като на другарче...

ТИЛТИЛ

Да му подам ли ръка?

СВЕТЛИНАТА

Няма да ти стори зло, разбира се. Ама ти не се дръж така неестествено. За да се чувствате по-удобно, ще ви оставя самички. И без това трябва да поговоря с Голямата синя личност...

ТИЛТИЛ (*приближава се към Синьото дете и му подава ръка*)
Добър ден! (*Докосва с пръст синята рокля на детето.*) Какво е това?

ДЕТЕТО (*тържествено докосва с пръст шапчицата на Тилтил*)
Ами това?

ТИЛТИЛ

Това?... Това е шапчицата ми... Ти нямаш ли шапка?

ДЕТЕТО

Не... За какво ти е тя?

ТИЛТИЛ

За да казвам с нея „добър ден“... И освен това, когато ми стане студено...

ДЕТЕТО

Какво е това студено?

ТИЛТИЛ

Когато трепериш ей така — бър-р-р-р! Духаме си на ръцете, а после правим ей така... (*Яко си трие ръцете.*)

ДЕТЕТО

На Земята студено ли е?

ТИЛТИЛ

Ами да! Понякога през зимата, когато няма огън...

ДЕТЕТО

Защо да няма?

ТИЛТИЛ

Защото е скъпо и трябва пари, за да се купуват дърва...

ДЕТЕТО

Какво значи това пари?

ТИЛТИЛ

Дето се плаща с тях...

ДЕТЕТО

А?!

ТИЛТИЛ

Някои имат, други никак нямат...

ДЕТЕТО

Защо?

ТИЛТИЛ

Защото не са богати... Ти богато ли си? На колко си години?

ДЕТЕТО

Скоро ще се родя... Ще се родя след дванадесет години...
Хубаво ли е да се родиш?

ТИЛТИЛ

О, да, забавно е...

ДЕТЕТО

Ти как направи това?

ТИЛТИЛ

Не си спомням вече... Беше толкова отдавна.

ДЕТЕТО

Казват, че било много хубаво — и Земята, и самите Хора.

ТИЛТИЛ

Да, да... Не е лошо. Има птици, сладкиши, играчки... Някои имат всичко, а пък тези, дето нямат, могат да гледат другите.

ДЕТЕТО

Казват ни, че майките чакали на вратата... вярно ли е, че били добри?

ТИЛТИЛ

Да, да, те са най-доброто от всичко на света. Също и старите майки, но те много бързо умират...

ДЕТЕТО

Умират?! Какво е пък това?

ТИЛТИЛ

Отиват си някоя вечер и повече не се връщат.

ДЕТЕТО

Защо?

ТИЛТИЛ

Нима някой знае защо? Може би защото са тъжни.

ДЕТЕТО

И твоята ли си замина?

ТИЛТИЛ

Стара майка ли?

ДЕТЕТО

Знам ли кое е майка и кое стара майка!

ТИЛТИЛ

Е, то не е едно и също. Старите майки си отиват най-напред.
Много е тъжно... Моята беше много добра...

ДЕТЕТО

Какво ти стана на очите? Бисери ли има там?

ТИЛТИЛ

Не, не... Не са бисери.

ДЕТЕТО

Какво е тогава?

ТИЛТИЛ

Нищо... То е от синьото тук... малко ме заслепи...

ДЕТЕТО

Как се нарича това?

ТИЛТИЛ

Кое?

ДЕТЕТО

Дето пада?

ТИЛТИЛ

Нищо, малко капки...

ДЕТЕТО

От очите ли излизат?

ТИЛТИЛ

Да, понякога, като заплачеш...

ДЕТЕТО

Какво значи да заплачеш?

ТИЛТИЛ

Аз не съм плакал — това е поради синьото. Но ако бях плакал, щеше да бъде същото...

ДЕТЕТО

Често ли се плаче?

ТИЛТИЛ

Момчетата — не, но момичетата — да. Тук не се ли плаче?

ДЕТЕТО

О, не... не знам.

ТИЛТИЛ

Е, ще се научиш... Ти с какво играеш? А тези големи сини криле?

ДЕТЕТО

Това ли? То е изобретение, което ще направя на Земята.

ТИЛТИЛ

Какво изобретение? Ти си изобретател на нещо, така ли?

ДЕТЕТО

Да, ти не знаеш ли? Отида ли на Земята, трябва да изобретя Нещото, което ще прави хората щастливи...

ТИЛТИЛ

А хубаво ли е за ядене? Ще вдига ли шум?

ДЕТЕТО

Не! Нищо няма да се чува...

ТИЛТИЛ

Жалко!

ДЕТЕТО

Всеки ден работя над него. Почти съм го приготвил... Искаш ли да го видиш?

ТИЛТИЛ

Разбира се, къде е?

ДЕТЕТО

Ей там, между двете колони, оттук се вижда...

ДРУГО СИНЬО ДЕТЕ (*приближава се към Тилтил и го дърпа за ръкава*)

Искаш ли да видиш и моето?

ТИЛТИЛ

Ами да, какво е то?

ДРУГОТО СИНЬО ДЕТЕ

Тридесет и три начина за продължаване на живота... Там, в сините флакони...

ТРЕТО ДЕТЕ (*излиза от тълпата*)

Аз ще занеса една светлина, която още никой не познава. (*То се озарява цялото от необикновено сияние.*) Интересно е, нали?

ЧЕТВЪРТО ДЕТЕ (*дърпа за ръката Тилтил*)

Ела да видиш моята машина. Тя лети като птица без криле...

ПЕТО ДЕТЕ

Не, не! Най-напред моята, тя открива скритите на луната съкровища...

Сините деца се трупат около Тилтил и Митил, викат: „Не, не, ела да видиш моето! Не, моето е по-хубаво! Моето е по-необикновено!... Моето е цяло от захар! Неговото не е интересно... Той ми открадна идеята!“ Сред тези безредни провиквания помъкват малките „Живи“ към сините ателиета. Там всеки от изобретателите пуска в движение своята идеална машина. Започва едно повторно синьо въртене на колела, на дискове, на кормила, системи от зъбчати колела, скрипци, трансмисии — странни и още безименни предмети, обвити в синкавите изпарения на нереалното. Странни и тайнствени апарати се издигат и летят под сводовете или пълят в подножията на колоните, докато децата разгъват чертежи и планове, разлистват книги, откриват лазурни статуи, донасят огромни цветя, гигантски плодове, сякаш направени от сапфир и тюркоаз.

ЕДНО МАЛКО СИНЬО ДЕТЕ (*прегърбено под тежестта на огромни лазурни парички*)

Погледнете моите цветя!

ТИЛТИЛ

Какви са те? Не съм виждал никога такива...

МАЛКОТО СИНЬО ДЕТЕ

Парички!...

ТИЛТИЛ

Не може да бъде, че те са грамадни като колела...

МАЛКОТО СИНЬО ДЕТЕ

Хубаво ли ухаят!

ТИЛТИЛ (*вдъхва*)

Чудно!

МАЛКОТО СИНЬО ДЕТЕ

Когато отида на Земята, те ще бъдат такива...

ТИЛТИЛ

Кога ще бъде то?

МАЛКОТО СИНЬО ДЕТЕ

След петдесет и три години, четири месеца и девет дена...

*Пристигат две сини деца, носят полилей, закачен на един прът, невероятно голям грозд —
зърната му са по-едри от круши.*

ЕДНО ОТ ДЕЦАТА *(които носят грозда)*

Какво ще кажеш за плодовете ми?

ТИЛТИЛ

Грозд от круши!

ДЕТЕТО

Не, това са гроздови зърна! Когато стана на тридесет години, всички ще зреят такива! Изнамерих средството...

ДРУГО ДЕТЕ *(цяло превито под кошница със сини ябълки, големи като пъпеши)*

Ами я виж моите ябълки!

ТИЛТИЛ

Това са пъпеши!

ДЕТЕТО

Не-е! Това са ябълките ми, и при това не най-хубавите! Когато започна да живея, всички ще бъдат такива... Открих способ...

ДРУГО ДЕТЕ *(кара в синя количка сини пъпеши, по-едри от тикви)*

Виждаш ли моите пъпеши?

ТИЛТИЛ

Това са тикви!

ДЕТЕТО С ПЪПЕШИТЕ

Когато отида на Земята, пъпешите ще има да се гордеят... Аз ще стана градинар на Царя на Деветте планети...

ТИЛТИЛ

Царят на Деветте планети?! Къде е той?

ЦАРЯТ НА ДЕВЕТТЕ ПЛАНЕТИ (*важно се приближава. Изглежда на повече от четиригодишен и с голямо усилие се държи на кривите си крачета*)

Ето ме!

ТИЛТИЛ

Че... ти никак не си голям...

ЦАРЯТ НА ДЕВЕТТЕ ПЛАНЕТИ (*тежко и многозначително*)
Но това, което ще извърша, ще бъде голямо...

ТИЛТИЛ

Какво ще извършиш?

ЦАРЯТ НА ДЕВЕТТЕ ПЛАНЕТИ

Ще основа Главната конфедерация на планетите от слънчевата система...

ТИЛТИЛ (*объркан*)

Така ли?

ЦАРЯТ НА ДЕВЕТТЕ ПЛАНЕТИ

Всички ще влязат в нея, с изключение на Сатурн, Уран и Нептун, които са на прекалено големи и несъизмерими разстояния. (*Оттегля се с достойнство.*)

ТИЛТИЛ

Много е интересен.

ЕДНО СИНЬО ДЕТЕ

А онзи там виждаш ли го?

ТИЛТИЛ

Кой?

ДЕТЕТО

Ей там, мъничкият, който спи в подножието на колоната...

ТИЛТИЛ

Е, какво?

ДЕТЕТО

Той ще разнесе чистата радост по цялото земно кълбо.

ТИЛТИЛ

Как?

ДЕТЕТО

Чрез нови идеи, каквито е нямало досега...

ТИЛТИЛ

А онова, дебеличкото, дето си бърка с пръстче в носа, то какво ще извърши?

ДЕТЕТО

То ще трябва да намери огън да затопли Земята, когато Слънцето избледнее...

ТИЛТИЛ

А онези две, дето се държат за ръце и през цялото време се прегръщат, братче и сестриче ли са?

ДЕТЕТО

Не, те са много смешни... Те са Влюбените...

ТИЛТИЛ

Какво значи това?

ДЕТЕТО

Не знам... Времето на смях ги е кръстило така. Те се гледат непрекъснато в очите, прегръщат се и си казват „сбогом“...

ТИЛТИЛ

Защо?

ДЕТЕТО

Изглежда, че няма да могат да заминат заедно.

ТИЛТИЛ

А онова малкото, розовото, дете изглежда толкова сериозно и си смуче палеца — то кое е?

ДЕТЕТО

Май че то ще трябва да заличи Несправедливостта от Земята.

ТИЛТИЛ

А!

ДЕТЕТО

Казват, че било ужасна работа!

ТИЛТИЛ

А малкият червенокоско, дете върви, сякаш не вижда — да не би да е сляп?

ДЕТЕТО

Още не, но ще ослепее. Огледай го внимателно. Той щял на победи Смъртта.

ТИЛТИЛ

Това какво ще рече?

ДЕТЕТО

И аз не зная точно, но казват, че е нещо велико.

ТИЛТИЛ (*очи една група деца, които спят в подножието на колоните, по стъпалата, пейките и т.н.*)

А тези, дете спят — колко са много тия, дете спят! Те нищо друго ли не правят?

ДЕТЕТО

Те обмислят разни работи...

ТИЛТИЛ

Какви?

ДЕТЕТО

Още не ги знаят точно, но трябва да занесат нещо на Земята. Забранено е да се отива с празни ръце...

ТИЛТИЛ

Кой го забранява?

ДЕТЕТО

Времето. То стои до вратата. Ще го видиш, като отвори... Доста досадно е...

ЕДНО ДЕТЕ (*притичва откъм дъното на залата, като разбутва тълпата*)

Здравей, Тилтил!

ТИЛТИЛ

Виж ти! Откъде ми знае името?

ДЕТЕТО (*току-що е притичало, прочувствено прегръща Тилтил и Митил*)

Добър ден! Как сте? Я прегърни ме, и ти също, Митил! Не е толкова чудно, че знам името ти, защото ще ти бъда брат. Току-що ми съобщиха, че си тук... Бях в дъното на залата, подреждах си мислите... Кажи на мама, че съм готов.

ТИЛТИЛ

Как?! Ти смяташ да дойдеш с нас?

ДЕТЕТО

Разбира се, догодина, в неделя срещу Връбница... Недей много да ме дразниш, докато съм мъничък... Страшно съм доволен, че се

прегърнахме предварително... Кажете на татко да поправи люлката... А как е у нас, добре, нали?

ТИЛТИЛ

Ами не е лошо... А и мама е толкова добра...

ДЕТЕТО

А с прехраната?

ТИЛТИЛ

Зависи... Има дни, когато се намират дори и сладки, нали така, Митил?

МИТИЛ

На Нова година и на националния празник... Мама ги прави...

ТИЛТИЛ

Какво имаш в торбичката си? Ще ни донесеш ли нещо?

ДЕТЕТО (*много гордо*)

Нося три болести: скарлатина, магарешка кашлица и шарка...

ТИЛТИЛ

Е, добре, щом само три!... А после какво ще правиш?

ДЕТЕТО

После? Ще си отида...

ТИЛТИЛ

Жалко е да идваш само за толкова малко...

ДЕТЕТО

Това не зависи от нас...

Могъщ и кристален, вибриращ звън зазвучава и се разнася в това време из залата. Той сякаш излиза от колоните и опаловите врати и те започват да светят с по-жива светлина...

ТИЛТИЛ

Какво става?

ЕДНО ДЕТЕ

Времето е! Сега ще отвори вратите...

Тутакси сред децата настъпва всеобщо раздвижване. Повечето от тях напускат своите машини и изобретения, събужда се и част от спящите и едните, и другите обръщат погледи към опаловите врати и се приближават към тях.

СВЕТЛИНАТА (настига Тилтил)

Да се прикрием зад колоните... Времето не бива да ни открие тук...

ТИЛТИЛ

Откъде произлиза този шум?

ЕДНО ДЕТЕ

Зората изгрива... В този час децата, които днес ще се родят, слизат на Земята.

ТИЛТИЛ

Как така слизат?! Стълби ли има?

ДЕТЕТО

Ще видиш. Времето вече повдига резето...

ТИЛТИЛ

Как изглежда Времето?

ДЕТЕТО

Един старец... Той идва да повика тези, дето ще тръгват.

ТИЛТИЛ

Лош ли е?

ДЕТЕТО

Не, но не разбира от дума. Някои, дето искат да отидат вече долу, напразно го молят — ако не им е дошъл редът, той ги блъска обратно...

ТИЛТИЛ

Тези, които заминават, сигурно са щастливи?

ДЕТЕТО

Никой не е доволен, когато остане, но и когато си тръгне му е тъжно, все пак... Ето! Ето! Отваря...

Голямата опалова порта се завъртва бавно на пантите си. Шумовете на Земята се чуват като далечна музика. Червена и зелена светлина прониква в залата. Времето, висок старец с развяваща се брада, с коса в едната ръка, с пясъчен часовник в другата, се появява на прага. В същото време в далечината се мяркат белите и позлатени платна на една галера, закотвена на нещо като пристан, образуван от розовите изпарения на Зората.

ВРЕМЕТО (на прага)

Готови ли са тези, на които е ударил часът?

СИНИ ДЕЦА (*разбутват тълпата и притичват от всички страни*)

Ето ни! Ето ни!... Ето ни!

ВРЕМЕТО (*със сърдит глас на децата, които минават покрай него, за да излязат*)

Едно по едно!... Пак идват много повече, отколкото трябва! Всеки път все същото... Никой не може да ме излъже! (*Бута обратно едно дете.*) Не ти е дошъл редът. Влез, ти си за утре! Ти също влез и ще дойдеш чак след десет години... Защо тринадесети овчар? Трябват само дванадесет. Няма нужда от толкова много. Не сме във времената на Теокрит или на Вергилий... Още доктори? На Земята вече се оплакват, че били прекалено много. А инженерите къде са? Поръчаха един честен човек. Един-единствен, като екземпляр. Къде е честният човек? Ти ли си?

Детето прави утвърдителен знак.

Много хилав ми се виждаш. Няма да проживееш дълго!... Сто-о-ой! Вие там, останалите, не така припряно! Ей, ти какво ще занесеш? Нищо? Така, с празни ръце? Тогава няма да излезеш. Пригответи нещо, ако щеш някакво голямо престъпление или някоя болест, на мен ми е все едно... но трябва да носиш нещо. *(Вглежда се в едно дете, което с все сила се дърпа назад, а другите го избутват напред.)* А ти там какво се опъваш? Много добре знаеш, че ти е дошло времето. Иска се един герой, който да се бори с Несправедливостта. Ти си това и трябва да отидеш...

СИНИТЕ ДЕЦА

Не иска, господине!

ВРЕМЕТО

Как така не иска? Къде се намира това недоносче! Никакви възражения! Нямаме време...

МАЛКОТО *(което е изтикано съвсем напред)*

Не, не! Не искам! Предпочитам да не се раждам. Предпочитам да си остана тук...

ВРЕМЕТО

Това не ме интересува... Когато ти дойде часът, значи, дошъл е... Хайде, бързо напред!

ЕДНО ДЕТЕ *(приближава)*

Нека аз да мина! Аз ще заема неговото място. Казват, че родителите ми били стари и много отдавна ме чакат...

ВРЕМЕТО

Да ги нямаме такива! Часът си е час и времето — време. Ако ви слуша човек, никога няма да свършим! Един иска, друг отказва — много било рано, много било късно... *(Отстранява децата, които са се натрупали на прага.)* Не толкова близо, малките. Любопитните — назад! Онези, които не заминават, няма какво да гледат навън... Сега много бързате, а после, като ви дойде редът, започвате да се дърпате. Я,

тия пък четиримата треперят като листа... *(Но едно дете, което тъкмо да прекрачи прага, бързо се връща.)* Е, ти какво? Какво става?

ДЕТЕТО

Забравих кутията... В нея са двете престъпления, дето ще трябва да ги извърша...

ДРУГО ДЕТЕ

А аз — гърненцето, там е идеята, която ще просвети масите.

ТРЕТО ДЕТЕ

Забравих калема от моя най-хубав сорт круши!

ВРЕМЕТО

Бягайте бързо да ги намерите! Останаха ни само шестстотин и дванадесет секунди... Галерата на Зората вече плющи с платната си — знак, че чака. Ще пристигнете много късно и няма вече да се родите... Хайде бързо, отплаваме! *(Улавя едно дете, което иска да мине между краката му, за да стигне до пристана.)* Ах, ти например — не! Трети път вече се опитваш да се родиш, преди да ти е дошъл редът. Ако те хвана още веднъж, после ще стоиш да чакаш безкрайно при сестра ми, Вечността. И хем знаеш, че там не е забавно... Хайде, готови ли сме? Всеки ли е на мястото си? *(Обхожда с поглед децата, които са се събрали на пристана или вече са седнали в галерата.)* Само един липсва още... Напразно се крие — виждам го в тълпата. Мен не можеш ме излъга... Хайде, малкият, ей ти, влюбеният, кажи сбогом на своята хубавица!...

Малките, наречени „Влюбените“, нежно прегърнати, с мъртвешки побелели личица от отчаяние, се приближават и падат на колене в нозете на Времето.

ПЪРВОТО ДЕТЕ

Господин Време, оставете ме да замина с него...

ВТОРОТО ДЕТЕ

Господин Време, нека да остана с нея...

ВРЕМЕТО

Невъзможно! Вече ни остават само триста деветдесет и четири секунди...

ПЪРВОТО ДЕТЕ

По-добре да не се раждам!

ВРЕМЕТО

Нямаш право на избор!

ВТОРОТО ДЕТЕ *(умолително)*

Господин Време, ще пристигна много късно...

ПЪРВОТО ДЕТЕ

Вече няма да ме има, когато тя ще слезе...

ВТОРОТО ДЕТЕ

Няма да го видя вече...

ПЪРВОТО ДЕТЕ

Ще бъдем така самотни!

ВРЕМЕТО

Всичко това не ме интересува! Оплачете се на Живота! Аз събирам, разпределям според това какво ми наредят... *(Грабва едно от двете деца.)* Тръгвай!

ПЪРВОТО ДЕТЕ *(мъчи се да се освободи)*

Не, не, не!... Тя също!

ВТОРОТО ДЕТЕ *(вкопчава се в дрехите на Първото дете)*

Оставете го! Оставете го!

ВРЕМЕТО

Но чакайте, няма да умираете, а ще живеете! *(Повлича Първото дете.)* Ела!

ВТОРОТО ДЕТЕ (*протягайки отчаяно ръце към другото, което отвещда*)

Дай ми някакъв знак! Само един знак! Каж ми как да те откроя...

ПЪРВОТО ДЕТЕ

Винаги ще те обичам!

ВТОРОТО ДЕТЕ

Ще бъда най-тъжната на земята! Ще ме познаеш... (*Припада и остава проснато на пода.*)

ВРЕМЕТО

По-добре щеше да бъде да има на какво да се надявате, а сега... (*Гледа пясъчния си часовник.*) Остават само шестдесет и три секунди...

Последното бурно раздвижване сред децата, които остават, и децата, които заминават.

Разменят се бързи поздрави: „Сбогом, Пиер“, „Сбогом, Жан!“, „Имаш ли всичко необходимо?...“, „Възвести моята идея!“, „Нищо ли не си забравил?“, „Постарай се да ме познаеш!“, „Ще те намеря...“, „Да не загубиш идеите си!“, „Не се навеждай много над Пространството...“, „Прати ми вести за себе си!“, „Казват, че не било възможно...“, „Възможно е, възможно е, опитвай все пак!“, „Постарай се да ми съобщиш дали е хубаво там!...“, „Ще дойда да те посрещна!“, „Аз ще се родя на един трон!“...

ВРЕМЕТО (*размахва ключовете и косата*)

Стига! Стига! Котвата е вдигната...

Платната се мяркат и изчезват. Заглъхват и виковете на децата от галерата: „Земя! Земя!“, „Виждам я!“, „Красива е!“, „Светла е!“, „Голяма е!“ После като че ли избликва от дъното на бездна една песен на радост и очакване, безкрайно далечна.

ТИЛТИЛ (*на Светлината*)

Какво стана? Не пееха ли те? Като че ли гласовете бяха други?

СВЕТЛИНАТА

Да, това беше песента на Майките, които отиват да ги посрещнат.

*В този миг Времето затваря опаловите порти, обръща се и оглежда за последен път злата.
Изведнъж забелязва Тилтил, Митил и Светлината.*

ВРЕМЕТО *(гневно и удивено)*

Какво е това? Какво правите вие тук? Кои сте? Защо не сте сини?
Откъде сте се промъкнали? *(Приближава, като размахва заплашително косата.)*

СВЕТЛИНАТА *(на Тилтил)*

Не отговаряй! Синята птица е у мене! Аз съм я скрила под наметалото си. Да се спасяваме! Завърти Диаманта и той ще загуби дирите ни...

Избягват вляво зад колоните на преден план.

Завеса

ШЕСТО ДЕЙСТВИЕ

ЕДИНАДЕСЕТА КАРТИНА

СБОГУВАНЕ

Стена, на която има малка портичка. Разсъмване. Влизат Тилтил, Митил, Светлината, Хлябът, Захарта, Огънят, Водата.

СВЕТЛИНАТА

Никога не би отгатнал къде сме!

ТИЛТИЛ

Разбира се, Светлина, щом като не съм бил досега...

СВЕТЛИНАТА

И не можеш да познаеш тази стена и тази малка портичка?!

ТИЛТИЛ

Стената — червена, вратичката — зелена...

СВЕТЛИНАТА

И това ли нищо не ти напомня?

ТИЛТИЛ

Напомня ми само как Времето ни изхвърли през вратата...

СВЕТЛИНАТА

Колко сме странни, когато сънуваме! Не можем да познаем дори собствената си ръка!

ТИЛТИЛ

Кой сънува? Аз ли?

СВЕТЛИНАТА

Може би аз... Кой ли знае? Впрочем тази стена огражда една къщичка, която неведнъж си виждал, откакто си се родил...

ТИЛТИЛ

Една къщичка, която неведнъж съм виждал?

СВЕТЛИНАТА

Ами да, мой малък сънльо! Къщата, която напуснахме една вечер, точно преди една година.

ТИЛТИЛ

Наистина ли преди една цяла година? Ами тогава?...

СВЕТЛИНАТА

Очите ти от удивление стават като сапфирени пещери... Това е милата къщичка на родителите ти!

ТИЛТИЛ (*приближава портичката*)

А пък аз мислех... Наистина... Струва ми се, че... Тази вратичка... Познах резето... Дали са вътре?... Близо ли сме до мама? Искам веднага да вляза! Искам веднага да я прегърна...

СВЕТЛИНАТА

За минутка!... Те спят дълбоко, не бива да ги стряскаш в съня им. Освен това портичката няма да се отвори, ако не е настъпил часът...

ТИЛТИЛ

Кой час? Дълго ли трябва да чакаме?

СВЕТЛИНАТА

Уви, не! Само няколко кратки минутки...

ТИЛТИЛ

Ти не си ли щастлива, че сме се върнали? Какво ти е, Светлина, побледняла си, човек би рекъл, че си болна?

СВЕТЛИНАТА

Нищо, дете мое. Малко съм тъжна, защото ни предстои раздяла — скоро ще ви напусна...

ТИЛТИЛ

Ще ни напуснеш?

СВЕТЛИНАТА

Трябва. Няма какво да правя повече тук. Годината изтече и Феята ще се върне да пита за Синята птица...

ТИЛТИЛ

Но аз нямам Синята птица! Онази от Спомена стана съвсем черна, другата на Бъдещето — почервеня, птиците на Нощта умряха, а пък в Гората не можах да я хвана... Виновен ли съм, че си сменят цвета, умират или избягват? Феята ще се разсърди ли? Какво ще каже?

СВЕТЛИНАТА

Направихме каквото беше по силите ни. Трябва или да допуснем, че Синя птица не съществува, или че си сменя цвета, щом я затворим в клетка.

ТИЛТИЛ

Клетката къде е?

ХЛЯБЪТ

Тук, господарю... Тя бе поверена на моите старателни грижи по време на цялото дълго и опасно пътешествие; днес, когато мисията ми е към края си, аз ви я връщам непокътната и добре затворена, такава, каквато я получих... *(Като оратор, който взима думата.)* Сега, от името на всички, нека ми бъде разрешено да добавя няколко думи...

ОГЪНЯТ

Няма думата!

ВОДАТА

Тишина!

ХЛЯБЪТ

Злоумишлените прекъсвания на един презрян враг, на един завистлив съперник... *(извисява глас)* не ще ме възпрат да изпълня докрай своя дълг... И така, от името на всички...

ОГЪНЯТ

Не от мое! Аз имам език!

ХЛЯБЪТ

И така, от името на всички и със сдържано, но искрено и дълбоко вълнение се сбогувам с двете деца, които бяха предопределени и чиято висока мисия завършва днес. Като им казвам сбогом с цялото си чувство на тъга и цялата нежност, които взаимното уважение...

ТИЛТИЛ

Как?! Казваш сбогом? Значи, ти също ни напускаш?

ХЛЯБЪТ

Уви, трябва! Аз ви напускам, вярно е. Но раздялата ще бъде само привидна — повече няма да ме чуете да говоря...

ОГЪНЯТ

Няма да бъде голямо нещастие!

ВОДАТА

Тишина!

ХЛЯБЪТ *(с голямо достойнство)*

Никак не се засягам... И така, аз ви го казах: няма да ме чуете вече да говоря, няма да ме видите вече одушевен. Очите ви пак ще се затворят за незримия живот на нещата. Но аз ще бъда винаги там, в раклата, върху дъската за рязане, на масата, до супата, аз, който съм, смея да кажа, най-верният сътрапезник, най-старият приятел на Човека...

ОГЪНЯТ

Е, добре, ами аз?

СВЕТЛИНАТА

Минутите текат, скоро ще удари часът и ще ни върне в мълчанието... Побързайте да се сбогувате с децата...

ОГЪНЯТ (*избързва*)

Най-напред аз, най-напред аз... (*Буйно прегръща децата.*)
Сбогом, Тилтил и Митил! Сбогом, милички! Спомнете си за мене и ако някога ви потрябвам, за да подпалите някъде...

МИТИЛ

Ай, ай, той ме опари!

ТИЛТИЛ

Ай, ай, опърли ми носа!

СВЕТЛИНАТА

Я, Огън, поуталожи малко чувствата си — това не е твоят комин.

ВОДАТА

Какъв глупак!

ХЛЯБЪТ

Колко е невъзпитан!

ВОДАТА (*приближава се до децата*)

Ще ви прегърна, без да ви направя нищо лошо... нежно, дечица
мои...

ОГЪНЯТ

Пазете се, тя мокри!

ВОДАТА

Аз съм сладка и обичлива; добра съм за човешките същества.

ОГЪНЯТ

Ами удавниците?

ВОДАТА

Обичайте изворите, слушайте поточетата... Аз ще бъда винаги там...

ОГЪНЯТ

Всичко е заляла.

ВОДАТА

Когато вечер приседнете край брега на някое изворче, там в гората има толкова много — опитайте се да разберете онова, което се мъчат да ви кажат... Не мога повече... Сълзите ме задавят, пречат ми...

ОГЪНЯТ

Съвсем не личи!

ВОДАТА

Когато видите гарафа с вода, спомнете си за мен. Ще ме намерите и в големите кани, в резервоарите, в цистерните и в чешмата...

ЗАХАРТА *(както обикновено лицемерна и подмилкваща се)*

Ако във вашата памет остане мъничко местенце, спомняйте си, че понякога присъствието ми ви подслаждаше... Не мога да ви кажа повече... Сълзите са противоположни на моя темперамент и ми причиняват доста големи болки, когато падат по нозете ми.

ХЛЯБЪТ

Йезуитка!

ОГЪНЯТ *(кресливо)*

Захарни пръчки-и! Небет-шекер! Карамели-и-и!

ТИЛТИЛ

Но къде са се дянали Тило и Тилет? Какво правят те? В същия миг се чува пронизителното мяукане на Котката.

МИТИЛ (*разтревожена*)

Тилет плаче! Някой ѝ е направил нещо лошо!

Котката влиза тичешком, настръхнала, разрошена, с разкъсани дрехи, държи кърпичка на бузата си, като че ли я боли зъб. Издава гневни стонове и е преследвана отблизо от Кучето, което ѝ нанася удари с глава, с юмруци и с крака.

КУЧЕТО (*като удря Котката*)

На! Стига ли ти? Още ли искаш? На! На!

СВЕТЛИНАТА, ТИЛТИЛ, МИТИЛ (*втурват се да ги разтървават*)

Тил! Подлудя ли? Гледай го ти! Куш! Ще престанеш ли? Това на нищо не прилича, спри! Спри, ти казвам!

Енергично ги разделят.

СВЕТЛИНАТА

Какво е това? Какво се е случило?

КОТКАТА (*плачливо, като си трие очите*)

Той е виновен, госпожо Светлина! Той ми наговори грубости, сложи ми пирон в супата, дърпаше ме за опашката, съсипа ме от бой, а аз нищо не съм му направила, нищо нищо.

КУЧЕТО (*имитирайки я*)

Нищо, нищо. (*Тихо, като махва презрително с лапа.*) Все едно е, нали си го получи! Получи ли си го? Добре те натупах и ще има още бой.

МИТИЛ (*притиска Котката в обятията си*)

Бедничката ми Тилет! Каж ми, къде те боли? И аз ще се разплача...

СВЕТЛИНАТА (*строго към Кучето*)

Вашето поведение е още по-недостойно, защото сте избрали да ни покажете това тъжно представление точно в един момент, сам по себе си мъчителен, когато се разделяме с бедничките деца...

КУЧЕТО (*изведнъж изтрезняло*)

Да се разделим с тези беднички деца?

СВЕТЛИНАТА

Да, часът, както знаете, ще удари. Ние ще се върнем в Мълчанието. Няма вече да можем да им говорим.

КУЧЕТО (*тутакси започва да издава истински стонове на отчаяние, хвърля се към децата и ги обсипва с буйни и безпорядъчни милувки*)

Не! Не! Не искам! Не искам! Ще говоря винаги!... Ти вече ще ме разбираш, нали, мое малко божество? Да, да, да! И ще си казваме всичко, всичко, всичко... И ще бъда много послушен, и ще се науча да чета, да пиша, да играя на домино. И ще бъда винаги много чист... И няма никога вече да крада от кухнята... Искаш ли да направя нещо учудващо? Искаш ли да целуна Котката?

МИТИЛ (*на Котката*)

А ти, Тилет? Няма ли нищо да кажеш?

КОТКАТА (*превзето и загадъчно*)

Обичам ви и двамата толкова, колкото заслужавате...

СВЕТЛИНАТА

А сега на свой ред, деца мои, аз ще ви дам прощална целувка...

ТИЛТИЛ и **МИТИЛ** (*вкопчват се за дрехата на Светлината*)

Не, не! Светлина! Остани тук с нас!... Татко нищо няма да каже! Ще разправим на мама колко добра си била с нас...

СВЕТЛИНАТА

Уви! Не мога... Тази вратичка е затворена за нас и трябва да ви напусна.

ТИЛТИЛ

Къде ще отидеш съвсем самичка?

СВЕТЛИНАТА

Не много далеч, деца мои. Ей там, в страната на Мълчанието...

ТИЛТИЛ

Не, не искам!... Ще дойдем с тебе! Ще кажа на мама...

СВЕТЛИНАТА

Не плачете, милички, аз наистина нямам глас като Водата, нямам друго освен своята светлина, която човек не чува... Но аз ще бдя над него до края на дните си. Спомняйте си, че във всеки лунен лъч, който се разлива, във всяка звезда, която се усмихва, във всяка изгряваща зора, във всяка запалена лампа, във всяка добра и светла мисъл на вашата душа — това съм аз, все аз, която ви говори...

Зад стената бие осем часът.

Чуйте! Часът удари. Прощавайте! Вратичката се отваря...
Влизайте, влизайте, влизайте!

Тя побутва децата към отвора на малката портичка, която се затваря зад тях. Хлябът изтрива една потайна сълза, Захарта, Водата — всички плачат, бързо се разбягват и изчезват зад кулисите. Сцената за миг остава празна, после декорът, който представя стената с вратичката, се разтваря за последната картина.

ДВАНАДЕСЕТА КАРТИНА

СЪБУЖДАНЕТО

Същият интериор както в първата картина, но всичко — атмосферата, стените — изглежда несравнимо, приказно по-свежо, по-засмяно, по-щастливо. Дневната светлина прониква весело през всички пролуки на затворените капаци.

Вдясно, в дъното на стаята, Тилтил и Митил спят дълбоко в своите креватчета. Котката, Кучето, предметите са на местата си, както в първата картина, преди явяването на Феята.

Влиза Майката Тил.

МАЙКАТА ТИЛ *(с шеговито сърдит глас)*

Ставайте, ставайте, малки мързеливци! Не ви ли е срам? Осем часът удари, слънцето вече е по-високо от върховете на гората... Боже, как спят, как само спят! *(Тя се навежда, целува децата.)* Зачервили са се. Тилтил ухае на лаванда, Митил — на момина сълза... *(Пак ги целува.)* Чудесно нещо са децата... Все пак, няма да спят до обяд я! Няма да правим от тях мързеливци! И, освен това, чувала съм, че не е добре за здравето... *(Разтърсва Тилтил.)* Хайде, Тилтил, хайде!

ТИЛТИЛ *(събужда се)*

Какво?... Светлината!... Къде е тя? Не, не, не си отивай!

МАЙКАТА ТИЛ

Светлината? Ами че тук е, разбира се! Времето вече напредна... Светло е също като по пладне, макар че капациите са затворени... Чакай малко да ги поотворя... *(Тя бута капациите, ослепителна дневна светлина нахлува в стаята.)* Ето на! Какво ти е на тебе? Изглеждаш като замаян...

ТИЛТИЛ *(трие си очите)*

Мамо, мамо!... Ти ли си това?

МАЙКАТА ТИЛ

Ами разбира се, че съм аз. Кой искаш да бъде?!

ТИЛТИЛ

Ти си! Ах, ти си...

МАЙКАТА ТИЛ

Е?! Аз съм... Не съм си сменила лицето тази нощ. Защо ме гледаш така удивено? Да не би носът ми да е наопаки?

ТИЛТИЛ

О, колко е хубаво да те видя пак! Толкова отдавна, толкова отдавна... Трябва веднага да те целуна... Още, още, още! И креватчето — моето креватче. Аз съм си вече у дома!

МАЙКАТА ТИЛ

Но какво ти е? Не си ли се разсънил?... Поне не си болен, нали? Я ми покажи езика си... Хайде, ставай, обличай се!

ТИЛТИЛ

Я гледай! Аз съм бил по нощница!

МАЙКАТА ТИЛ

Ами как! Облечи си дрешката, обуй си панталонките... Там са, на стола.

ТИЛТИЛ

Дали съм бил така по нощница по време на пътуването?

МАЙКАТА ТИЛ

Какво пътуване?

ТИЛТИЛ

Още от миналата година...

МАЙКАТА ТИЛ

Миналата година?...

ТИЛТИЛ

Ами да!... На Коледа, когато заминах...

МАЙКАТА ТИЛ

Когато замина ли? Ти не си напускал стаята... Снощи те поставих в леглото, намирам те тази заран... Значи, сънувал си всичко това...

ТИЛТИЛ

Не разбираш... Когато заминах с Митил, Феята и Светлината, беше още миналата година... Светлината е много добра... Хлябът и Захарта... Водата, Огънят... Те през цялото време се биеха. Не ми ли се сърдите?... Не ти ли беше мъчно?... А татко какво каза? Не можех да откажа... Оставих една бележка, за да ти обясня...

МАЙКАТА ТИЛ

Ами какви ги приказваш? Сигурно си болен или още сънуваш...
(*Тя го плясва дружелюбно.*) Хайде събуди се! По-добре ли ти е сега?

ТИЛТИЛ

Не, мамо, уверявам те!... Ти спиш още...

МАЙКАТА ТИЛ

Как! Още спя ли? Та аз съм станала преди шест. Ошетях вече и запалих огъня...

ТИЛТИЛ

Но попитай тогава Митил не е ли вярно... Ах, какви приключения имахме!

МАЙКАТА ТИЛ

Как с Митил?! Какво значи всичко това?...

ТИЛТИЛ

Тя беше с мен... Ние видяхме дядо и баба...

МАЙКАТА ТИЛ (*все по-объркана*)

Дядо и баба?!

ТИЛТИЛ

Да, в Страната на Спомените... Беше ни на път... Те са умрели, но са добре... Баба ни предложи един хубав сладкиш със сливи... И малките братчета, Робер, Жан с неговия фарфалак, Мадлен и Пиерет, Полин и Рикет...

МИТИЛ

Рикет още лази на четири крака...

ТИЛТИЛ

А Полин още е с пъпчицата на носа...

МИТИЛ

Ние също те видяхме вчера вечерта...

МАЙКАТА ТИЛ

Снощи? Ами... не е чудно, нали аз ви сложих да спите!

ТИЛТИЛ

Не, не тук, в Градините на Щастието... Ти беше много красива, но си приличаше...

МАЙКАТА ТИЛ

Градините на Щастието... Не познавам такова нещо...

ТИЛТИЛ (*съзерцава я, после я прегръща*)

Да, по-красива беше, но аз така повече те обичам!

МИТИЛ (*също я целува*)

Аз също, аз също...

МАЙКАТА ТИЛ (*разнежена, но силно обезпокоена*)

Боже, какво им е? Дали и тях ще загубя, както загубих другите? (*Изведнъж, крайно разтревожена.*) Татко Тил! Татко Тил!... Ела де! Децата са болни!

Влиза Бащата Тил, много спокоен, със секира на рамо.

БАЩАТА ТИЛ

Какво има?

ТИЛТИЛ И МИТИЛ (*радостно притичват, за да целунат баща си*)

Я, татко! Това е татко!... Добър ден, татко! Добре работи тази година, а?

БАЩАТА ТИЛ

Е, що за въпрос!... Какво има? Не изглеждат болни — видът им е много добър...

МАЙКАТА ТИЛ (*просълзена*)

Да не се ослабяме на това! Ще стане като с другите... Те също изглеждаха добре, чак до края... А после ги прибра господ... Не знам какво им е. Снощи ги приготвих за сън много спокойни, а ето сега, като се събудиха, всичко потръгна на зле... Те не знаят какво приказват, говорят за някакво пътешествие... видели Светлината, дядо, баба, които били мъртви, но се чувствали съвсем добре...

ТИЛТИЛ

Да, но дядо си е винаги с дървения крак...

МИТИЛ

А баба — с нейните ревматизми...

МАЙКАТА ТИЛ

Чу ли? Бягай да търсиш доктор...

БАЩАТА ТИЛ

Не, не... Хич нямат намерение да умират... Ще видим...

Почукване на вратата.

Влез!

Влиза Съседката — дребна бабичка, прилича на Феята от първо действие, и крачи, като се подpira с тояжката.

СЪСЕДКАТА

Денят да е добър за всички и празникът да е честит!

ТИЛТИЛ

Това е феята Берилюн...

СЪСЕДКАТА

Дошла съм да поискам дръвца за огъня под празничното ми гърне... Доста е хладничко тази сутрин... Добър ден, деца, как сте?

ТИЛТИЛ

Госпожо фею Берилюн, аз не намерих Синята птица...

СЪСЕДКАТА

Какво казва?

МАЙКАТА ТИЛ

Не ме питайте, госпожа Берлинго... Не знаят вече какво приказват... Така са, откакто са се събудили... Трябва да са яли нещо лошо...

СЪСЕДКАТА

Какво има, Тилтил, не познаваш ли мама Берлинго, вашата съседка Берлинго?

ТИЛТИЛ

Но... да, госпожо... вие сте феята Берилюн... Не се ли сърдите?

СЪСЕДКАТА

Бери... какво?

ТИЛТИЛ

Берилюн.

СЪСЕДКАТА

Берлинго, ти искаш да кажеш Бер-лин-го...

ТИЛТИЛ

Берилюн, Берлинго, както желаете, госпожо. Но Митил много добре знае...

МАЙКАТА ТИЛ

Това е най-лошото, че и Митил — също...

БАЩАТА ТИЛ

Бре, бре! Ще им мине... Ще им лепна няколко шамарчета.

СЪСЕДКАТА

Недейте, няма смисъл... Познавам тия неща... Привидяло им се е нещо насън... Спали са сигурно в лунен лъч... Внучката ми, нали е много болна, често така...

МАЙКАТА ТИЛ

Тъкмо да попитам — как е внучката ви?

СЪСЕДКАТА

Горе-долу... Не може да става... Докторът казва, че било от нервите... Всеки случай аз знам от какво ще ѝ мине... Тя пак ми го поиска тази сутрин за коледното си дръвце... Хрумнало ѝ е...

МАЙКАТА ТИЛ

Да, знам. За птицата на Тилтил. Е, Тилтил, няма ли пък да я дадеш най-после на бедното дете?

ТИЛТИЛ

Коя, мамо?

МАЙКАТА ТИЛ

Твоята птица... И за какво я държиш? Дори не я поглеждаш вече... А момиченцето умира от желание, вече толкова време...

ТИЛТИЛ

Да, вярно. Моята птица... Къде е тя? Ама — ето я в кафеза! Митил, виждаш ли кафеза? Същият, дето Хлябът го носеше... Да, да, същият кафез или клетка — все едно. Но вътре има само една птица — дали тя е изяла другата? Я гледай — но тя е синя! Но... това е моята гургуличка! Само че много по-синя, отколкото на заминаване. Та това е Синята птица! Синята птица, дето толкова я търсехме! Толкова далеч отидохме, а тя била тук! А, ама това е... чудесно. Митил! Виждаш ли птицата? Какво ли ще каже Светлината? Аз ще откача клетката... *(Покачва се на един стол, сваля кафеза и го отнася на съседката.)* Ето, госпожо Берлинго! Още не е съвсем синя, но ще стане, ще видите!... Само че отнесете я бързо на вашата внучка...

СЪСЕДКАТА

Не! Истина ли е? Ти ми даваш да я занеса? Ей така изведнъж и без нищо? Господи, колко ще се зарадва?... *(Прегръща Тилтил.)* Дай да те целуна... Отивам си, отивам си...

ТИЛТИЛ

Да, да. Вървете си бързо. Има някои, дето сменят цвета си...

СЪСЕДКАТА

Ще се върна да ви предам какво ми е казала... *(Излиза.)*

ТИЛТИЛ *(след като дълго се оглежда)*

Татко, мамо, какво сте направили в къщи? Уж е същото, а пък е много по-хубаво...

МАЙКАТА ТИЛ

Как е по-хубаво?

ТИЛТИЛ

Всичко е пребоядисано, всичко е подновено, всичко лъснато... всичко-всичко... Миналата година не беше така...

БАЩАТА ТИЛ

Миналата година ли?

ТИЛТИЛ *(отива при прозореца)*

И гората, как се вижда оттук! Голяма, красива... Човек би рекъл, че и тя е нова! Колко ни е добре тук! *(Отива да отвори раклата.)* Къде е Хлябът? Гледай ти, колко са мирни! А, ето го и Тило! Добър ден, Тило, Тило! Ах, какви битки водì! Спомняш ли си в гората?

МИТИЛ

Ами Тилет?... Тя ме позна, но вече не говори...

ТИЛТИЛ

Господин Хляб... *(Опива си челото.)* Я, нямам го вече Диаманта! Кой ни взе малката зелена шапчица? Толкова по-зле! Нямам вече нужда от нея... Ох, Огънят! Той е добър. Той пращи нарочно, за да ядоса водата. Добър ден, Вода! Какво казва тя? Тя винаги бърбори, но вече не я разбирам така добре...

МИТИЛ

Захарта не я виждам...

ТИЛТИЛ

Боже, колко съм щастлив, щастлив!

МИТИЛ

И аз, и аз...

МАЙКАТА ТИЛ

Какво им е станало, та са такива?

ТИЛТИЛ

Аз обикнах преди всичко Светлината. Къде е нейната лампа? Може ли да се запали? *(Пак се оглежда.)* Божке, колко е хубаво всичко! Колко съм доволен!

Чукане на входната врата.

БАЩАТА ТИЛ

Влезте!

Влиза Съседката, водейки за ръка едно русокосо и приказно хубаво момиченце, което държи в прегръдките си гургулицата на Тилтил.

СЪСЕДКАТА

Виждате ли чудото?

МАЙКАТА ТИЛ

Невероятно! Тя ходи!

СЪСЕДКАТА

Ходи! А това значи, че тича, танцува, хвърчи... Щом видя птицата, скочи ей тъй, с един скок до прозореца, за да се увери на светло дали наистина е птицата на Тилтил... И после... ф-ъ-р-р на улицата като ангел... Честна дума, едва можах да я следвам...

ТИЛТИЛ (*приближава смаян*)

О, колко прилича на Светлината!

МИТИЛ

Само че е много по-малко...

ТИЛТИЛ

Е, да, но ще порасне...

СЪСЕДКАТА

Какво си говорят? Не се ли оправиха вече?...

МАЙКАТА ТИЛ

По-добре сме. Като закусят и ще мине съвсем.

СЪСЕДКАТА (*побутва внучката си в обятията на Тилтил*)

Хайде, чедо, благодари на Тилтил!

Тилтил изведнъж се смуцава и се дърпа крачка назад.

МАЙКАТА ТИЛ

Е, какво има, Тилтил? Да не се уплаши от малкото момиченце? Хайде, прегърни я, дай и една голяма целувка! Ха де! Толкова си дързък обикновено... Още една! Ама какво ти е? Ти като че ли ще се разплачеш?

След като Тилтил несръчно е прегърнал момиченцето, остава за миг прав пред нея, двете деца се гледат, без да говорят. После Тилтил погалва птицата по главата.

ТИЛТИЛ

Достатъчно ли е синя?

МОМИЧЕНЦЕТО

Да, аз съм много доволна...

ТИЛТИЛ

Видях и много по-сини... Но най-сините, знаеш ли, напразно се опитваш — не можеш да ги уловиш...

МОМИЧЕНЦЕТО

Нищо, и тази е много хубава...

ТИЛТИЛ

Нахрани ли я?

МОМИЧЕНЦЕТО

Още не... Тя какво яде?

ТИЛТИЛ

Всичко: житни зрънца, хляб, царевица, скакалци...

МОМИЧЕНЦЕТО

Как ги яде, я кажи!

ТИЛТИЛ

С човката... Ще видиш, ей сега ще ти покажа...

Поема птицата от ръцете на момиченцето. То инстинктивно се противи и гургулицата, като се възползва от колебанието, се измъква и отлита.

МОМИЧЕНЦЕТО (с вик на отчаяние)

Бабо, тя отлетя! (Разплаква се.)

ТИЛТИЛ

Няма нищо, не плачи... Пак ще я хвана... (Излиза на авансцената и се обръща към публиката.) Ако някой я намери, би ли ни я върнал? Ние имаме нужда от нея, за да бъдем щастливи по-късно...

Завеса

ЛЮБОМИР ТЕНЕВ

СИНЯТА ПТИЦА

Тази пиеса на Метерлинк носи всички стилистически и естетически особености на неговото творчество и същевременно се отличава от него. С изключение на „рамката“ на пиесата, началната и крайната картина в бедната дърварска хижа, тук Метерлинк не се връща, както в редица други свои пиеси от така наречения втори период към битовата реалност, не противопоставя и не търси контрасти между опоетизираната духовност на невидимите стойности на човешката душа и материалните неща или грубата действителност. Съпоставянията и сценичните контрасти при него взаимно се разкриват и взаимно се отричат. Двата свята — видимият и невидимият — светът на грубата буржоазна действителност и неуловимият свят на в миг събудилите се духовни стойности, на взаимността на душите и на безплътната реалност на мечтите и човешките възделения, всъщност представляват вътрешния драматизъм в неговото творчество.

За Шекспир сънят е сянка на живота, за Метерлинк животът е сянка на съня. Някоя друга пиеса на Метерлинк не се приближава така силно до Шекспировите лирико-романтични комедии „Сън в лятна нощ“, „Дванайsetsa нощ“, „Както ви се хареса“ — както „Синята птица“. След Шекспир никой не е постигнал такъв замах на въображението и такава безграничност на поетическата фантазия, обем и всеобхватност на изображението както Метерлинк. Само че докато Шекспир провокира живота чрез съня и романтичната фантазност, и невидимото става видимо в жизнените превъплъщения на въображението, у Метерлинк плътните очертания на живота изгубват своите контури и се сливат със синия цвят на недосънуваните човешки сънища. Това са пречистени човешки страсти, опоетизираните желания и вековни копнежи, въплътени в приказни образни видения по пътя към сънуваното човешко щастие и копнежа по него. Такава е атмосферата на „Синята птица“.

Метерлинк не търси древните митове на Шекспир, той се движи в рамките на една поетически осмислена народна митология, твърде обезкървена, но не лишена от живот.

Героите в „Синята птица“ (двете деца) не живеят в настоящия живот. Те изживяват „живота в съня“, подобно на Калдероновия принц Зигмунд, само че събуждането на децата не е трагическото осмисляне на действителността и фаталната неизбежност на човешкото нещастие, неотделимо от човешките престъпления, а продължение на съня в реалността по пътя на възжеланото щастие.

Брук днес говори за „невидимия театър“ — театъра, чиято „ограничена реалност“ е надмогната от сложността на човешкото съществуване, от човешките „сънища“ и въображение, когато човешката воля и вътрешният свят на сценичните герои добиват големи, неопределени и невидими контури, които ние чувстваме или предчувстваме и които само човекът в театъра по невидими пътища може да изрази.

Внушението на изкуството е безгранично, то не може да се дефинира, но то ни връща чрез обогатената от въображението реалност наново в нашия живот. Метерлинк слага ударението не на връщането към правдата на живота чрез поетическото въображение, а иска да ни задържи в монадата на неизказания и затворен човешки свят, света на съня, вечният неосъзнат и осъзнат процес към щастие... Един копнеж, лишен от воля, призрачен и действителен, и реален, и нереален едновременно, изпълнен с видения, съзерцателен, но същевременно насочен към живота.

Всеки сън е една произволна субективност. Чрез нея човек прекрачва границите на реалността. И все пак той е едно непрекъснато връщане към тази реалност не по пътя на логиката, а по пътя на образи и видения, категории, които имат своя източник в живота и своята цел — реалността.

Общоприето е схващането, че символистите — а Метерлинк е техният най-ярък представител в драматургията, — разочаровани от буржоазния строй, който те идентифицираха изобщо с живота, останали чужди на проникването в социалните противоречия, поискаха да избягат в друга действителност, да заживеят сред един свят, лишен от грубите и твърди ръбове на живота, които причиняват болка на душата, свят на символи, алегии, красиви и мрачни

видения. Това беше всъщност едно затваряне в себе си, в света на човешките кошмари или красиви сънища, една пряка и драматична връзка човек-природа извън обществото, където крайната субективизация на иреалността на нашето съществуване драматично и контрастно се сблъскваха с реалността на нашия живот.

Но това бягство, което търсеше музиката на душите, невидимите връзки между хората, неуловимите движения на копнеещата човешка натура, театърът на мълчанието и театърът на символите — „думите са едни и същи, мълчанието е различно“ (Метерлинк), по-късно в реалистичния театър доведе до подтекста на словото и наситената пауза, както и до вътрешния монолог, но вече на друга идейно-естетическа основа. Това доведе Метерлинк до разлагане на човешката душевност и персонификация на отделните стойности на човешката душа, най-ярко изразени в „Синята птица“.

Всъщност това беше един опоектизиран опит да се противостои на реалната груба действителност и същевременно още повече да се подчертае трагическата същност на човешкото съществуване. Зад всеки символ заставаше неговото житейско отрицание. Зад поетически мечтателното — драстично материалното, зад възвишеното — морално-негативното. Това бяха вътрешните драматически контрасти в драматургията на Метерлинк, където грубата материалност на зле устроения живот, която в негови пиеси добиваше трагическа призрачност, убиваше висшата духовност на човека.

Но в „Синята птица“ тези два свята на Метерлинк не носят обективен, контрастен характер. Реалността на жестоката буржоазна действителност не се слива с невидимия свят из живота на душите и нещата, света на децата, а е едно постепенно и непрекъснато поглъщане на живота от неговите сънища.

Така контрастът ражда стилистическо неравновесие — от една страна, реалността — сцените в хижата, от друга страна, като във вълшебно огледало — сънищата на младото човешко сърце, човешките мечти, морални принципи, естетически видения, драматично действие и сблъсъци. Контрастът липсва в смисъл, че нямаме ритмичната, реална съпоставка на два свята и две истини за живота, на две негови страни — видима и невидима, материална и висша духовна реалност и „сънища“, които контрастно и драстично се преплитат например в „Мона Вана“ или „Чудото на свети Антоний“. Тук критико-

реалистичното изображение не противостои на морално-естетичния „мистицизъм“ на Метерлинк.

В „Синята птица“ Метерлинк тръгва от реалността — от бедния човешки бит, който изведнъж изгубва своите реални очертания, освобождава се от своята материалност и се превръща във фантазия свят на съня.

Оказва се, че и предметите на нашето ежедневие имат „своя душа“, свой втори живот, аналогичен на нашия. Това не е животът на вещите у Чехов, който всъщност изразява „историята“ на живота на хората, житейската близост на вещи и хора, където хората са принудени да живеят с вещите (но не заради тях, една съвременна тема на драматургията). При Чехов ползата или необходимостта — битова, морална или естетическа — свързва хора и вещи, но не в подчинено отношение, както в съвременната западна драма. У Метерлинк нещата стоят другояче. В „Синята птица“ той оживява вещите и бихме казали в активно и враждебно отношение към човека. Но те винаги го следват, дори в неговите щастливи или нещастни съновидения. Оживелите вещи още не са победили човека, като в консумативното общество и неговата драматургия, те са само в борба с него. В поетическата фантазия на Метерлинк те, оживели, изпитват болка, студ, жегга, радост, добиват човешки качества. Потърсил едновременността на цялото, тръгнал от щастливата и хуманна илюзия, че всяко нещо в света — материално и нематериално — крие невидим живот и има духовно измерение, включително и предметите, отключил с този ключ вратата на живота още с вещите в дървената хижа, вече нищо не може да спре полета на неговото въображение. Така предметността и формите на живота стават олицетворение на абстрактни обобщения.

Метерлинк непрекъснато разширява кръга на действието и в увлечението си му придава космически размери, като премахва всякакви граници, превръща го в огромна картина на света заедно със звездите, планетите и най-вече с тайните на земята, на живота и хората, които остават в центъра на неговото поетическо внимание. В това отношение при него имаме нещо бароково и шекспировско.

След вече споменатото оживяване предметите на бита, превърнати в крайно обобщени олицетворения, ние навлизаме сред другите герои, които придават трагична и студено-красива поезия на Космоса. Тук се преплитат Метерлинковата естетизация с мрачните

отражения на живота, светлината на човешката надежда и границите на безизходността.

В тази пиеса-феерия на Метерлинк нямаме живота зад думите, мълчанието, което говори, виденията, мрачните тайни и предчувствия на човешката душа, разкрити чрез музиката на паузата, в мълчанието, между думите, в прекъснатия жест, смътните предчувствия, радости и човешка скръб, характерни за неговото творчество. Тук всичко е изнесено в текста. Но самият текст се произнася не от „пълнокръвния“ образ, а от персонифицирани олицетворения на една страст или черти на нашата човешка душевност, или на нашите красиви и грозни видения, или на оживелия „предметен“ свят.

Метерлинк е моралист, неосвободен тук и от доза дидактичност, която е присъща сякаш на всяка пиеса, в която героите са деца и е предназначена и за деца. Той търси поуката в приказката, като я издига до едно философско-поетическо обобщение, адресирано към възрастните. И цялата негова поетика е една фантазна приказка, форма на морално и естетическо внушение, нови за времето си средства на театрална изразност.

Но тези форми са колкото нови, толкова и стари в двайсет и пет вековната „съзнателна история“ на театъра. Думите на феята звучат като изповед на Метерлинк. „Много интересно, след като феите изпомряха, хората вече нищо не виждат и не подозират? За щастие, аз винаги нося в себе си, каквото трябва, за да просветля угасналите им очи...“ Той иска да ни върне в миналото, към мита и приказката, към спомена и отлетялата случка, които винаги носят изчистените и опоектизирани преживявания на тази поетическа образност на символичната драма и нейната скрита театралност. При новото, което той ни дава, тази театралност представлява завръщане. Връщане към някогашните форми на средновековния театър и главно към формите на „моралите“, но изчистено и опоектизирано.

В една свободна поетическа трактовка той ползва „двата плана“ на моралите — „субективния“ и „обективния“, които среща в драматическо стълкновение. Субективният, т.е. персонификацията на отделни страсти, които бушуват в човешката душа, пространствено разложено изобразени на сцената, и които влизат в драматични стълкновения помежду си, и обективната — където Човекът се сблъсква с обективен свят, с персонифицираните сили на природата

или пък с персонафицираните категории на морала, красотата, грозотата, времето, смъртта и всички извънмерни категории.

В тази наивно фантазна приказна форма, адресирана сякаш само към децата, засилена с голяма доза антропоморфизъм, достатъчно ясно прозират естетическите и жизнени възгледи на Метерлинк. Тези възгледи са обърнати с лице към живота (една засилваща се тенденция особено през втория период на творчеството му) и носят определени реалистични черти и обществена прозорливост, така че оригиналното остава приказната естетизация на формата, която дава възможност на Метерлинк да вникне по-дълбоко във видимо неосезаемия свят на човешката душа, да докосне тайните на човешката същност, които все по-малко започват да ни интересуват, както мисли той. Тук той е потърсил визуалност и „обективност“ на свойството на човешката душа така, както е въз фолклора и приказките...

И в „Синята птица“ той разкрива един напълно реален идеен и морален свят, като освобождава реалността от веригите на житейската причинност. Това сякаш още по-непосредствено изразява идейния свят на Метерлинк, едновременно дълбоко опоетизиран и свързан с обществената реалност на своето време.

Възгледите на Метерлинк тук са изразени конфликтно. Те представляват едно непрекъснато движение и борба между едно иронико-скептично възрение върху живота, вплетено с поетически оптимизъм, влюбеност в живота и неговите невидими стойности, вяра и съчувствие към човека.

Човек винаги търси и в своите търсения твори. Но той разширява тези свои търсения в една висша духовна и идейна сфера. Той търси човешкото щастие и това търсене ражда човешките идеи, идеите за промяната на света в името на човека. Човек носи в душата си дълбоко копнежа за синята птица, символа на щастиято. Тя го отправя в походи, в различните измерения на живота и в собствената му душа, според това кой как разбира щастиято. Но синята птица мени цвета си (самото щастие е променливо) или докосната, умира. Тя е скрита и тук, и там и децата непрекъснато я търсят, но вече я няма, отлетяла е, за да кацне другаде. Защото в живота всичко се мени и ние вървим по неговите дири. Но има места, където тя не може да бъде. Тя не може да бъде там, където са войните, болестите, мрачината, ужасът, които вървят сякаш заедно. Там няма смисъл да я търсим, защото там има само

страдание и болки. А може би синята птица е там, където са малките човешки щастия, „големите и малки радости на живота“, най-голямата от които е човешката обич и копнежът за човешка близост, заедно със звуците, песента на славея, блуждаещите огньове, светлините, росата, малките щастия, които създават големите радости на живота. И щастливите настроения. А настроение имаме там, където човешкото чувство е загубило конкретния си обект и се е разтворило в общото във вселената. И Метерлинк е готов да я прегърне цяла и необятна... „На земята, казва Светлината, има много повече щастие, отколкото си представяме. Но голяма част от хората изобщо не го подозират...“ Между най-големите радости е радостта да виждаш красивото. Тук Метерлинк прибавя към големите радости радостта от изкуството, което слага непосредствено до другата голяма радост — да обичаш. Радостта да бъдеш справедлив, радостта да виждаш хубавото, радостта да вникваш — няма всички тези големи радости не са дело на човешкото творчество в живота и в изкуството. Детето: „На земята никой не бива да отива с празни ръце. Той трябва да остави нещо на тази земя. И той оставя добро или зло.“

Но докато стигнат дотук и досегнат различните щастия, децата преминават през изпитанията на нощта и на лъжливите щастия. А те са „щастие да бъдеш богат“, което е „най-дебелата наслада“. Тук е и лъжливото щастие „нищо да не разбираш“, „нищо да не вършиш“, „нищо да не знаеш“.

Преди това децата минават през още по-страшни изпитания, сякаш без тях не може да се стигне до голямото щастие. Но в самия финал се чувства уловимата скептична усмивка на автора. Детенцето е оздравяло от подарената птица, която добива сини отблясъци, но тя отлетява.

Метерлинк не се пита що е щастие. За него щастие съществува, дори има много щастия, много радости — големи и малки, на които човек става от ден на ден все по-чужд и по-сляп. Той ги конкретизира, персонифицира ги в отделни същества, но ние трябва само да ги открием в себе си и в другите, в света около нас и в самите нас.

Той постепенно извисява драматическата приказка към прозрачните простори на Светлината, алегорична фигура, която

улеснява децата в търсенето на щастието и е една от централните в пиесата.

От началото на пиесата до средата, т.е. до „съда на дърветата и животните“ над Тинтил и Митил, което е може би най-мрачната и най-сатирико-реалистичната картина в пиесата, Метерлинк ни разкрива една обикновена житейска драма между подлостта и лицемерието (Котката) и неоченената обич и преданост към човека (Кучето). Това, че Кучето съществува, говори за оптимизма на Метерлинк. Но тук ние се срещаме с грешките и заблудите на човека, със света, в който живеем, неспособността му да различи истинското чувство от фалшивото, житейската грубост и фалша. Тук е разкрита психологията на жестокия и страхливия властник (Дъбът) и лицемерието на страха, бягството от отговорност, жестокостта и грубостта. С една дума, реалната картина на алегорично изобразената реална действителност, която се оказва, че Метерлинк прекрасно познава и напълно отрича.

Душата на дървото и животните не се отличава с нищо от грубите и жестоки души на хората? Това са те, надвили над други хора в остра социална битка. Това е реалистичната и сатирична картина, картина на буржоазната действителност, сред която живее Метерлинк, и на неговия спонтанен бунт срещу несправедливостта към човека, отнетите му свобода и сили в едно зле устроено общество. Тук алегоричното и метафорично „отстранение“ почти не се чувства.

Но обикновено той почти надхвърля скептичната ирония. Неговата социална чувствителност е обвита в лекия воал на тази ирония, преплетена с лиризъм и лишена от воал. Но зад тази ирония не стои никакъв призив към борба.

Мнозина смятат, че Метерлинк е оказал влияние върху екзистенциализма и особено върху силно повлияната от него абсурдна драматургия. Със съвременния рационализъм на Сартър Метерлинк няма нищо общо. Той е „антиинтелектуалист“. Нито при Щастието, нито при Нещастieto ние срещаме персонифицираната фигура или ролята на човешкия разум. Той е далеч от Кирхегард и е близък до Бергсон. У Сартър ние виждаме рационалното осъзнаване на безграничната вътрешна свобода, на която „човек е осъден“, т.е. метафизична свобода, свобода като съзнание. У Метерлинк прекрасната и поетична природа на човешката душа е свързана с доброто и любовта. Това е един опоектизиран копнеж към човешка

връзка и взаимност. Той търси човешката близост и отхвърля всякаква алиенираност. Днес той е много по-близо до литературата, чужда на отчуждението, отколкото до литературата на нейното тържество.

И все пак в цялото си творчество и в „Синята птица“, в персонифицираните олицетворения, ние се сблъскваме със същите категории, които стоят в основата и на абсурдната драма: сънят, времето, смъртта и т.н. По отношение на съня искам да отбележа само едно, че в „Синята птица“ Метерлинк е далеч от философско-трагическите трансформации на Шекспир. Изключвам лирико-романтичните комедии и мисля повече за „Макбет“ и „Крал Лир“. Това са реалистични трагедии, написани като кошмарни сънища. Той е по-близо до Калдерон и неговия мистичен фанатизъм, но лишен от трагическия драматизъм на ренесансовия поет.

Но как схваща Метерлинк Смъртта в сравнение с абсурдната драма? В тази пиеса тя е в две измерения: в спомена (децата посещават починалите свои дядо и баба) и в красивия живот на душите, които нощем превръщат гробищата в райска градина и в бяло щастие. Тук те се срещат една с друга, отхвърлили формите на телесното (картината в гробището).

Характерното за темата на смъртта при Метерлинк се заключава в това, че в нея няма Време. Тя е застинала в неподвижност, тя спира вечното развитие и всяко движение. Но тук тя е победена и разхубавена от Добротата на човешката памет.

Що се отнася до любовта, която при него върви успоредно със смъртта и нейните предчувствия, тук само метафорично е загатната много кратко (децата са още много далеч от нея и тя ще бъде едно от техните нещастия) в сцената с Бъдещето, която е изобразена чрез още неродените деца. Разбира се, в любовта има духовно щастие (Пелеас и Мелизанда), но и обреченост, безсилие пред времето, пред раздялата.

Така Смъртта, Любовта и Времето враждуват или се съюзват помежду си и от това зависят щастията и нещастията на хората. Любовта е едно от желаните нещастия на човека, което създава щастieto на красивите му илюзии.

Времето в „Синята птица“ е представено като сприхав старец с пясъчен часовник в ръка, който еднакво служи и на живота, и на смъртта. Според абсурдистите то служи само на смъртта. То ни приближава към нея с чудовищното си безразличие, което Бекет в

„щастливи игри“ представи като пясък. Той постепенно засипва нашето тяло най-напред до кръста, после до шията, докато изчезнем в смъртта заедно с нашите щастливи илюзии („Щастливи игри“). Това безразличие на времето е трагически патос на абсурдистите, чрез което те обезсмислят човешкото съществуване, отричат човешкия подвиг, принизяват човека, превръщайки живота в една механична безсмислица, придружена от надежда, която никога няма да се сбъдне.

У Матерлинк Времето е също така безразлично към човешката съдба, но то е в борба с живота, с неговата целенасоченост и действена енергия, с патоса на човека да търси щастието, т.е. да воюва за своя човешки идеал, който може да бъде не само естетически, но и социален. То може да бъде победено от човешкия подвиг...

Хората при Метерлинк не са нито безразлични един към друг, нито нивелирани пред Смъртта и еднакво заменяеми в живота. Човек е велико и прекрасно същество — казва Метерлинк — и той заслужава да му се служи, да подчинява Времето, Природата, да твори и да се бори за своето щастие, т.е. за своя идеал. Хората се търсят и техните души се намират в любовта, във великото щастие на човешката обич.

Но хората се осъществяват не само чрез любовта, а и чрез разкриване на тайните на Природата и на тайните на човешката душа, т.е. чрез науката и изкуството, чрез подвига и красотата.

На древногръцката трагедия на човешкото незнание („Едип“) Метерлинк противопоставя щастието на човешкото познание. Котката: „Ние не сме в състояние да спрем човека, нека отворим портите на висшите тайни.“

Нощта: „Той вече е разкрил три четвърти от тайните ми... Моите Ужаси се боят вече и не смеят да се покажат. Привиденията ми се разбягаха, повечето от болестите са в лошо състояние...“

Тилтил: „Аз знам, че ако човек поиска, вие нямате право да му откажете.“

Това е вярата на Метерлинк в творчеството на човека и в прогреса на човечеството, в неговите творчески сънища и съзидателни сили. Той поетически жадува любовта и съчувствието към човека и човешката съдба, които заедно със Светлината винаги ще търсят Синята птица на щастието, ще се борят за идеала на човека, за промяната на живота до пълната победа над злото. Идеалът на Метерлинк е познание и красота, условията за прогреса на

човечеството. В тях той дълбоко вярва. Това е част не само от нашата вяра, но и от нашите борби за утрешния ден.

Любомир Тенев

Издание:

Морис Метерлинк. Синята птица
Белгийска. Първо издание
Феерия в 6 действия и 12 картини
Редактор: Георги Куфов
Художник-редактор: Ясен Васев
Техн. редактор: Александър Димитров
Коректор: Наталия Кецарова
ДИ „Народна култура“ — София, 1977
Рецензент: проф. Любомир Тенев

9536622211

Литературна група IV.
Дадена за набор 1. XI. 1977 г.
Подписана за печат март 1978 г.
Излязла от печат март 1978 г.
Формат 84 x 108/32
Печатни коли 10. Издателски коли 8,40
ДП „9 септември“, — София

Поставена за първи път в Московския художествен театър на 30 септември 1908 г. и в Париж, на сцената на театър „Режан“ на 2 март 1911 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.